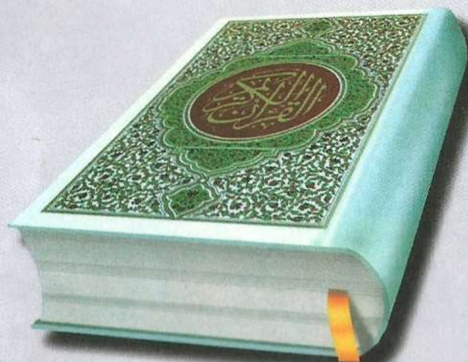

مؤسسة طيبة الخيرية العالمية
TAIBAH INTERNATIONAL
SARAJEVO-BIH
1418-1998

KOMENTAR TRI OSNOVNA NAČELA

MUHAMMED IBNU SALIH EL'-USEJMIN

KOMENTAR TRI OSNOVNA NAČELA

Muhammed ibnu Salih El-'Usejmin

Prijevod sa arapskog
Senaid i Mevlida Zaimović

Recenzija
Mr. Zuhdija Adilović

Obrada
Senaid Zaimović

Izdavač
TAIBAH INTERNATIONAL
1418. - 1998.

Štampa
HARFO-GRAF Tuzla

Za štampariju
Safet Pašić

POKLON – HEDIJA
TAIBAH – INTERNATIONAL
SARAJEVO – BiH

MUHAMMED IBNU SALIH EL-USEJMIN

KOMENTAR TRI OSNOVNA NAČELA

1418. – 1998.

Muftijstvo tuzlansko zahvaljuje ***TAIBAH INTERNATIONAL*** *na naporima za širenje islamske misli, štampajući knjigu*

"***KOMENTAR TRI OSNOVNA NAČELA***"

Neka vas Allah nagradi.

Muftija tuzlanski

Husein ef. Kavazović

U IME (1) ALLAHA (2) MILOSTIVOG (3) SAMILOSNOG (4)

(1) Autor, Allah mu se smilovao, je otpočeo svoju knjigu BISMILLOM, ugledavši se pri tom na Allahovu, dželle šanuhu, Knjigu koja je takođe početa BISMILLOM. Isto tako se poveo za hadisom: "Svaki dobar posao koji nije započet bismillom je nepotpun." Poveo se i za Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, koji je počinjao svoja pisma raznim vladarima bismillom.

"U ime" smo stavili na mjesto glagola jer svaka radnja se ubraja u glagole. Nazvali smo ga "zakašnjelim" iz dva razloga:

Prvi: Blagosiljanje početka počinjući u Allahovo, dželle šanuhu, ime.

Drugi: Davanje akcenta na Allahovo ime, tako da se zna na koje se ime misli.

Smatramo da je to odgovarajuće zbog toga što upućuje na cilj, kao kad bismo htjeli da čitamo knjigu i rekli: "U ime Allaha počinjem." Ne zna se šta počinješ, ali kada kažeš: "U ime Allaha čitam", postaje jasno šta ti je cilj.

(2) Allah, dželle šanuhu, je lično ime Uzvišenog. To je ime kojeg slijede i koje obuhvata sva ostala imena. Čak je i u ajetu spomenuto: "Knjigu ti objavljujemo zato da ljude, voljom njihova Gospodara, izvedeš iz tmina na svjetlo, na put Silnoga i Hvaljenoga, Allaha, čije je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji..." (Ibrahim: 1,2) Ne možemo reći da je u ovom slučaju ime "Allah" atribut koji je došao poslije riječi "Silnog" i "Hvaljenog", ne, nego ćemo reći da je On u funkciji apozicije, kako bi na taj način izbjegli dovođenje Allahovog imena u poziciju epiteta ostalim imenima.

(3) "Milostivi" je atribut isključivo vezan za Allahovo ime. On se ne spominje ni uz koga drugog. "Milostivi" znači onaj koji ima svojstvo neizmjerne široke milosti.

(4) "Samilosni" ili "Milosrdni" se spominje uz Allahovo ime kao i uz imena nekoga drugoga. Ima značenje neprestane konstantne milosti. U tom slučaju je Milostivi - Onaj koji je obilno milostan, a Samilosni - Onaj koji je konstantno milostiv prema svojim robovima kao što je rekao Uzvišeni Allah: "On kažnjava onoga koga On hoće i milost ukazuje onome kome On hoće, i Njemu se vratiti." (El-Ankebut: 21)

— — —

ZNAJ (1), ALLAH TI SE SMILOVAO (2) DA SMO ZADUŽENI NAUČITI ČETIRI STVARI (3)

(1) Znanje je potpuna spoznaja nečega. Postoji šest stepena spoznaje:

1) Znanje - potpuna spoznaja nečega,

2) Skromno neznanje - nemogućnost potpune spoznaje,

3) Složeno neznanje, spoznaja nečega suprotno od njegova pravog stanja i suštine,

4) Iluzija o spoznaji neke stvari sa mogućnošću tačnosti nečega drugog,

5) Sumnja; spoznaja nečega sa jednakim mogućnostima (i tačnosti i netačnosti),

6) Pretpostavka, to jest spoznaja nečega s mogućnošću tačnosti nečega drugog.

Znanje se dijeli na dvije vrste: neophodno i teoretsko.

Neophodno je ono čija je spoznaja sama po sebi prisutna i obavezna kao što je primjer vatre i znanje da je vatra vrela. Znači, čovjek je prisiljen da bez teorije i bez dokaza zna da je vatra vrela.

Teoretsko znanje je ono za čiju spoznaju su potrebni dokazi i teorije, kao što je znanje o tome da je nijet obavezan kod uzimanja abdesta.

(2) Allah ti se smilovao i na tebe prosuo Svoju milost da njome postigneš ono što tražiš, i da se spasiš onoga što ti je zabranjeno. "Allah ti oprostio" znači molba da ti oprosti grijehe koje si počinio prije. Kada se upotrijebi samo riječ milost onda ona ima značenje: "Allah te učvrstio i sačuvao od budućih grijeha.

A kada je milost spomenuta zajedno sa oprostom, u tom slučaju oprost se odnosi na grijehe koji su prethodno počinjeni, a milost ima značenje uspjeha u dobru i spasenja od grijeha u budućnosti.

Pisac, Allah mu se smilovao, je ispoljo svoju pažnju i brigu sugovorniku želeći mu dobro.

(3) Ova pitanja koja je spomenuo autor sadrže čitavu vjeru i zaslužuju pažnju zbog velike koristi koju pružaju.

— — —

PRVA JE ZNANJE KOJE ZNAČI SPOZNAJU ALLAHA (1) I SPOZNAJU NJEGOVA POSLANIKA (2)

(1) Znači spoznaju Allaha, dželle šanuhu, srcem prihvatajući ono što mu je propisao, obavezujući se na pokornost i pridržavanje propisa, na sprovođenje šeriata s kojim je došao Njegov Poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. Rob spoznaje svoga Gospodara kroz ajete u Allahovoj knjizi i Sunnet Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zatim, posmatrajući znakove Njegova stvaranja, gledajući stvorenja. Jer čovjek, kad god pogleda u te znakove povećava svoje znanje o svom Bogu i Stvoritelju. Allah, dželle šanuhu, kaže: "Na Zemlji su dokazi za one koji čvrsto vjeruju, a i u vama samima - zar ne vidite?" (Ez-Zarijat: 20,21).

(2) Znači spoznaju Njegova Poslanika Muhammeda, sallallahu, alejhi ve sellem, što podrazumijeva prihvatanje svega onoga s čime je došao (uputa i istinska vjera), zatim vjerovanje u ono što govori, sprovođenje u djelo njegovih naredbi, izbjegavanje svega što je zabranio i na što je upozorio. Suđenje po

šeriatu s kojim je došao i zadovoljstvo njegovom presudom. Uzvišeni Allah, dželle šanuhu, kaže: "I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore." (En-Nisa': 65) Takođe je rekao: "Kad se vjernici Allahu i Poslaniku Njegovu pozovu, da im on presudi, samo reknu: »"Slušamo i pokoravamo se!"« - Oni će uspjeti." (En-Nur: 51) "...A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše." (En-Nur: 59) "...Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih "fitna" - iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe." (En-Nur:63)

Imam Ahmed, Allah mu se smilovao, je rekao: "Znaš li ti šta se podrazumijeva u ovom ajetu pod "fitnom" (iskušenjem)?" Fitna je širk, jer kad čovjek odbaci dio Allahovih riječi, u njegovom srcu se pojavi vid pokvarenosti koja ga odvodi u propast."

— — —

I SPOZNAJA VJERE ISLAMA (1) KROZ DOKAZE (2)

(1) Njegove riječi "spoznaja vjere Islama"; Islam u općenitom smislu znači robovanje Allahu kroz ono što je propisao od kako je poslao poslanike pa do Sudnjeg dana, kao što je to spomenuo u mnogo ajeta koji upućuju na to da su svi prijašnji vjerozakoni značili predanost Allahu, dželle šanuhu. Allah, dželle šanuhu, je rekao o Ibrahimu, alejhisselam: "Gospodaru naš, učini nas dvojicu Tebi odanim, i porod naš nek bude odan Tebi, i pokaži nam obrede naše i oprosti nam, jer Ti primaš pokajanje i samilostan si! (El-Bekara: 128)

Islam u svom užem značenju je period poslije dolaska Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i svojstven je Objavi s kojom je došao. Jer je on derogirao sve prethodne vjere, tako da

onaj ko ga slijedi biva muslimanom a onaj ko mu je oprečan i ko mu se suprotstavlja nije musliman. Sljedbenici poslanika su muslimani u vrijeme njihovih poslanika, pa su tako jevreji muslimani u vremenu Musa, alejhiselam, kršćani su muslimani u vrijeme Isa, alejhisselam, a od onog momenta od kad je poslan Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i oni odbili da povjeruju u njega, oni se ne smatraju više muslimanima.

Ova vjera Islam je vjera koja je prihvaćena kod Allaha, dželle šanuhu, i od koje njen sljedbenik ima koristi. Uzvišeni Allah je rekao: "Allahu je prava vjera jedino Islam." (Ali Imran: 19) A u drugom ajetu stoji: "A onaj ko želi neku drugu vjeru osim Islama, neće mu biti primljena, i on će na onom svijetu nastradati." (Ali Imran: 85) Ovaj Islam je Allah, dželle šanuhu, darovao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovu ummetu. Rekao je Uzvišeni Allah: "...Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan Sam da vam Islam bude vjera..." (El-Maida: 3)

(2) Njegove riječi "kroz dokaze" imaju značenje onoga što upućuje na traženo. Dokaz za spoznaju može biti racionalan i tradicionalan. Pod tradicionalnim se smatra sve što je došlo putem objave, a to su Kur'an i Hadis. Racionalni su oni do kojih se dolazi putem razmišljanja i razumskog teoretisanja.

Allah, dželle šanuhu, je u Svojoj Knjizi mnogo puta spomenuo ovu vrstu dokaza. Koliko je samo ajeta u kojima se spominje, recimo: "A Njegovi su znaci to i to..." Ovako se postavljaju razumski dokazi koji upućuju na Allaha, dželle šanuhu. Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ćemo spoznati putem tradicionalnih dokaza kao što su riječi Uzvišenog Allaha: "Muhammed je Allahov Poslanik, a njegovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom..." (El-Feth: 29) Ili Njegove riječi: "Muhammed je samo poslanik, a i prije njega je bilo poslanika..." (Ali Imran: 144)

Spoznaja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, biva i putem racionalnih dokaza kao što je razmišljanje o jasnim ajetima s kojima je poslan, ajetima koji su sadržani u cijenjenoj Allaho-

voj Knjizi. U Knjizi koja sadrži u sebi istinite i korisne vijesti i pravedne (zakone) propise od opće koristi. Zatim, razmišljanjem o mu'džizama koje su se desile Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i vijesti iz gajba koje nisu mogle biti obznanjene ni na koji drugi način osim putem vahja. One su se obistinile a on ih je potvrdio.

— — —

DRUGO JE RAD PO TOM ZNANJU (1)

(1) "Raditi po znanju" znači raditi po onome što obuhvata spoznaja Allaha, dželle šanuhu, i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u što spada vjerovanje u Allaha, pokornost, sprovedba Njegovih naredbi i izbjegavanje onoga što je zabranio, zatim ibadete koji se odnose na svaku osobu i one neograničene (koji prelaze i na druge). U ibadete koji se odnose na svaku osobu spadaju: namaz, post, hadždž. A u neograničene: naređivanje dobra, odvraćanje od zla, džihad na Allahovu putu i slično.

Rad je u stvari plod znanja, jer onaj ko radi bez znanja je sličan kršćanima, a onaj ko zna a ne radi po znanju je sličan jevrejima.

— — —

TREĆE JE POZIVATI ZNANJU (1)

(1) To znači poziv u šeriat s kojim je poslan Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na tri ili četiri stepena, od kojih je nekoliko spomenuo Allah, dželle šanuhu: "Na put svoga Gospodara mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljaj..." (En-Nahl: 125) A četvrti je spomenut u slijedećem ajetu: "I sa sljedbenicima knjige raspravljajte na najljepši način, - ne sa onima među njima koji su nepravedni..." (El-Ankebut: 46)

Nema sumnje da je za ovaj poziv neophodno posjedovati znanje i uvid u Allahov, dželle šanuhu, šeriat da bi poziv u vjeru bio poduprt naučnim činjenicama i jasnim dokazima. Dokaz za ovo su riječi Uzvišenog Allaha: "Reci: Ovo je put moj, ja

pozivam k Allahu, imajući jasne dokaze, ja, i svaki onaj koji me slijedi, i neka je hvaljen Allah, ja Njemu nikoga ne smatram ravnim." (Jusuf: 108) Jasan dokaz je sposobnost daije da poznaje šeriatske propise, način pozivanja i stanje onoga koga poziva.

Načini za pozivanje u vjeru su veoma obimni i raznovrsni, među njima su: hutbe, govori, članci, naučni susreti, pisanja, izdavaštvo i distribucija knjiga, kongresi specijalno organizovani radi pozivanja Allahu s tim što ovaj vid sastajanja treba da bude interesantan a ne dosadan i težak. Ovo se postiže tako da pozivač prisutnima izloži naučnu temu a zatim počne sa raspravom. Poznato je da rasprava, pitanja i odgovori igraju veliku ulogu u shvatanju i pojašnjavanju onoga što je Allah, dželle šanuhu, objavio svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj vid pozivanja često puta ima veći uticaj od samog predavanja ili hutbe koju drži samo pozivač i gdje samo on govori. To je samo po sebi jasno.

Poziv Allahu je profesija poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i onih koji ih u dobru slijede. Kada čovjek spozna svoga Gospodara, svoju vjeru i Allah, dželle šanuhu, ga učvrsti u tome, tada je on dužan da svojim pozivom Allahu spašava svoju braću i da ih obraduje dobrom. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao Aliji ibni Ebi Talibu na dan Hajbera: "Idi polahko dok ne stigneš na njihovu teritoriju, zatim ih pozovi u Islam, objasni šta su dužni prema Allahu.

Tako mi Allaha, da uputiš jednog čovjeka bolje ti je od svega blaga." (El-Buhari i Muslim).

Muslim prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko poziva na pravi put ima sevabe kao i oni koji mu se odazovu s tim da se od njihovih nagrada neće ništa umanjiti. A ko poziva u zabludu ima grijehe kao i oni što ga slijede, a da se pri tome od njihovih grijeha ništa ne umanji." Takođe Muslim prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko uputi na činjenje dobrog djela ima nagradu kao i onaj što ga je uradio."

ČETVRTO JE STRPLJENJE NA NEVOLJAMA KOJE PRATE POZIV (1)

(1) "Strpljenje" je držanje duše u pokornosti Allahu i čuvanje i odvraćanje od nepokornosti i neposlušnosti. Čuvanje od nezadovoljstva i ljutnje Allahovom odredbom, izbjegavanje srdžbe, zlovolje i mrzovolje. Neprestana marljivost u pozivanju Allahu, dželle šanuhu, uprkos nevoljama i neugodnostima. Uznemiravanje pozivača u vjeru je prirođeno ljudima izuzimajući one koje je Allah, dželle šanuhu, uputio. Allah, dželle šanuhu, je rekao svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "A poslanici su i prije tebe lažnim smatrani, pa su trpjeli što su ih u laž ugonili i mučili sve dok im ne bi došla pomoć Naša..." (El-En'am: 34) Što god su nevolje veće uspjeh je bliži. Nije uvjet da plodovi pozivanja i tragovi uslijede još za života daije. Uspjeh se smatra uspjehom i poslije smrti pozivača, kada Allah, dželle šanuhu, otvori srca ljudi pa oni prihvate ono čemu je pozivač zvao i toga se pridržavaju i u praksi primjenjuju. Ovo se smatra uspjehom pozivača iako je on mrtav. Pozivač je dužan da se strpi i ustraje u pozivu Allahu, dželle šanuhu, zatim da se strpi na svemu onome što ometa njegov poziv i na svim nevoljama koje pogađaju njega lično. Pa i poslanici, sallallahu alejhi ve sellem, su bili izloženi nevoljama i neugodnostima, i riječju i djelom. Uzvišeni Allah kaže: "I tako je bilo, ni onima prije ovih nije došao nijedan poslanik, a da nisu rekli: »"Čarobnjak je!«, ili »Lud je«." (Ez-Zarijat: 52) Ili u drugom ajetu: "Isto tako smo Mi dali da svakom vjerovjesniku nevaljalci neprijatelji budu. A tebi je Gospodar tvoj dovoljan kao vodič i pomagač"! (El-Furkan: 31)

Na daiji je da sve ovo prihvati sa strpljivošću. Pogledaj ove riječi Uzvišenog Allaha upućene Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Od vremena do vremena Mi objavljujemo Kur'an tebi". Bilo je za očekivati da se poslije ovih riječi kaže: "budi zahvalan na Allahovim blagodatima", međutim Uzvišeni je rekao: "Zato izdrži do odluke Gospodara tvoga, i ne slušaj ni griješnika ni nevjernika njihova!" (Ed-Dehr: 23, 24)

U ovome je nagovještaj da ko god se uposli pozivom Kur'anu, nema sumnje da će ga pogađati ono na čemu se potrebno strpiti. Pogledaj kakvo je stanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad ga je njegov narod kamenovao i izranjavao. Obrisao je krv govoreći: "Gospodaru moj, oprosti mom narodu jer oni ne znaju."

Pozivač mora biti strpljiv i razborit. Strpljivost se dijeli na troje:

1. Strpljivost u pokornosti Allahu,
2. Strpljivost u čuvanju od harama,
3. Strpljivost na Allahovim odredbama koje se dešavaju, ili bez uticaja čovjeka na njih, ili one koje se ogledaju u neprijatnostima i nevoljama koje im nanose drugi Allahovom voljom.

— — —

DOKAZ ZA TO SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "TAKO MI VREMENA, ČOVJEK DOISTA GUBI, SAMO NE ONI KOJI VJERUJU I DOBRA DJELA ČINE, I KOJI JEDNI DRUGIMA ISTINU PREPORUČUJU I KOJI JEDNI DRUGIMA PREPORUČUJU STRPLJENJE (1)

(1) Riječ "dokaz" se odnosi na ova četiri stepena, to jest, dokaz za ova četiri stepena su riječi: "Tako mi vremena..." Uzvišeni Allah se u ovoj suri zakleo vremenom koje ima značenje života u kome se odigravaju dobri i loši događaji. Allah, dželle šanuhu, se njime zakleo da je svaki čovjek na gubitku izuzimajući one koji se odlikuju sa ova četiri svojstva; vjerovanje, dobro djelo, preporučivanje istine i preporučivanje strpljivosti. Ibnul-Kajjim, Allah mu se smilovao, je rekao: "Džihad nefsa se sastoji od četiri stepena;

prvi: Da se potrudi u upoznavanju upute i istinske vjere bez kojih mu nema uspjeha niti sreće ni u ovom ni u budućem životu.

drugi: Da se trudi u praktikovanju naučenog.

treći: Da se trudi u pozivu u vjeru i podučavanju onih koji ne znaju.

četvrti: Da se uči strpljenju na teškoćama s kojima se susreće pozivajući Allahu, i na uznemiravanju koje dolazi od strane stvorenja i da sve to podnese u ime Allaha. Kada ispuni ova sva četiri stepena postaje odgojen i čestit."

Uzvišeni Allah se u ovoj suri zaklinje vremenom da je svaki čovjek na gubitku ma koliko imao imetka, poroda, moći, časti. Samo oni koji u sebi sakupe ova četiri svojstva su na dobitku:

— vjerovanje, a ono obuhvata sve što približava Allahu kroz ispravno ubjeđenje i korisnu nauku.

— dobro djelo; - svaka riječ ili djelo koje približava Allahu, dželle šanuhu, pod uslovom da onaj ko ga radi bude iskren i čini ga samo radi Allaha, uzimajući pri tome za uzor Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

— preporučivanje istine; - preporučivanje dobrih djela i podsticanje na njih.

— preporučivanje strpljivosti; tj. da jedni druge podstičemo na strpljivost prilikom vršenja Allahovih naredbi i ostavljanja harama i podnošenje Allahovih odredbi. Preporučivanje istine i strpljivosti u sebi sadrže naređivanje dobra i sprečavanje zla. Na njima počiva ummet i oni su ogledalo njegove ispravnosti i pobjede te put postizanja časti i vrednote: "Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio; tražite da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvraćate, i u Allaha vjerujete..." (Ali Imran: 110)

— — —

ŠAFIJA, ALLAH MU SE SMILOVAO, (1) JE REKAO: "DA JE ALLAH OBJAVIO SAMO OVU SURU KAO ARGUMENT STVORENJIMA, BILA BI DOVOLJNA." (2) EL-BUHARI, ALLAH MU SE SMILOVAO, (3) JE REKAO: "POGLAVLJE: ZNANJE JE PRIJE RIJEČI I DJELA". DOKAZ ZA OVO SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "ZNAJ DA NEMA DRUGOG BOGA OSIM

ALLAHA I TRAŽI OPROSTA ZA SVOJE GRIJEHE." PA JE POČEO SA NAUKOM PRIJE RIJEČI I DJELA. (4)

(1) Šafija je Ebu Abdullah Muhammed ibnu Idris ibnu Abbas ibnu Osman ibnu Šafi'i El-Hašimi El-Kureši. Rodio se u Gazi 150. godine po hidžri a umro u Egiptu 204. godine po hidrži. On je jedan od četverice priznatih imama, Allah im se smilovao svima.

(2) Sa ovim je htio, Allah mu se smilovao, da kaže da je ova sura dovoljna da podstakne ljude da se prihvate Allahove vjere, dobrih djela, poziva Allahu i strpljenju na tom putu. On nije mislio da je ova sura dovoljna za ljude u svim šeriatskim pitanjima. Riječima: "Da je Allah spustio samo ovu suru kao argument ljudima, bila bi im dovoljna", htio je da kaže da svaki pametan i razuman čovjek kada čuje ili pročita ajete iz sure Asr, nema sumnje da će požuriti da izbjegne gubitak i okiti se sa ova četiri svojstva; vjerovanje, dobro djelo, preporučivanje istine i preporučivanje strpljenja.

(3) El-Buhari je Ebu Abdullah Muhammed ibnu Ismail ibnu Ibrahim ibnu Mugire El-Buhari. Rodio se u Buhari u mjesecuŠevvalu 194. Odrastao je kao siroče u okrilju svoje majke. Umro je, Allah mu se smilovao, u Hartenku udaljenom od 6 milja od Semerkanda uoči Ramazanskog bajrama 256. godine.

(4) El-Buhari je ovaj ajet uzeo kao dokaz za to da čovjek treba da počne sa učenjem prije riječi i rada. Ovaj tradicionalni dokaz upućuje na to da čovjek treba prvo da zna pa onda da radi to što zna. Postoji i drugi racionalni dokaz da znanje prethodi riječi i djelu, jer riječ i djelo nisu ispravni ukoliko nisu zasnovani na šeriatu. Nemoguće je da čovjek zna da je njegovo djelo u skladu sa šeriatom ukoliko ne posjeduje znanje. Ipak postoji urođeno znanje koje čovjek posjeduje, kao, na primjer, znanje da je samo Jedan Bog Allah. Čovjeku je urođena ova vrsta znanja pa stoga nema potrebe da se ulaže veliki trud u to da bi ga se u to uvjerilo. Ali, što se tiče pojedinačnog i opširnijeg znanja, ono zahtijeva ulaganje velikih napora.

ZNAJ ALLAH TI SE SMILOVAO, DA JE DUŽNOST SVAKOM MUSLIMANU I MUSLIMANKI DA UPOZNA OVE TRI STVARI I DA RADI PO NJIMA. PRVA JE: ALLAH NAS JE STVORIO (1)

(1) Postoje dva dokaza o tome da nas je Allah stvorio a to su: tradicionalni i racionalni. Što se tiče tradicionalnih oni su mnogobrojni, a neki od njih su sadržani u ovim Allahovim ajetima: "On vas od zemlje stvara i čas smrti određuje..." (El-En'am: 2) "Mi smo stvorili Adema od ilovače, od blata ustajalog" (El-Hidžr: 26) "Mi smo Adema stvorili i onda mu oblik dali... "(El-E'araf: 11) "Jedan od dokaza Njegovih je i to što vas od zemlje stvara, i odjednom vas, ljudi, svuda ima razasutih." (Er-Rum: 20) "On je čovjeka od sasušene ilovače, kao što je grnčarija, stvorio a džinna od plamene vatre." (Er-Rahman: 14, 15) "Džinove i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju." (Ez-Zarijat: 56) i mnogi drugi ajeti.

Racionalni dokaz za to da nas je Allah stvorio možemo izvući iz ajeta koji nas navodi na razmišljanje: "Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili?" (Et-Tur: 35) Čovjek nije mogao stvoriti samog sebe jer je on, prije nego je stvoren, bio ništa. A ono što je ništa je nepostojeće. I nije ga stvorio njegov otac niti majka niti bilo koje stvorenje, niti je mogao nastati slučajno bez Onoga koji postoji, jer svaka pojava mora imati svog pokretača. Postojanje stvorenja i njihove preciznosti, harmonije i savršenog reda je prosto nemoguće da nastane slučajno ili samo po sebi. Čak i ako bi slučajno nastao kako bi bilo moguće da se slučajno održi, opstane i uznapreduje. Ovo sve je dokaz da je Stvoritelj Jedini Allah i da drugog stvoritelja niti naredbodavca mimo Njega nema. Uzvišeni Allah kaže: "...Samo On stvara i upravlja! Uzvišen neka je Allah, Gospodar svjetova!" (El-E'araf: 54)

Nije poznato da je neko od ljudi zanijekao Allaha osim u slučaju oholosti kao što se desilo sa Faraonom. Kada je Džubejr ibnu Mut'im čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči ajete: "Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili?" (Et-Tur: 35) (Džubejr je tada još uvijek bio mušrik) rekao je: "Srce samo što mi nije iskočilo iz prsa, to je bilo prvo što je ubacilo klicu vjerovanja u moje srce."

I OPSKRBIO NAS (1)

(1) Za ovo pitanje postoji mnogo dokaza iz Kur'ana, Sunneta i razuma. Što se tiče dokaza iz Kur'ana, evo nekih od njih: Kaže Uzvišeni Allah: "Opskrbu daje jedino Allah, Moćni i Jaki!" (Ez-Zarijat: 58) "Upitaj: »"Ko vas opskrbljuje i iz neba i iz zemlje?« i odgovori: »Allah!«..." (Sebe': 24) "Upitaj: "Ko vas hrani s neba i iz zemlje, čije su djelo sluh i vid, ko stvara živo iz neživog, a pretvara živo u neživo, i ko upravlja svim?" - "Allah" - reći će oni, a ti reci: "Pa zašto Ga se onda ne bojite?" (Junus: 31) O ovoj temi postoje i mnogi drugi ajeti.

Dokazi iz Sunneta su riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je govorio o zametku kome se pošalje melek kojem se dadnu četiri naredbe; naredi mu se da zapiše nafaku budućeg čovjeka, datum njegove smrti, njegov rad (šta će raditi) i da li će biti sretan ili nesretan.

Racionalni dokaz se ogleda u činjenici da čovjek ne može živjeti ako ne uzima hranu i piće, a hranu i piće je stvorio Uzvišeni Allah kao što je On to i spomenuo: "Kažite vi Meni; vodu koju pijete - da li je vi ili Mi iz oblaka spuštamo? Ako želimo, možemo slanom da je učinimo - pa zašto niste zahvalni?" (El-Wakia: 68-70) U ovim ajetima je dokaz da je našu opskrbu dao Allah, dželle šanuhu.

— — —

I NEĆE NAS SAMIM SEBI PREPUSTITI (1)

(1) To je stvarnost za koju, takođe, postoje tradicionalni i racionalni dokazi. Tradicionalni dokazi su riječi Uzvišenog Allaha: "Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti?" (El-Mu'minun: 115) "Zar čovjek misli da će sam sebi prepušten biti, da neće odgovarati? Zar nije bio kap sjemena koja se ubaci, zatim ugrušak kome On onda razmjer odredi i skladnim mu lik učini, i od njega onda dvije vrste, muškarca i ženu, stvori, i zar Taj nije kadar da mrtve oživi?" (El-Kijameh: 36-40)

Racionalni dokaz je to da postojanje ovog čovječanstva samo zato da živi i uživa kao stoka, a zatim umre bez proživljenja i računa nije prikladno da se povezuje sa Allahovom, dželle šanuhu, mudrošću jer je to čista besmislica. nepojmljivo je da Allah, dželle šanuhu, stvori stvorenja, pošalje im poslanike, dozvoli im ubijati protivnike Njegovih poslanika, sallallahu alejhim ve sellem, i da na kraju svega toga rezultat bude ništa. To je nepovezivo sa Allahovom, dželle šanuhu, mudrošću.

— — —

POSLAO NAM JE POSLANIKA (1)

(1) Znači; Uzvišeni Allah, dželle šanuhu, je nama, ummetu Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Poslanika da nam dostavi ajete Gospodara našeg, da nas očisti, da nas poduči Kur'anu i mudrosti, kao što je slao i narodima prije nas. On kaže: "...A nije bilo naroda kome nije došao onaj koji ga je opominjao." (Fatir: 24) Nema sumnje da je Allah poslao poslanike svakom narodu da oni poslije poslanika ne bi imali opravdanja i da obožavaju Allaha na način koji On voli i kojim je zadovoljan. Kaže Uzvišeni Allah: "Mi objavljujemo tebi kao što smo objavljivali Nuhu i vjerovjesnicima poslije njega, a objavljivali smo i Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Ja'kubu i unucima, i Isau, i Ejjubu, i Junusu, i Harunu, i Sulejmanu, a Davudu smo dali Zebur - i poslanicima o kojima smo ti prije kazivali i poslanicima o kojima ti nismo kazivali, - a Allah je sigurno s Musaom razgovarao -, o poslanicima koji su radosne vijesti i opomene donosili, da ljudi poslije poslanika ne bi nikakva opravdanja pred Allahom imali. - A Allah je silan i mudar. " (En-Nisa': 163-165)

Nemoguće je da obožavamo i robujemo Allahu, na bilo koji način, osim slijedeći u tome poslanike, Allah im se smilovao, jer su oni ti koji su nam pokazali ono s čim je Uzvišeni Allah zadovoljan; ono što voli i ono što će nas približiti Njemu. U tome se ogleda mudrost Uzvišenog Allaha što je ljudima slao poslanike kao opominjače i donosioce radosnih vijesti. Dokaz za to su Njegove riječi:

"Mi smo vam zaista, poslali Poslanika da bi svjedočio protiv vas isto onako kao što smo i faraonu poslanika poslali, ali faraon nije poslušao poslanika, pa smo ga teškom kaznom kaznili." (El-Muzemmil: 15, 16)

— — —

PA KO MU BUDE POKORAN, UĆI ĆE U DŽENNET (1) A KO MU BUDE NEPOKORAN, UĆI ĆE U VATRU (2). DOKAZ ZA TO SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "Mi smo vam zaista, poslali Poslanika da bi svjedočio protiv vas isto onako kao što smo i faraonu poslanika poslali, ali faraon nije poslušao poslanika, pa smo ga teškom kaznom kaznili."

(1) Ovaj zaključak smo izveli iz riječi Uzvišenog Allaha: "I pokoravajte se Allahu i Poslaniku da bi vam bila milost ukazana, i nastojte da zaslužite oprost Gospodara svoga i džennet prostran kao nebesa i Zemlja, pripremljen za one koji se Allaha boje." (Ali Imran: 132, 133) "...Onoga ko se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu - On će uvesti u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, i to je uspjeh veliki." (En-Nisa': 13) "Oni koji se Allahu i Poslaniku Njegovu budu pokoravali, koji se Allaha budu bojali i koji od njega budu strahovali - oni će postići ono što budu željeli." (En-Nur: 52) "Oni koji su poslušni Allahu i Poslaniku biće u društvu vjerovjesnika, i pravednika, i šehida, i dobrih ljudi, kojima je Allah milost svoju darovao. A kako će oni divni drugovi biti." (En-Nisa: 69) "...A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao - postići će ono što bude želio." (El-Ahzab: 71) Pored ovih postoje i brojni drugi ajeti na istu temu. Tako isto i iz riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Svi sljedbenici moga ummeta će ući u džennet osim onoga koji odbije." "A ko je taj koji će odbiti?" - upitali su ga.

"Onaj ko mi se pokori ući će u džennet a ko mi bude neposlušan ući će u vatru." (El-Buhari)

(2) Ovo je takođe zaključak izveden iz riječi Uzvišenog Allaha: "A onoga ko se bude protiv Allaha i Poslanika Njegova dizao i preko granica Njegovih propisa prelazio - On će u vatru baciti, u kojoj će vječno ostati; njega čeka sramna patnja." (En-Nisa': 14) "...A ko Allaha i Poslanika Njegova ne posluša, taj je sigurno skrenuo s pravog puta." (El-Ahzab: 36) "...A onoga koji Allahu i Poslaniku Njegovu ne bude poslušan sigurno čeka vatra džehennemska; u njoj će vječno i zauvijek ostati." (El-Džinn: 23) I riječi iz prethodnog hadisa: "Ko mi bude neposlušan ući će u vatru."

— — —

DRUGO: (1) UZVIŠENI ALLAH NIJE ZADOVOLJAN DA MU SE U OBOŽAVANJU PRIDRUŽI IKO; NI NJEMU BLISKI MELEK, NI POSLANIK, A DOKAZ ZA TO SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "DŽAMIJE SU ALLAHA RADI, I NE MOLITE SE, PORED ALLAHA, NIKOME."

(1) Drugo što smo dužni znati je da Allah, dželle šanuhu, nije zadovoljan da mu se u ibadetu iko pridružuje. On je Jedini dostojan da Mu se robuje. Dokaz tome je ajet kojeg je spomenuo i sam pisac, Allah mu se smilovao: "Džamije su Allaha radi, i ne molite se, pored Allaha, nikome." (El-Džinn: 18) Uzvišeni Allah je zabranio da se čovjek moli nekom drugom umjesto Allaha. On zabranjuje samo ono s čim nije zadovoljan. Allah, dželle šanuhu, kaže: "Ako vi budete nevjerovali, - pa, Allah od vas ne zavisi, ali On nije zadovoljan, ako robovi Njegovi ne vjeruju, a zadovoljan je vama ako budete zahvalni..." (Ez-Zumer: 7) "...Ako vi budete zadovoljni njima, Allah sigurno nije zadovoljan narodom nevjerničkim." (Et-Tewba: 96) Allah, dželle šanuhu, nije zadovoljan sa nevjerstvom i mnogoboštvom, zato je i poslao poslanike i objavio knjige koji će zajedno suzbijati nevjerstvo i mnogoboštvo te ih potpuno uništiti. Kaže Allah, dželle šanuhu: "I borite se protv njih dok mnogoboštvo ne iščezne i dok samo Allahova vjera ne ostane..:" (El-Enfal: 39)

Pa kada Uzvišeni Allah nije zadovoljan nevjerstvom i mnogoboštvom, onda je i na vjerniku da ih prezire, jer vjernikovo zadovoljstvo i prezir treba da bude u skladu sa Allahovim, dželle šanuhu, zadovoljstvom i prezirom. I tako kad Uzvišeni Allah nije zadovoljan sa nevjerstvom i mnogoboštvom ni vjernik ne smije biti zadovoljan s njima. Mnogoboštvo je opasno. Allah, dželle šanuhu, kaže: "Allah sigurno neće oprostiti da Njemu druge smatraju ravnim, a oprostiće kome hoće ono što je manje od toga..." (En-Nisa': 116) "...Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u džennet zabraniti i boravište njegovo će džehennem biti; a nevjernicima neće niko pomoći." (El-Maide: 72)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Ko sretne Allaha a nije Mu pripisivao druga ući će u džennet, a ko ga sretne a bude Mu pripisivao druga ući će u vatru." (Muslim).

— — —

TREĆE: (1) ONOME KO SE POKORAVA POSLANIKU I VJERUJE DA NEMA DRUGOG BOGA OSIM ALLAHA, NIJE DOZVOLJENO DA PRIJATELJUJE SA ONIMA KOJI SE ALLAHU SUPROTSTAVLJAJU PA MAKAR TO BIO I NJEGOV NAJBLIŽI. DOKAZ ZA TO SU RIJEČI UZVIŠENOG: "NE TREBA DA LJUDI KOJI U ALLAHA I U ONAJ SVIJET VJERUJU BUDU U LJUBAVI SA ONIMA KOJI SE ALLAHU I POSLANIKU NJEGOVU SUPROTSTAVLJAJU, MAKAR IM ONI BILI OČEVI NJIHOVI, ILI SINOVI NJIHOVI, ILI BRAĆA NJIHOVA, ILI ROĐACI NJIHOVI. NJIMA JE ON U SRCA NJIHOVA VJEROVANJE USADIO I SVJETLOM SVOJIM IH OSNAŽIO, I ON ĆE IH UVESTI U DŽENNETSKE BAŠČE KROZ KOJE ĆE RIJEKE TEĆI, DA U NJIMA VJEČNO OSTANU. ALLAH JE NJIMA ZADOVOLJAN, A I ONI ĆE BITI ZADOVOLJNI NJIME. ONI SU NA ALLAHOVOJ STRANI, A ONI NA ALLAHOVOJ STRANI ĆE SIGURNO USPJETI."

(1) Treća stvar koju smo dužni poznavati je "privrženost i odricanje". Privrženost i odricanje je veličanstven temelj o kome je objavljeno mnogo ajeta: "O vjernici, za prisne prijatelje uzimajte samo svoje, ostali vam samo propast žele..." (Ali Imran: 118) "O vjernici ne uzimajte za prijatelje Jevreje i kršćane. Oni su sami sebi prijatelji. A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati; Allah, uistinu, neće ukazati na pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine." (El-Maide: 51) "O vjernici, ne prijateljujte sa onima koji vjeru vašu za podsmijeh i zabavu uzimaju, bili to oni kojima je data Knjiga prije vas, ili bili mnogobošci, i Allaha se bojte ako ste vjernici." (El-Maide, 57) "O vjernici, ne prijateljujte ni sa očevima vašim ni sa braćom vašom ako više vole nevjerovanje od vjerovanja. Onaj od vas koji bude s njima prijateljevao, taj se doista prema sebi ogriješio. Reci: "Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate - miliji od Allaha i Njegova Poslanika i od borbe na Njegovu putu, onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah griješnicima neće ukazati na pravi put." (Et-Tewba: 23, 24) "Divan uzor za vas je Ibrahim i oni koji su uz njega bili kad su narodu svome rekli: "Mi s vama nemamo ništa, a ni sa onima kojima se, umjesto Allahu, klanjate; mi vas se odričemo, i neprijateljstvo i mržnja će između nas ostati sve dok ne budete u Allaha, Njega Jedinog, vjerovali..." (El-Mumtehane: 4)

Prijateljevanje sa onim ko se suprotstavlja Allahu upućuje na manjkavost vjere u Allaha i Njegova Poslanika, jer niko pametan ne voli neprijatelja svoga voljenog. Prijateljevanje sa nevjernicima se ogleda kroz saradnju sa njima i pružanje pomoći, iako su oni u nevjerstvu i zabludi.

A ljubav prema nevjernicima biva tako što onaj koji ih voli čini stvari koje dovode do ostvarivanja ljubavi prema njima. On ih traži na bilo koji način. Nema sumnje da ljubav prema Allahovim neprijateljima umanjuje ili potpuno briše vjeru u Allaha. Dužnost vjernika je da bude neprijatelj onima koji se suprotstavljaju Allahu i Njegovu Poslaniku, makar to bio i njegov najbliži, da ga mrzi i izbjegava. Međutim, to ne smije da ga odvrati od savjeta i poziva u Istinu.

ZNAJ (1) ALLAH TE UPUTIO (2) NA POKORNOST PREMA NJEMU (3) DA JE PRAVOVJERNOST (4) VJERE (5) IBRAHIMOVE (6) ROBOVANJE JEDINOM ALLAHU (7) ISKRENO MU VJERU ISPOVIJEDAJUĆI (8)

(1) Govor o znanju smo prethodno navodili te nema potrebe za njegovim ponavljanjem.

(2) "Uputa" je ustrajnost na putu istine.

(3) "Pokornost" je sprovođenje u djelo naređenog i izbjegavanje zabranjenog.

(4) "Pravovjernost" je udaljavanje od mnogoboštva i iskreno ispovijedanje vjere Allahu, dželle šanuhu.

(5) To jest, put vjere koji je trasirao Ibrahim, alejhisselam.

(6) Ibrahim je Allahov prijatelj. Uzvišeni Allah je za njega rekao: "... A Ibrahima je Allah uzeo za prijatelja." (En-Nisa': 125) On je otac svih poslanika i na mnogo mjesta je spomenut njegov pravac i nužnost njegova slijeđenja.

(7) Riječi "da robuješ Allahu" imaju uopćeno značenje; "biti ponizan Allahu iz ljubavi, veličati Ga vršeći Njegove naredbe a kloniti se Njegovih zabrana onako kako je to propisano šeriatom".

Detaljno značenje ibadeta je objasnio šejhul-Islam Ibnu Tejmijje, Allah mu se smilovao: "Ibadet je zajednički naziv za sve radnje koje Allah, dželle šanuhu, voli i s kojima je zadovoljan. Tu spadaju; riječi, javna djela, skrivena kao što su (strah od Njega, oslanjanje), zatim, namaz, zekat, post i drugi propisi s kojima je došao Islam."

(8) "Iskrenost" – U ovom slučaju značenje iskrenosti je prečišćavanje nijeta. Znači, da čovjek svojim ibadetom ima namjeru jedino Allahovo zadovoljstvo i dolazak do Njegove plemenitosti, tako, da pored Njega ne smatra vrijednim robovanja ni meleka bliskog Allahu niti poslanika. Uzvišeni Allah

kaže: "Poslije smo tebi objavili: "Slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu. On nije Allahu druge smatrao ravnim!" (En-Nahl: 123) "Vjeru ibrahimovu izbjegava samo onaj koji ne drži do sebe. A Mi smo njega na ovom svijetu odabrali, i na onom će biti među dobrima." (El-Bekara: 130)

— — —

TO (1) JE ALLAH, DŽELLE ŠANUHU, NAREDIO SVIM LJUDIMA I RADI TOGA IH JE STVORIO KAO ŠTO JE REKAO: "DŽINOVE I LJUDE SAM STVORIO SAMO ZATO DA MI ROBUJU". A ZNAČENJE RIJEČI "JA'BUDUN" (ROBUJU) JE; PRIZNAJU DA JE SAMO JEDAN BOG ALLAH (2)

(1) To jeste, pravovjerje, a onò je robovanje Allahu iskreno Mu vjeru ispovjedajući. Allah, dželle šanuhu, je naredio robovanje i stvorio sve radi njega. On kaže: "Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: "Nema boga osim mene, zato se Meni klanjajte." (El-Enbija': 25) Allah, džele šanuhu, je u Svojoj Knjizi pojasnio svrhu stvaranja stvorenja pa je rekao: "Džinove i ljude sam stvorio samo zato da Mi robuju." (Ez-Zarijat: 56)

(2) Znači, "tevhid" je jedno od značenja robovanja koje smo prethodno objasnili, samo što robovanje ima općenitije značenje od "tevhida".

Postoje dvije vrste ibadeta (robovanja):

- univerzalno robovanje, a to je pokornost Allahu svega stvorenog bez izuzetka, shodno riječima Uzvišenog: "Ta svi će oni, i oni na nebesima i oni na zemlji, kao robovi Milostivog tražiti utočište." (Taha: 93) Ono obuhvata i vjernika i nevjernika, i pokornog i pokvarenjaka.
- Druga vrsta robovanja je robovanje Allahu prema propisima šeriata i pokoravanje Njegovim naredbama, a ono obuhvata isključivo one koji su pokorni Allahu,

dželle šanuhu, i povode se za onim s čim su poslati poslanici. Uzvišeni Allah je rekao:
"A robovi Milostivoga su oni koji po Zemlji mirno hodaju, a kada ih bestidnici oslove, odgovaraju »Mir vama«." (El-Furkan: 63)

Prva vrsta ibadeta nije zaslugom čovjeka i zato se ne nagrađuje jer ona biva bez njegova udjela, dok za drugu vrstu biva nagrađen onoliko koliko ga sprovodi, u što spada, na primjer, zahvalnost prilikom blagostanja i strpljivost kod iskušenja.

— — —

NAJVELIČANSTVENIJA STVAR KOJU JE ALLAH, DŽELLE ŠANUHU, NAREDIO JE "TEVHID" (ALLAHOVA JEDNOĆA), ŠTO ZNAČI SMATRATI DA JE JEDINO ALLAH, DŽELLE ŠANUHU, DOSTOJAN DA MU SE ROBUJE (1)

(1) Pisac je definisao "tevhid" na ovaj način: "Tevhid je uvjerenje da je Jedino Allah, dželle šanuhu, dostojan da Mu se robuje". Znači, da robuješ Allahu i da mu u robovanju ništa ne pridružuješ, ni poslanike, ni meleka bliskog Allahu, ni vladara, ni tebi nadređenog niti bilo koje drugo stvorenje, nego da s ljubavlju, veličanjem, sa čežnjom i strahom robuješ jedino Allahu. Šejh, Allahu se smilovao, je ovim namjeravao reći da je "tevhid" razlog slanja poslanika zbog toga što su njihovi narodi griješili upravo u tevhidu. Postoji opširnije tumačenje tevhida a to je: "Izdvajanje Allaha, dželle šanuhu, u svemu je vezano za Njega."

Tri su vrste tevhida:

Prvi: tevhidur-rububijjeh; a on znači: "Izdvajanje Allaha, dželle šanuhu, kao Jedinog koji ima moć stvaranja, vladavine i planiranja (održavanja) u svemiru." Allah, dželle šanuhu, kaže: "Allah je Stvoritelj svega..." "...Postoji li osim Allaha ikakav drugi stvoritelj koji vas sa neba i iz zemlje opskrbljuje? Osim Njega nema drugog boga, pa kuda se onda odmećete?" (Fatir:

3) "Uzvišen je Onaj u čijoj je ruci sva vlast - On sve može." (El-Mulk: 1) "...Samo On stvara i upravlja! Uzvišen neka je Allah, Gospodar svjetova." (El-E'araf: 54)

Drugi: tevhidul-uluhijjeh; a on znači: "Izdvajanje Allaha, dželle šanuhu, kao jedinog zaslužnog da Mu se čini ibadet, na taj način što čovjek neće robovati drugom pored Allaha niti mu se približavati kao što robuje Allahu i približava Mu se."

Treći: tevhidul-esmai vessifat; a on znači: "Izdvajanje Allaha, dželle šanuhu, po imenima kojima se je Sam prozvao i opisao u Svojoj Knjizi, ili jezikom Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na taj način što ćemo potvrđivati ono što je On potvrdio a negirati ono što je On negirao, bez iskrivljavanja, pogrešnog interpretiranja, usporedbe i pokušaja zalaženja u kakvoću tih imena i svojstava."

Želja autora u ovoj knjizi jeste da se govori o "tevhidul-uluhijjeh". To je vrsta tevhida u kojoj su zalutali mušrici i radi čega je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ratovao protiv njih. Radi toga tevhida je dozvolio njihovu krv, imetke, zemlju, kuće, zarobljavanje njihovih žena i poroda. Najviše što su zagovarali svi poslanici kod svojih naroda jeste ova vrsta tevhida. Uzvišeni Allah kaže: "Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!"..." (En-Nahl: 36) Prema tome, ibadet je ispravan jedino kada se upućuje Allahu, dželle šanuhu. Ko napravi propust sa ovim tevhidom, on je mušrik kafir, pa čak kad bi i vjerovao u tevhidur-rububijjeh i tevhidul-esmai vessifat. Pretpostavimo da čovjek potpuno vjeruje u ove dvije vrste tevhida, ali u isto vrijeme ide na kabur i obožava njegova stanovnika ili mu prinosi žrtvu kako bi mu se približio (misleći da je on od onih koji mu mogu pomoći ili naštetiti), takav čovjek, i pored vjere u ona dva tevhida, je mušrik-kafir i vječno će boraviti u vatri. Allah, dželle šanuhu, kaže: "...Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u džennet zabraniti i boravište njegovo će džehennem biti; a nevjernicima neće niko pomoći." (El-Maide: 72)

Tevhid je najvažnije što je Allah naredio zato što je on temelj na kome se zasniva čitava vjera. Zbog istog cilja je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo svoj poziv Allahu, i naredio svima koje je slao kao izaslanike da počnu s njime.

NAJVAŽNIJE ŠTO JE ALLAH ZABRANIO JESTE ŠIRK, ČINJENJE IBADETA NEKOME DRUGOM PORED NJEGA. DOKAZ ZA TO SU RIJEČI UZVIŠENOG: "ROBUJTE ALLAHU I DRUGE NJEMU RAVNIM NE SMATRAJTE." (1)

(1) Najvažnije što je Allah, dželle šanuhu, zabranio jeste mnogoboštvo. To je zbog toga jer je Allahovo pravo najpreče, pa ako se čovjek ogriješi o njega, ogriješio se o najveličanstvenije pravo a to je tevhid (robovanje isključivo Allahu). Uzvišeni Allah kaže: "...mnogoboštvo je zaista velika nepravda." (Lukman: 13) "...A daleko je zalutao onaj ko smatra da je Allahu neko ravan." (En-Nisa': 116) "...Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u džennet zabraniti i boravište njegovo će džehennem biti; a nevjernicima neće niko pomoći." (El-Maide: 72) "Allah sigurno neće oprostiti da Njemu druge smatraju ravnim, a oprostiće onome kome hoće ono što je manje od toga..." (En-Nisa': 116)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Najveći grijeh je da smatraš nekog Allahu ravnim a On te je stvorio." U drugom hadisu kojeg bilježi Muslim od Džabira, radijallahu anhu: "Ko sretne Allaha, a ne bude Mu pripisivao druga ući će u džennet, a ko Ga sretne a činio je mnogoboštvo, ući će u vatru." "Ko umre a druge je Allahu smatrao ravnim, ući će u vatru." (El-Buhari)

Pisac je kao dokaz da je Allah naredio robovanje samo Njemu, a zabranio mnogoboštvo, naveo ove riječi:

"I Allahu se klanjajte i nikoga Mu ravnim ne smatrajte!..." (En-Nisa': 36) Uzvišeni Allah je naredio robovima da Ga obožavaju a zabranio im je da Mu ikoga u robovanju pridružuju. Ovo potvrđuje robovanje jedino Njemu, a ko ne obožava Allaha, dželle šanuhu, on je nevjernik oholi. Ko obožava Allaha, dželle šanuhu, i pored Njega još nekog taj je nevjernik-mnogobožac, a ko obožava jedino Allaha taj je iskreni vjernik musliman.

Postoje dvije vrste širka - mnogoboštva; veliko i malo.

Veliko mnogoboštvo je svaki širk kojeg je Zakonodavac imenovao velikim širkom, a rezultira izlaskom iz vjere.

Malo mnogoboštvo ili širk je svaki govor i svako djelo šeriatom okvalifikovano kao mali širk, ali on ne izvodi iz vjere.

Čovjek je dužan da se čuva širka, bilo velikog ili malog, jer je Uzvišeni Allah rekao: "Allah sigurno neće oprostiti da Njemu druge smatraju ravnim, a oprostiće onome kome hoće ono što je manje od toga..." (En-Nisa': 116) Neki učenjaci kažu da ova prijetnja obuhvata i mali i veliki vid širka.

AKO TE NEKO UPITA: "KOJA JE TO TRI TEMELJA (1) ČOVJEK DUŽAN POZNAVATI? (2), RECI MU: PRVO; "DA ROB (ČOVJEK) SPOZNA SVOG GOSPODARA (3)

(1) "Temelji" (usul) je množina od riječi temelj. Temelj je osnova u gradnji svih stvari; tako je osnova zida njegov temelj, osnova stabla iz kojeg se napajaju grane je njegov korijen. Uzvišeni Allah kaže: "Zar ne vidiš kako Allah navodi primjer - lijepa riječ kao lijepo drvo; korijen mu je čvrsto u zemlji, a grane prema nebu." (Ibrahim: 24)

Tri temelja na koja nas upućuje pisac, Allah mu se smilovao, su tri stvari za koje će čovjek biti pitan u kaburu: Ko ti je Gospodar? Koje si vjere? I ko ti je Poslanik?

(2) Pisac, Allah mu se smilovao, je spomenuo ovaj temelj u vidu pitanja da bi čitalac obratio pažnju na njega jer je to veličanstven i važan temelj. Zbog toga je rekao: "Ovo su tri načela koja je svaki čovjek dužan poznavati, jer će o njima biti pitan u kaburu kada bude pokopan i kada ga napuste njegovi prijatelji. Dođu mu dva meleka, posade ga i pitaju: "Ko ti je Gospodar? Koje si vjere? Ko ti je poslanik? Vjernik će odgovoriti: "Moj Gospodar je Allah, vjera mi je Islam, a moj Poslanik je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. Nevjernik i licemjer će reći: "Ha, ha, ne znam, čuo sam ljude da nešto govore pa sam i ja to govorio.

(3) Tri su načina spoznaje Allaha:

Jedno od njih je gledanje i razmišljanje o Njegovim stvorenjima koje dovodi do spoznaje Allaha, veličine Njegove vlasti, savršenstva Njegove svemoći, Njegove mudrosti i milosti. On je rekao: "I zašto oni ne promisle o carstvu nebesa i Zemlje i o svemu onome što je On stvorio,..." (El-E'araf: 185) "Reci: "Ja vam savjetujem samo jedno; ustanite iskreno prema Allahu, dvojica po dvojica, ili jedan po jedan, pa zatim razmislite..." (Sebe': 46) "U stvaranju nebesa i Zemlje i u izmjeni noći i dana su, zaista, znamenja za razumom obdarene." (Ali Imran: 190) "U smjeni noći i dana i u onom što je Allah na nebesima i Zemlji stvorio zaista postoje dokazi za ljude koji se Allaha boje." (Junus: 6) "Stvaranje nebesa i Zemlje, smjena noći i dana, lađa koja morem plovi s korisnim tovarom za ljude, kiša koju Allah spušta s neba pa tako u život vraća zemlju nakon mrtvila njezina - po kojoj je rasijao svakojaka živa bića, promjena vjetrova, oblaci koji između neba i Zemlje lebde - doista su dokazi za one koji imaju pameti." (El-Bekara: 164)

Proučavanje šerijatskih znakova kao što su objave koje su slane poslanicima, alejhimusselam, i svega onoga što je došlo u njima. Kada proučava ove ajete i ogromne koristi koje su došle u njima bez kojih život ne bi postojao ni na dunjaluku ni na ahiretu, i kada sagleda koje je znanje i mudrost u njima sadržano i nađe da je ono u savršenom redu i uređeno u skladu sa potrebama robova, spoznat će svoga Gospodara, kao što je On to i rekao u Kur'anu: "A zašto oni ne razmisle o Kur'anu? Da je on od nekoga drugog, a ne od Allaha, sigurno bi u njemu naišli na mnoge protivrječnosti." (En-Nisa': 82)

Spoznaja koju Allah, džele šanuhu, stavi u srce vjernika, te ona bude toliko jaka kao da vidi svoga Gospodara golim okom. Kada je Džibril, alejhisselam, upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, što je ihsan, on mu je odgovorio: "Da robuješ Allahu kao da ga vidiš, jer ako ti njega ne vidiš On tebe vidi."

I SVOJU VJERU (1), SVOGA POSLANIKA, (2),

(1) Drugi temelj koji smo dužni spoznati je vjera. Njome, mudrošću, samilošću i općim koristima ljudskom rodu, koje vjera u sebi sadrži, je čovjek zadužen. Dužan je da je brani od svega što joj šteti. A onaj ko ozbiljno sagleda vjeru Islam na temelju Kur'ana i Sunneta, naći će da je to jedina istinska vjera i da bez nje nema sreće za stvorenja. Neprihvatljivo je da držimo da je Islam stanje u kome se nalaze današnji muslimani, jer su oni odstupili od mnogih islamskih načela, a čine mnoge islamom zabranjene stvari, tako da onaj ko živi u nekim islamskim zemljama ima osjećaj da živi u neislamskoj sredini.

A vjera Islam - hvala Allahu - obuhvata sve ono što su sadržavale predašnje vjere. Odlikuje se nad njima po tome što je on primjenjiv u svakom vremenu, mjestu i narodu. Primjenjivost Islama u svakom vremenu, na svakom mjestu i kod svakog naroda znači da njegova primjena nije na štetu ljudima ni u kom vremenu, mjestu i narodu. Naprotiv, on im donosi samo korist. To ne znači da je Islam podložan svakom vremenu, mjestu i narodu. On naređuje i podstiče na svaki dobar posao a zabranjuje loš, naređuje lijep moral a prezire i odvraća od svakog niskog morala.

(2) Treći temelj jeste da čovjek upozna svoga Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Da se upozna sa njegovim životom, ibadetom, moralom, njegovim načinom pozivanja Allahu, dželle šanuhu, sa njegovom borbom na Allahovu putu i sve ostale strane njegova života.

Na svakom je čovjeku, koji želi da uveća svoje znanje o Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da što više čita njegovu biografiju, da vidi kako se ponašao u ratu, kako u miru, u teškoćama i rahatluku i u svim drugim stanjima. Molimo Allaha, dželle šanuhu, da budemo sljedbenici Njegovog Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i u javnosti i u tajnosti, i da nas u takvom stanju i smrt zateče. To je u Njegovoj vlasti i On je moćan da to učini.

PA AKO TE NEKO UPITA KO TI JE GOSPODAR? (1) RECI: MOJ GOSPODAR JE ALLAH KOJI ME JE ODGOJIO I PODUČIO KAO ŠTO JE ODGOJIO I PODUČIO SVE OSTALE NARODE SVOJOM MILOŠĆU (2). JA SAMO NJEGA OBOŽAVAM I NIKOGA VIŠE. (3)

(1) U pitanju se želi reći: "Ko je tvoj Gospodar koji te je stvorio, koji će te usmrtiti, koji je učinio da si postojan i koji te je opskrbio?"

(2) Odgoj (et-terbije) je izraz posebnog odgoja koji obuhvata vaspitavanje, podučavanje, obrazovanja itd. Pisac, Allah mu se smilovao, želi kazati da je riječ "Rabb" Gospodar izvedena iz riječi "terbije" - odgoj. On kaže: "Onaj koji je Svojom milošću odgojio mene i čitavo čovječanstvo." Allah, dželle šanuhu, je Svojom milošću odgojio čitavo čovječanstvo." Allah, dželle šanuhu, je Svojom milošću odgojio čitavo čovječanstvo i pripremio ih za njihovu ulogu radi koje su i stvoreni, i sve ih opskrbio. On kaže u dijalogu Musaa, alejhisselam, i faraona: "Pa ko je Gospodar vaš, o Musa?" - upita faraon. "Gospodar naš je onaj koji je svemu onom što je stvorio dao ono što mu je potrebno, zatim ga, kako da se time koristi, nadahnuo." (Taha: 49, 50).

Allah, dželle šanuhu, je Svojom milošću odgojio svakog pojedinca. Allahove blagodati ukazane Njegovim robovima su bezbrojne i nemoguće ih je nabrojati. On kaže: "Ako vi budete brojili Allahove blagodati, nećete ih nabrojati..." (En-Nahl: 18) Allah je Onaj koji te stvorio, koji te je za život osposobio, koji će te usmrtiti i koji te je opskrbio. On je jedini dostojan da Mu se robuje.

(3) On je Jedini koga obožavam i kome sam ponizan i pokoran iz ljubavi i poštovanja. Radim ono što mi naređuje, čuvam se onoga što mi zabranjuje i ne postoji pored Njega niko kome robujem. Kaže Uzvišeni Allah: "Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: "Nema boga

osim Mene, zato se Meni klanjajte!" (El-Enbija': 25) "A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno kao pravovjerni, vjeru ispovjedaju, i da molitvu obavljaju, i da milostinju udjeljuju; a to je ispravna vjera." (El-Bejjine: 5)

— — —

A DOKAZ ZA TO SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "HVALA ALLAHU GOSPODARU SVJETOVA"(1)

(1) Kao dokaz za riječi da je Allah, dželle šanuhu, odgojitelj čitavog čovječanstva, pisac je naveo riječi Uzvišenog: "Hvala Allahu, Gospodaru svjetova" (Fatiha: 1) što predstavlja savršenstvo, uzvišenost i veličanstvo Jedinog Allaha. "Gospodara svjetova" - znači njihovog Odgojitelja, Stvoritelja, Vladara, Onog koji njima upravlja onako kako On hoće.

— — —

SVE OSIM ALLAHA JE KOSMOS I JA SAM JEDAN DIO TOG KOSMOSA (1). AKO TE NEKO UPITA: "KAKO SI SPOZNAO SVOGA GOSPODARA? (2) RECI: "PUTEM NJEGOVIH ZNAKOVA I STVORENJA (3). NJEGOVI ZNACI SU NOĆ I DAN, SUNCE I MJESEC. A NJEGOVA STVORENJA SU SEDAM NEBESA I SEDAM ZEMALJA I ONO ŠTO JE NA NJIMA I ONO ŠTO JE IZMEĐU NJIH.(4)

(1) Kosmos je sve osim Allaha. I u svakoj stvari u kosmosu postoji znak koji upućuje da je Allah jedan. Ja koji se odazivam sam jedinka u ovom kosmosu. Ako je On moj Gospodar, onda je meni dužnost da Ga obožavam.

(2) Znači, ako te neko pita: "Na koji način (putem čega) si upoznao svoga Gospodara? Reci: "Spoznao sam ga preko Njegovih znakova i stvorenja."

(3) "Znakovi" - množina od riječi znak - upućuje na nešto i pojašnjava ga. Postoje dvije vrste Allahovih znakova: kosmički i šeriatski. Kosmički znak su stvorenja, a šeriatski je objava koju je Allah spustio Svojim poslanicima. Ovo je tumačenje riječi "putem Njegovih znakova i stvorenja".

U svakom slučaju, Uzvišeni Allah se poznaje po Svojim kosmičkim znakovima a to su veličanstvena stvorenja i njihovo čudno, precizno i mudro stvaranje. Isto tako, On se poznaje i po Svojim šeriatskim znakovima koji sadrže pravdu, opće koristi i otklanjanje štete.

U stihu se kaže:

U svakoj stvari je znak
koji upućuje da je On Jedan.

(4) Svaki od ovih znakova govori o savršenstvu Njegove moći, sveobuhvatnosti Njegove mudrosti i milosti. Sunce je jedan od Allahovih znakova. Stvoreno je tako da precizno slijedi putanju od onoga časa kad ga je Allah stvorio pa sve dok ne dođe čas kada će Allah uništiti svijet. Sunce slijedi svoju putanju onako kako to kaže Uzvišeni Allah: "I Sunce se kreće do svoje određene granice, to je odredba Silnoga i Sveznajućeg." (Jasin: 38) Ono je Allahov znak svojom veličinom i ulogom koju koriste bića, drveće, rijeke, mora i sve ostalo.

Kada pogledamo u Sunce - taj veliki znak - vidjet ćemo kako je ogromna udaljenost između nas i njega, ali i pored toga njegova toplina doseže do nas. Zatim, razmislimo o njegovoj jakoj svjetlosti koja daleko dopire i koja ljudima štedi velike količine energije i imetka, jer u toku dana nam nije potrebna nikakva svjetlost pored sunčeve. Zato se ono ubraja u znakove čije važnosti smo veoma malo svjesni.

I Mjesec je isto tako Allahov znak kome je odredio različita stanja, svake noći drugi položaj: "I Mjesecu smo odredili položaj; i on se uvijek ponovo kreće kao stari savijeni palmin prut." (Jasin: 39) Prvo izgleda mali a zatim se postepeno uvećava dok se ne ispuni, da bi se, potom, ponovo počeo smanjivati. On podsjeća na čovjeka koji raste počevši od djetinjstva, potom nakon što dostigne zrelost i potpunu snagu, počinje ronuti da bi se na kraju ponovo vratio u nemoćno stanje. Neka je uzvišen Allah, najljepši Stvoritelj!

DOKAZ (1) ZA TO SU RIJEČI UZVIŠENOG: "MEĐU ZNAMENJIMA NJEGOVIM SU NOĆ I DAN, I SUNCE I MJESEC. NE PADAJTE LICEM NA TLE NI PRED SUNCEM NI PRED MJESECOM, VEĆ PADAJTE LICEM NA TLE PRED ALLAHOM, KOJI IH JE STVORIO, AKO ŽELITE DA SE SAMO NJEMU JEDINOM KLANJATE." I NJEGOVE RIJEČI (2): "GOSPODAR VAŠ JE ALLAH, KOJI JE NEBESA I ZEMLJU U ŠEST VREMENSKIH RAZDOBLJA STVORIO, A ONDA SVEMIROM ZAGOSPODARIO; ON TAMOM NOĆI PREKRIVA DAN, KOJA GA U STOPU PRATI, A SUNCE I MJESEC I ZVIJEZDE SE POKORAVAJU NJEGOVOJ VOLJI. SAMO ON STVARA I UPRAVLJA! UZVIŠEN NEKA JE ALLAH, GOSPODAR SVJETOVA!"

(1) Znači, dokaz za to, da su dan i noć, Sunce i Mjesec, Allahovi znakovi jeste ajet: "Među znamenjima Njegovim su noć i dan..." (Fussilet: 37) To jest od jasnih i pojašnjavajućih znakova, da bi najavili noć i dan sa svojim osobenostima i različitostima i sa promjenljivošću njihovih stanja koje je Allah, dželle šanuhu, podredio robovima. Isto tako i Sunce i Mjesec sami po sebi i sa svojim putanjama, sa svojim poretkom kojim ostvaruju ljudima korist a odvraćaju od njih štetu.

Zatim, Allah je zabranio da se klanja Suncu ili Mjesecu. Iako oni pred ljudima izgledaju veličanstveno, oni nisu dostojni obožavanja jer su oni također stvorenja kao i sve ostalo. Jedino je Uzvišeni Allah, koji ih je stvorio, dostojan obožavanja.

(2) Dokaz da je Allah, dželle šanuhu, stvorio nebesa i Zemlju je u ajetu: "Gospodar vaš je Allah, koji je nebesa i Zemlju u šest vremenskih razdoblja stvorio..." (El-E'araf: 54) Ovaj ajet sadrži:

prvo: Allah, dželle šanuhu, je ova stvorenja stvorio u roku od šest dana, a da je htio stvorio bi ih i u jednom trenutku. Međutim, Njegova, dželle šanuhu, mudrost je htjela da poveže uzroke sa uzročnicima.

drugo: On se uzvisio nad Aršom (prijestoljem) onako kako to dolikuje Njegovoj veličini i uzvišenosti i na način samo Njemu svojstvenim, a to je primjer Moći i Vlasti.

treće: On noću prekriva dan, tj. noć poput prekrivača ili odjeće prevuče preko dnevne svjetlosti i zakloni je.

četvrto: Učinio je Sunce, Mjesec i zvijezde potčinjenim Njegovoj naredbi tako da im On, uzvišena je Njegova vlast, naređuje šta hoće, a sve je to u interesu Njegovih robova.

peto: Apsolutnost Njegove vladavine i potpunost Njegove vlasti gdje stvaranje i naredbe pripadaju samo i isključivo Njemu.

šesto: Robovanje svih svjetova jedino Njemu.

— — —

A GOSPODAR BOG JE OBOŽAVAN (1) DOKAZ (2) ZA TO SU RIJEČI NJEGOVE: "O LJUDI (3), OBOŽAVAJTE GOSPODARA KOJI VAS STVARA (4) I ONE PRIJE VAS KAKO BISTE GA SE BOJALI (5)."

(1) Pisac, Allah mu se smilovao, želi da uputi na slijedeće Allahove riječi: "Gospodar vaš je Allah, koji je nebesa i Zemlju u šest vremenskih razdoblja stvorio, a onda svemirom zagospodario; On tamom noći prekriva dan, koja ga u stopu prati, a Sunce i Mjesec i zvijezde se pokoravaju Njegovoj volji. Samo On stvara i upravlja! Uzvišen neka je Allah, Gospodar svjetova!" (El-E'araf: 54) Prema tome, Gospodar Bog je obožavani i On jedino zaslužuje da Ga se obožava. A to ne znači da svako ko se obožava da je i Gospodar Bog. Bogovi koje su njihovi sljedbenici obožavali mimo Allaha i uzeli ih sebi za božanstva nisu božanstva jer, Bog znači Stvoritelj, Vladar, Onaj koji svim upravlja i sve u skladu drži. Dok njihova božanstva to nisu.

(2) To jest da Gospodar Bog zaslužuje robovanje.

(3) Poziv je upućen svim pokoljenjima ljudskog roda. Allah im je naredio da Njega jedino obožavaju ne pripisujući Mu druga. Objasnio je ljudima da je zaslužio robovanje i obožavanje zbog činjenice što je On Stvoritelj Jedini koji druga nema.

(4) Njegove riječi "koji vas je stvorio" objašnjavaju ono prije njih - "Obožavajte Ga" jer je On vaš Gospodar koji vas je stvorio. I zbog toga što je On sam po sebi Gospodar Stvoritelj vaša je obaveza da Mu robujete.

Iz ovoga zaključujemo da svako ko prizna Allahovo, dželle šanuhu, božanstvo dužan je da samo Njega obožava, u protivnom je sam sebi kontradiktoran.

(5) To jest da bi bili bogobojazni, a bogobojaznost je zaštita od Allahove, dželle šanuhu, kazne tako što se čovjek pridržava Njegovih naredbi a kloni Njegovih zabrana.

— — —

KOJI VAM JE ZEMLJU UČINIO POSTELJOM (1), A NEBO ZDANJEM (2); KOJI S NEBA SPUŠTA KIŠU (3) I ČINI DA S NJOM RASTU PLODOVI, HRANA ZA VAS (4). ZATO NE ČINITE SVJESNO (5) DRUGE ALLAHU RAVNIM!"(6)

(1) Učinio ju je posteljom i kolijevkom da na njoj uživamo bez poteškoća i umora kao što čovjek spava u svojoj postelji.

(2) To jest, iznad nas, jer zdanje je uvijek iznad. Tako je nebo zdanje za stanovnike zemlje. Ono je svod zaštićeni kao što kaže Allah, dželle šanuhu: "I to što je nebeski svod osiguran Naše je djelo, a oni se ipak okreću od znamenja koja su na njemu." (El-Enbija': 32)

(3) Iz visine, iz oblaka vam je spustio čistu (čisteću) vodu koju pijete i koja natapa rastinje i njime stoku napasate kao što se kaže u suri En-Nahl.

(4) Ovo znači "kao poklon vama", a u drugom ajetu: "Na uživanje vama i stoci vašoj" (Abese: 32)

(5) Nemojte Onome ko vas je stvorio, i stvorio one prije vas, i zemlju vam posteljom učinio i nebo svodom, i iz neba vam vodu spustio i pomoću nje plodove izveo da bi vas i vašu stoku opskrbio, nemojte Mu ništa ravnim smatrati i obožavati

kao što obožavate Allaha, dželle šanuhu, ili da ga volite kao što volite Allaha, dželle šanuhu, jer je to nešto što vam ne doli-kuje ni po šeriatu ni po razumu.

(6) Znajte da Njemu niko nije ravan i da je u Njegovoj ruci stvaranje, opskrba, upravljanje, zbog toga Mu ne pripisujte druga u ibadetu.

— — —

IBNU KESIR (1), ALLAH MU SE SMILOVAO, KAŽE: "ONAJ KOJI JE STVORIO OVE STVARI ZASLUŽUJE DA MU SE ROBUJE."

(1) Ibnu Kesir je Imadudin Ebu Fida' Ismail ibnu Omer El-Kureši Ed-Dimeški, poznati hafiz, autor tefsira i historije. Učenik je šejhul-Islama Ibnu Tejmijje. Umro je 774. godine po hidrži.

— — —

VRSTE IBADETA KOJE JE NAREDIO ALLAH, DŽELLE ŠANUHU, DA MU SE ČINE (1) SU: ISLAM, IMAN, IHSAN, DOVA, STRAH, NADA, OSLANJANJE, ŽELJA, STRAHOPOŠTOVANJE, BOGOBOJAZNOST, PONIZNOST, KAJANJE...

(1) Nakon što nam je pisac, Allah mu se smilovao, objasnio da smo dužni obožavati Uzvišenog Allaha, jedinog koji nema sudruga, naveo nam je neke vrste ibadeta, pa je rekao: "Vrste robovanja su Islam, iman i ihsan."

Ovo troje; Islam, iman i ihsan čine vjeru kako je to navede-no u hadisu kojeg prenosi Muslim da je Omer ibnul-Hattab, radijallahu anhu, rekao: "Jednog dana sjeđasmo mi kod Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad se pomoli prema nama čovjek u sasvim bijelu odijelu, sasvim crne kose, ne vidi se na njemu trag putovanja i ne pozna ga od nas niko. Sjeo je do Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i pri-

slonio svoja koljena uz njegova, a svoje ruke stavio na njegova stegna i rekao: "Muhammede, izvijesti me šta je Islam?" Reče Božiji Poslanik: "Islam je da svjedočiš da nema boga osim Allaha i da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Božiji Poslanik; da obavljaš molitvu (namaz), da daješ zekjat, da postiš ramazan, i da hadždž činiš kuću (Kabu), ako mogneš do nje doći." Onda reče onaj nepoznati čovjek: "Istinu veliš." Kaže Omer: "Mi mu se začudismo, pita ga a onda mu veli: "Istinu govoriš" (kao da zna). Zatim reče čovjek: "Izvijesti me šta je iman. Reče Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

"Iman je da vjeruješ u Boga, Božije meleke, Božije svete knjige (kitabe), Božije poslanike, u sudnji-zadnji dan, i sudbinu dobra i zla." Veli nepoznati čovjek "Istinu govoriš. Izvijesti me šta je dobročinstvo" Reče Božiji Poslanik: "Dobročinstvo je da robuješ Bogu kao da Ga vidiš, jer ako Ga ne vidiš, On tebe vidi. "Istinu veliš"; reče nepoznati čovjek i reče: "Izvijesti me kada je zadnji čas (ovom svijetu)." Reče Božiji Poslanik "Onaj koga pitaš o zadnjem času nije mu više o njemu poznato nego tebi koji pitaš." Reče nepoznati čovjek: "Izvijesti me o predznacima Zadnjeg časa. "Reče Božiji Poslanik: "Predznaci Sudnjeg časa su da robinja rodi svoju gospodaricu i da vidiš gole, bose, siromašne čobane da se nadmeću u gradnji zgrada. "Veli Omer: "Zatim ode nepoznati čovjek, a nakon toga reče mi Božiji Poslanik: "Omere, da li znaš onoga što me je pitao?" Ja rekoh: "Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju" Onda reče Božiji Poslanik: "Ovo je Džibril, došao vam je da vas poduči vašoj vjeri."

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je okarakterisao ove tri vrste ibadeta vjerom zbog toga što one sadrže čitavu vjeru.

— — —

TRAŽENJE POMOĆI, TRAŽENJE ZAŠTITE, KLANJE KURBANA, ZAVJET I DRUGI VIDOVI IBADETA KOJE JE PROPISAO ALLAH, DŽELLE ŠANUHU. SVE OVO TREBA DA BUDE ISKLJUČIVO U NJEGOVO IME (1). DOKAZ ZA TO SU NJEGOVE RIJEČI:

"DŽAMIJE SU ALLAHA RADI, I NE MOLITE SE, PORED ALLAHA, NIKOME!" (AJET) A KO BILO KOJI OD OVIH VIDOVA IBADETA UPUTI NEKOME DRUGOM MIMO ALLAHA TAJ JE MUŠRIK I KAFIR. DOKAZ ZA TO SU RIJEČI UZVIŠENOG: "A ONAJ KOJI SE, PORED ALLAHA, MOLI DRUGOM BOGU, BEZ IKAKVA DOKAZA O NJEMU, PRED GOSPODAROM SVOJIM ĆE RAČUN POLAGATI, I NEVJERNICI ONO ŠTO ŽELE NEĆE POSTIĆI." (AJET) (2)

(1) Sve spomenute vrste ibadeta i one nespomenute pripadaju jedino Allahu, dželle šanuhu, koji nema sudruga i nije dozvoljeno da se upućuju nikom drugom mimo Njega.

(2) Pisac je spomenuo zbir ibadeta i rekao da onaj koji bilo šta od nabrojanih vrsta uputi ili učini nekom drugom mimo Boga, taj je mušrik-kafir. A kao dokaz za to je naveo riječi Uzvišenog Allaha: "Džamije su Allaha radi, i ne molite se, pored Allaha nikome!" (El-Džinn: 18) "A onaj koji se, pored Allaha, moli drugom bogu, bez ikakva dokaza o njemu, pred Gospodarom svojim će račun polagati, i nevjernici ono što žele neće postići." (El-Mu'minun: 117)

Zaključak iz prvog ajeta jeste da je Allah, dželle šanuhu, obavijestio da su mesdžidi (mjesta činjenja sedžde) Allahovi, te je poslije toga uslijedio drugi dio ajeta: "...i ne molite se pored Allaha, nikome!"

A iz drugog ajeta možemo zaključiti da je Allah, dželle šanuhu, obznanio da onaj koji obožava bilo šta mimo Njega je kafir, i to na osnovu ajeta: "...i nevjernici ono što žele neće postići". A u riječima "...bez ikakva dokaza o njemu..." se jasno naznačuje da ne može postojati dokaz o višeboštvu. Ovaj ajet je jasna potvrda za nemogućnost dolaska sa kakvim dokazom da postoji neko božanstvo pored Allaha dželle šanuhu.

U HADISU SE KAŽE: "DOVA JE SRŽ IBADETA". POTVRDA ZA TO SU ALLAHOVE RIJEČI: "GOSPODAR VAŠ JE REKAO: "POZOVITE ME I ZAMOLITE, JA ĆU VAM SE ODAZVATI! ONI KOJI IZ OHOLOSTI NEĆE DA MI SE KLANJAJU - UĆI ĆE SIGURNO, U DŽEHENNEM PONIŽENI." (1)

(1) Namjera pisca, Allah mu se smilovao, je da nabroji dokaze za vrste ibadeta koje je naredio Allah, dželle šanuhu, kao što su: "Iman, islam, ihsan, dova... Počeo je sa dokazima za dovu a poslije toga će doći dokazi za Islam, iman i ihsan.

Poslužio se hadisom koji se prenosi od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je u njemu rekao: "Dova je srž ibadeta." Također je za dokaz naveo i ajet: "Gospodar vaš je rekao: "Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati! Oni koji iz oholosti neće da Mi se klanjaju - ući će sigurno, u džehennem poniženi." (El-Mu'min: 60) kao dokaz da je dova dio ibadeta, jer da to nije tako u tom slučaju ne bi bilo tačno kad se kaže: "...Oni koji iz oholosti neće da Mi se klanjaju...

Ko upućuje dovu nekom drugom mimo Allaha, za nešto što može uraditi samo Allah, dželle šanuhu, taj je mušrik-kafir, svejedno da li je onaj koga moli živ ili mrtav. Ako neko zamoli živog za ono što je on u mogućnosti uraditi, kao na primjer da kaže nekome: "Molim te daj mi da jedem, daj mi vode" u takvoj molbi nema ništa loše. Ali ako bi neko ove iste stvari tražio od mrtvog ili odsutnog taj je mušrik jer mrtvi i odsutni ne mogu udovoljiti njegovom traženju, te tako sam čin njegova traženja od onoga koji to ne može ispuniti u sebi nosi uvjerenje da taj posjeduje moć da to može učiniti. Iz tog razloga takva osoba postaje mušrik.

Postoje dvije vrste dova; dova kojom se nešto traži i dova radi ibadeta.

Dova traženja jeste dova kojom se traži ispunjenje nekih ljudskih potreba. Ona je ibadet onda ako su traženje i molba upućeni od roba Gospodaru, jer ona tada znači potrebu za Allahom i traženje utočišta kod Njega. U isto vrijeme znači i

priznanje od strane roba da je Allah Taj koji je Moćan i Plemenit, neizmjerno Dobri i Milostivi.

Ovakvu vrstu dove je dozvoljeno uputiti i sebi sličnom stvorenju, ako je ovaj u mogućnosti da razumije molbu i da je ispuni kao što smo to naveli u prethodnom primjeru kada čovjek od čovjeka traži da ga nahrani i sl.

A što se tiče dove koja je ibadet ona se upućuje onome koga obožavaš tražeći od njega nagradu i bojeći se njegove kazne. Ovakva vrsta dove se smije uputiti samo Allahu, dželle šanuhu. A ako se uputi nekome drugome, onda je to veliki širk koji izvodi iz vjere i na takve se odnosi Allahova prijetnja spomenuta u ajetu: "Oni koji iz oholosti neće da Mi se klanjaju - ući će sigurno, u džehennem poniženi."

— — —

DOKAZ ZA BOGOBOJAZNOST SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "...I NE BOJTE IH SE, A BOJTE SE MENE, AKO STE VJERNICI."(1)

(1) Strah je bojazan i reakcija koja proističe iz očekivanja nečega što donosi uništenje, štetu, ili pak, uznemirenje. Uzvišeni Allah je zabranio strah od šejtanovih prijatelja a naredio da se samo Njega Jedinog bojimo.

Postoje tri vrste straha:

Prva vrsta: Prirodni strah, kao što je strah od zvijeri, vatre, utapanja. Zbog takvog straha se čovjek ne kori. Uzvišeni Allah je, govoreći o Musau, alejhisselam, rekao: "I Musa u gradu osvanu preplašen..." (El-Kasas: 18)

Međutim, kao što je to spomenuo Šejh, Allah mu se smilovao, ako ovaj strah bude razlogom da se ne uradi ono što je naređeno ili učini zabranjeno, u tom slučaju on postaje haramom. Jer sve što je povod ostavljanja vadžiba a činjenja harama je također haram. Dokaz za to su riječi Allaha, dželle šanuhu: "...i ne bojte ih se, a bojte se Mene, ako ste vjernici! (Ali Imran: 175)

Strah od Allaha može biti pohvalan i pokuđen. Pohvalan je onaj strah koji će te navesti da ostaviš griješenje i neposlušnost Allahu, koji će te podstaći na izvršavanje onoga što ti je naređeno i ostavljanje zabranjenog. Pa kada dostigneš ovalj cilj, srce ti se smiri i Allahovom milošću njime prevlada veselje i smirenost i nada u Allahovu, dželle šanuhu, nagradu.

Pokuđen strah od Allaha je onaj koji čovjeka dovede do beznađa u Allahovu milost, te ga spopadne očaj, počne tugovati, postane zlovoljan ili se čak oda neposlušnosti zbog jačine beznađa.

Druga vrsta: Strah kao vrsta ibadeta. On se zasniva na tome da se osoba boji nekoga i iz toga straha ga obožava. Ova vrsta straha može biti jedino prema Allahu, a njeno usmjeravanje prema bilo kome drugom mimo Njega je širk i to veliki.

Treća vrsta: Jeste "strah u potaji", kao kad se osoba boji mrtvaca u kaburu ili evlije koji je daleko od njega i koji mu ne može ništa učiniti ili nauditi. Međutim, ovaj ga se boji u potaji. I ovu vrstu straha učenjaci ubrajaju u širk.

— — —

DOKAZ ZA NADU SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "...KO ŽUDI (NADA SE) DA OD GOSPODARA SVOGA BUDE LIJEPO PRIMLJEN, NEKA ČINI DOBRA DJELA I NEKA, KLANJAJUĆI SE GOSPODARU SVOME, NE SMATRA NJEMU RAVNIM NIKOGA!" (1)

(1) Nada je žudnja čovjeka za nečim ostvarljivim u skorijoj budućnosti, a ponekad i u daljnjoj, ali se s njome čini da je ostvarenje blizu.

Nada koja u sebi sadrži poniznost i pokornost kao takva zaslužuje da bude jedino prema Allahu. Svako usmjeravanje ovakve nade prema nekome drugome mimo Allaha je vid malog ili velikog širka, ovisno o tome koliki je stepen takve nade u srcu onoga koji je ispoljava. Pisac je to i potvrdio riječima Uzvišenog: "Ko se nada da od Gospodara svoga bude lijepo

primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, ne smatra Njemu ravnim nikoga!" (El-Kehf: 110)

Znaj da je jedino pohvalna nada kod onoga koji radi u pokornosti Allahu, i očekuje Njegovu nagradu za djelo, ili se pokaje zbog neposlušnosti, pa se nada da će mu pokajanje biti primljeno. A što se tiče nade bez djela ona je samo iluzija.

— — —

DOKAZ ZA TEVEKKKUL (OSLANJANJE) SU ALLAHOVE RIJEČI: "...A U ALLAHA SE POUZDAJTE AKO STE VJERNICI!" ILI U DRUGOM AJETU: "ONOME KOJI SE U ALLAHA UZDA, ON MU JE DOSTA..." (1)

(1) Tevekkul znači oslanjati se na nešto. Oslanjanje na Allaha, dželle šanuhu, znači: potpuno se osloniti i biti obazriv i proračunljiv prilikom ostvarivanja koristi i izbjegavanja štete. Takvo oslanjanje je vid potpunog imana i jedan od njegovih znakova, kao što kaže Allah, dželle šanuhu: "...a u Allaha se pouzdajte ako ste vjernici" (El-Maide: 23)

Ako rob bude iskren u oslanjanju na Allaha On će ga zaštititi od onoga što ga brine, prema riječima Uzvišenog: "...onome koji se u Allaha uzda, On mu je dosta..." (Et-Talak: 3) To jest, dovoljan mu je. Potom je Uzvišeni Allah umirio onoga koji se oslanja na Njega pa je rekao: "...Allah će, zaista, ispuniti ono što je obećao..." A niko Ga ne može spriječiti u onome što On želi.

Postoji više vrsta tevekkula:

prva: Oslanjanje na Allaha, dželle šanuhu. Ovaj tevekkul je znak potpune vjere i znak iskrenosti. On je obavezan u vjeri jednog čovjeka, jer bez njega vjerovanje nije potpuno. Dokaz za ovu vrstu tevekkula smo prethodno spomenuli.

druga: Tajno oslanjanje na mrtvoga želeći ostvariti neku korist ili otkloniti neku štetu. Ovakav tevekkul je vid velikog širka, jer oslanjanje na mrtvog u sebi sadrži uvjerenje da taj mrtvi po svojoj prirodi ima neku tajnu moć.

Nema razlike pri tome da li je taj mrtvi poslanik, ili evlija ili tagut - Allahov, dželle šanuhu, neprijatelj.

treća: Oslanjanje na osobu u stvarima koje su u kompetenciji te osobe, i pri tome osjećati da je ona na visokom nivou, a onaj koji se oslanja pri tom osjeća kako je mali pred njim. Primjer tome je kada neko preko nekog čovjeka nastoji osigurati osnovne egzistencijalne potrebe i pri tome se osjeća manje vrijednim. Ovo je vrsta manjeg širka zbog jačine naklonosti njegova srca prema njemu i zbog oslanjanja na njega.

Međutim, da se ovaj osloni na njega samo kao na povod ili sredstvo preko koga mu je to Allah odredio, u tom slučaju ne bi smetalo, ali pod uslovom da onaj na koga se oslanja zaista ima neku ulogu u svemu tome.

četvrto: Oslanjanje na drugog u situaciji kada treba zamijeniti onoga koji se oslanja, i to u slučajevima u kojima je dozvoljena zamjena. Ova vrsta tevekkula je također dozvoljena što potvrđuju i Kur'an i sunnet i idžma'. Takav slučaj je bio i sa Ja'kubom, alejhisselam, kada je rekao svojim sinovima: "O sinovi moji, idite i raspitajte se za Jusufa i brata njegova..." (Jusuf: 87) Ovim se hoće kazati da se Ja'kub oslonio na svoje sinove u traženju Jusufa i njegova brata. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je povjeravao prikupljanje zekata radnicima i čuvarima, povjeravao je utvrđivanje i sprovođenje šeriatskih kazni, opunomoćio je Aliju, radijallahu anhu, da na oprosnom hadždžu podijeli kože i pokrivače deva od kurbana i da zakolje ostatak od stotine deva, nakon što je on svojom rukom zaklao 36.

Što se tiče idžmaa po ovom pitanju dozvoljenog ovakvog oslanjanja se može zaključiti iz svega navedenog.

— — —

DOKAZ ZA ŽELJU (1), STRAHOPOŠTOVANJE (2) I BOGOBOJAZNOST (3) SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "...ONI SU SE TRUDILI DA ŠTO VIŠE DOBRA UČINE I MOLILI SU NAM SE U NADI I STRAHU, I BILI SU PREMA NAMA PONIZNI."(4)

(1) "Želja" - Volja da se dostigne ono što se voli.

(2) "Strahopoštovanje" - Strah koji rezultira bježanjem od onoga čega nas je strah. To je strah koji rezultira djelom.

(3) "Skrušenost" - Poniznost i spokojnost prema Allahovoj veličini, na način da se osoba preda Njegovoj odredbi, svejedno odnosila se ona na zakone u Svemiru ili na šeriat.

(4) U ovom časnom ajetu Allah, dželle šanuhu, je opisao Svoje iskrene robove kako oni mole Allaha sa žudnjom, strahopoštovanjem i skrušenošću. U ovom slučaju molba obuhvata i dovu traženja i dovu ibadeta. Oni mole Allaha iz želje za onim što je kod Njega, i iz žudnje za Njegovom nagradom uz strah od Njegove kazne i posljedice grijeha.

Vjernik je dužan da žurno ide prema Allahu, dželle šanuhu, i da mu život bude između straha i nade, s tim da nada prevlada onda kada je u pitanju poslušnost koja će ga podsticati na aktivnost i za koju će se nadati da će biti primljena. A da prevlada strah, koji će mu pomoći da izbjegne griješenje i spasi se kazne, onda kada se javi namjera za činjenjem grijeha.

Neki učenjaci kažu da nada preovladava u stanju bolesti, a strah u zdravlju. Zato što je bolesnik slab i skrhan a možda mu se i prikučio smrtni čas, pa je zbog toga dobro da sretne Allaha misleći o Njemu sve najbolje.

A kada je zdrav onda je aktivan i vjeruje da će dugo ostati na ovome svijetu što ga može podstaći na činjenje loših djela, te je zbog toga neophodno da uveća strah od Allaha, dželle šanuhu, da bi se spasio od takvih iskušenja.

Još se kaže da nada i strah moraju biti prisutni u jednakom omjeru, da nada ne bi odvela u sigurnost od Allahove, dželle šanuhu, kušnje, a strah da ne odvede u beznađe u Allahovu milost. Oba stanja su loša i upropaštavajuća za onoga kod koga se nađu.

DOKAZ ZA BOGOBOJAZNOST SU RIJEČI ALLAHA, DŽELLE ŠANUHU: "...ZATO SE NE BOJTE NJIH, VEĆ SE BOJTE MENE..." (1)

(1) "Strahopoštovanje" je strah koji se zasniva na svjesnosti veličine, savršenstva i moći onoga koga se boji, kao što kaže Allah, dželle šanuhu: "...A Allaha se boje od robova Njegovih - učeni..." (Fatir: 28)
Znači oni koji su svjesni Njegove veličine i moći. Ta svijest je važnija od samog straha. Ova činjenica je pojašnjena u primjeru; ako se bojiš neke osobe ne znajući posjeduje li on moć nad tobom ili ne - to je strah. A ako ga se bojiš znajući da je jak - onda je to strahopoštovanje.
O podjeli i propisima o strahopoštovanju se može reći isto što i o podjeli i propisima o strahu.

— — —

DOKAZ ZA OBRAĆANJE ALLAHU JE: "I POVRATITE SE GOSPODARU SVOME I POKORITE MU SE." (1)

(1) "Obraćanje" je povratak Allahu, dželle šanuhu, kroz pokoravanje i izbjegavanje neposlušnosti. Obraćanje ima približno značenje kao i pokajanje, samo što je obraćanje ganutljivije i nježnije od pokajanja jer u sebi sadrži oslanjanje na Allaha i traženje utočišta kod Njega. Ne upućuje se nikom drugom osim Allahu. Dokaz za to je ajet: "I povratite se Gospodaru svome i pokorite Mu se." (Ez-Zumer 54)

Riječima "i pokorite Mu se" se misli na Islam tj. predavanje šeriatskim propisima Islama. Predavanje Allahu, dželle šanuhu, može biti na dva načina:

prvi: Predavanje Allahu, dželle šanuhu, kroz Njegovu vlast u Svemiru. Ovo predavanje je generalno za sva stvorenja na nebesima i zemlji, u što spadaju i kafir i mu'min, dobri i griješnik. Nemoguće je da se iko uzoholi i ne preda. Dokaz za to je ovaj kur'anski ajet: "... a Njemu se htjeli ili ne htjeli, pokoravaju i oni na nebesima i oni na Zemlji, i Njemu će se vratiti!" (Ali Imran: 83)

drugi: Predanje Allahovim propisima. Ovo se striktno odnosi na one koji su Mu poslušni, u što spadaju poslanici i oni koji ih slijede. U Kur'anu postoji mnogo dokaza za ovu vrstu, a jedan od njih je i ajet kojeg je naveo autor.

— — —

DOKAZ ZA TRAŽENJE POMOĆI OD ALLAHA, DŽELLE ŠANUHU, JE AJET: "SAMO TEBE OBOŽAVAMO I OD TEBE POMOĆI TRAŽIMO" I U HADISU: "AKO TRAŽIŠ POMOĆI TRAŽI JE OD ALLAHA." (1)

(1) Ima više vrsta traženja pomoći:

prva: Traženje pomoći od Allaha, dželle šanuhu. To je traženje pomoći koje u sebi sadrži potpunu poniznost roba Gospodaru, prepuštanje stvari Allahu, dželle šanuhu, i uvjerenje da je Allah u svemu dovoljan. Sve ovo je moguće uputiti samo Allahu, dželle šenuhu. Dokaz za ovo su riječi Uzvišenog: "Samo Tebe obožavamo i od Tebe pomoći tražimo." (El-Fatiha: 4)

drugo: Traženje pomoći od insana u stvarima koje je on sposoban da ispuni. Dozvoljenost ili nedozvoljenost ovakvog vida pomoći zavisi od samog predmeta pomoći. Ukoliko se radi o dobru onda je dozvoljeno tražiocu tražiti ovakav vid pomoći, a tako isto je dozvoljeno i onome od koga se traži pomoć da pomogne.

Sve je to shodno riječima Uzvišenog Allaha: "...Jedni drugima pomažite u dobročinstvu i čestitosti..." (El-Maide: 2)

Ako je predmet ili vrsta pomoći zlo ili grijeh, u tom slučaju je haram traženje pomoći, kao što je i haram pomaganje onoga od koga se traži ta pomoć. Dokaz za to su Allahove riječi: "...a ne sudjelujte u grijehu i neprijateljstvu..." (El-Maide: 2)

A ako je predmet ili vrsta pomoći dozvoljena stvar onda je traženje pomoći dozvoljeno kao što je dozvoljeno i pružiti pomoć.

Zbog ovakve pomoći, osoba koja ju je pružila, biva nagrađena za dobročinstvo prema drugome. Tako je ovaj vid traženja pomoći dozvoljen i legalan, shodno riječima Uzvišenog Allaha: "...i dobro činite; Allah, zaista, voli one koji dobra djela čine." (El-Bekara: 195)

treće: Traženje pomoći od žive prisutne ali nemoćne osobe. To je besmislica i za ovakvo što najprikladniji primjer je tražiti od slabe i nejake osobe da nosi težak teret.

četvrto: Traženje pomoći isključivo od mrtvih ili od živih ali odsutnih osoba s kojima se ne može stupiti u direktan kontakt je širk, jer je ovakav vid traženja prisutan kod osoba koje vjeruju da oni posjeduju neku skrivenu moć.

peto: Pomagati se nekim radnjama i stanjima koje Uzvišeni Allah voli je dozvoljeno, shodno Njegovim riječima: "Pomozite se strpljenjem i molitvom..." (El-Bekara: 45) Autor, Allah mu se smilovao, je za ovu vrstu našao dokaz u ajetu: "Samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoći tražimo". I u hadisu: "...a kada pomoć tražiš, traži je od Allaha." (hadis)

— — —

DOKAZ ZA TRAŽENJE UTOČIŠTA (ZAŠTITE) SU ALLAHOVE RIJEČI: "RECI, UTIČEM SE GOSPODARU SVITANJA..." "RECI, TRAŽIM ZAŠTITU GOSPODARA LJUDI...(1)"

(1) "Traženje utočišta" je traženje zaštite od nečega štetnog. Onaj koji traži zaštitu je čuvan od strane Onoga od koga traži utočište. Postoji više vidova traženja zaštite:

prvi: Traženje zaštite kod Allaha. Ono sadrži potpuni osjećaj potrebe za Allahom i za Njegovim čuvanjem, zatim, uvjerenje da je Allah dovoljan Zaštitnik i Čuvar od svega u sadašnjosti i u budućnosti, od malog ili velikog, bilo da dolazi sa ljudske strane ili ne. On kaže: "Reci, utičem se Gospodaru svitanja od zla onoga što On stvara, i od zla mrkle noći kada razastre tmine, i od zla smutljivca kad smutnje sije, i od zla zavidljivca kad zavist ne krije." (El-Felek) "Reci, tražim zaštitu Gospodara ljudi, Vladara ljudi, Boga ljudi, od zla šejtana-na-

pasnika, koji zle misli unosi u srca ljudi - od džinova i od ljudi!" (En-Nas)

drugi: Traženje zaštite u nekom od Njegovih svojstava kao npr: Njegovom govoru, Veličini, Dostojanstvu itd. Dokaz za to su riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Tražim zaštitu Božijim savršenim riječima od pakosti svega što je stvorio." I u drugom hadisu: "Utječem se Tvojoj veličini da iznenada ne budem napadnut odozdo." Ili u drugom hadisu: "Utječem se Tvojoj snazi i moći od svakog zla koje me spopadne i od koga strahujem." A kada je objavljen ajet: "Reci; On je kadar da pošalje protiv vas kaznu iznad vaših glava..." (El-En'am: 65) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Utječem se Tvome licu."

treći: Traženje zaštite kod umrlih ili odsutnih i nemoćnih da pruže zaštitu. Ovakva vrsta traženja je širk prema riječima Uzvišenog Allaha. "I bilo je ljudi koji su pomoć od džinnova tražili, pa su im tako obijest povećali." (El-Džinn: 6)

četvrti: Traženje zaštite kod stvorenja koja su u mogućnosti pružiti zaštitu kao ljudi, mjesta i tome slično. Ovakva vrsta traženja zaštite je dozvoljena prema riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u kojima se govori o fitni: "...Ko nađe utočište i zaštitu neka se njime zaštiti." (El-Buhari i Muslim) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je riječ "utočište" i "zaštitu" protumačio ovako: "Ko ima deve neka krene za njima." (Muslim)

A takođe u Muslimovu Sahihu od Džabira, radijallahu anhu, se prenosi da je žena iz plemena El-Mahzum ukrala, pa kada ju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, priveo zatražila je zaštitu kod Ummu Seleme. Također je u Muslimovom Sahihu od Ummu Seleme, radijallahu anha, preneseno da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao u hadisu koji govori o Mehdiji: "...Zatražit će pomoć u okolini Kabe i na njeg će biti poslana vojska..." (Muslim)

Ako se od nekog zatraži utočište od zla nasilnika dužnost je odazvati se i pomoći i zaštititi kako se najbolje može. A ako se, pak, zatraži od nekog pomoć koja iziskuje činjenje zabranjenog ili izbjegavanje naređenog, u tom slučaju pomoć je zabranjena.

DOKAZ ZA TRAŽENJE POMOĆI SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "I KAD STE OD GOSPODARA SVOGA POMOĆ ZATRAŽILI; ON VAM SE ODAZVAO..."(1)

(1) "Traženje pomoći" - Traženje pomoći radi spašavanja iz teškoće i uništenja. Postoji više vrsta i načina traženja pomoći:

prva: Traženje pomoći od Allaha, dželle šanuhu, koje je jedno od najvrijednijih i najpotpunijih poslova i svojstvo poslanika i njihovih sljedbenika. Dokaz za ovo je ajet koji je spomenuo Šejh, Allah mu se smilovao: "I kad ste od Gospodara svoga pomoć zatražili; On vam se odazvao: "Poslaću vam u pomoć hiljadu meleka koji će jedni za drugim dolaziti." (El-Enfal: 9)

Ovo se desilo u Bici na Bedru kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio da je broj mušrika 1000 a njegovih ashaba 300 i nekoliko. Ušao je u kolibu i počeo moliti svoga Gospodara podignutih ruku i okrenuvši se prema Kibli. Govorio je: "Bože moj ispuni obećanje koje si mi dao. Bože moj, ako strada ova grupa muslimana, Ti nećeš više na Zemlji biti obožavan." Nije prestajao tražiti pomoći od svog Gospodara Allaha, dželle šanuhu, držeći podignute ruke sve dok mu ogrtač ne spade sa ramena. Ebu Bekr, radijallahu anhu, je uzeo ogrtač, stavio mu ga na ramena i ostao iza njega ne napuštajući ga. Rekao je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "O Allahov Poslaniče, dovoljno si molio svoga Gospodara, On će ti ispuniti ono što je obećao." Tada je Uzvišeni Allah spustio ovaj ajet.

druga: Traženje pomoći od mrtvih ili odsutnih koji nemaju moći da se odazovu, je širk. To rade samo oni koji vjeruju da ovakvi imaju neku tajnu moć te im na taj način pripisuju vid božanstva. Allah, dželle šanuhu, je rekao: "Onaj koji se nevoljniku, kad Mu se obrati, odaziva, i koji zlo otklanja i koji vas na Zemlji namjesnicima postavlja.

— Zar pored Allaha postoji drugi bog? Kako nikako vi pouku da primite!" (En-Neml: 62)

treća: Traženje pomoći od živih, prisutnih, onih koji su u mogućnosti da nam ispune ono što tražimo od njih. Ovakav vid

traženja pomoći je dozvoljen kao što kaže Allah, dželle šanuhu, govoreći o Musau, alejhisselam: "...pa ga zovnu u pomoć onaj iz njegova naroda protiv onog iz neprijateljskog naroda, i Musa ga udari šakom i - usmrti. "Ovo je šejtanov posao!" - uzviknu - "on je, zaista, otvoreni neprijatelj koji u zabludu dovodi!" (El-Kasas: 15)

četvrta: Tražiti pomoć od nemoćnog i vjerovati pri tom da on posjeduje neku tajnu moć. Kao kad bi utopljenik tražio pomoć od nepokretnog. To je besmislica i ismijavanje onoga od koga se traži pomoć, te je radi toga zabranjeno. A drugi razlog je taj što npr: utopljenik može zavesti nekoga da pomisli da nepokretni ima neku moć s kojom može izbaviti iz nevolje.

— — —

DOKAZI ZA KLANJE KURBANA SU; AJET: "RECI, KLANJANJE MOJE, I OBREDI MOJI, I ŽIVOT MOJ, SMRT MOJA DOISTA SU POSVEĆENI ALLAHU, GOSPODARU SVJETOVA, KOJI NEMA SAUČESNIKA..." I HADIS "ALLAH JE PROKLEO ONOGA KOJI ZAKOLJE U NEČIJE DRUGO IME." (1)

(1) "Klanje" znači ispuštanje duše sa poticajem krvi na poseban način. Vrši se u različitim oblicima:

prvo: Kao ibadet tako što se klanjem namjerava veličanje onoga u ime koga se kolje. Zatim, iskazivanje poniznosti onome u ime koga se kolje te približavanje njemu. Ovakav vid žrtve dozvoljen je jedino u ime Allaha i na način kako ga je On propisivao. Čin klanja u ime nekog drugog mimo Allaha je zabranjen i predstavlja veliki širk prema ajetu kojeg je spomenuo Šejh, Allah mu se smilovao: "Reci, klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova, koji nema saučesnika..." (El-En'am: 162, 163)

drugo: Klanje radi čašćenja gosta, radi gozbe ili svadbe i tome sl. Ovo je naređeno svejedno bilo obavezno ili lijepo da se

uradi prema riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka počasti svoga gosta."

Ili u drugom slučaju kada je rekao Abdurrahmanu ibnu Avfu: "Napravi gozbu, pa makar sa jednom ovcom."

treće: Klanje radi jela ili trgovine i tome slično. Ova vrsta klanja je dozvoljena prema Allahovom ajetu:

"Kako oni ne vide da Mi samo zbog njih stoku stvaramo i da oni njome raspolažu kao vlasnici! I da smo im dali da se sa njom služe - na nekima jašu, a nekima se hrane." (Jasin: 71, 72)

Klanje je nekada preporučeno a nekada zabranjeno, zavisno od toga sa kojom namjerom se čini.

— — —

DOKAZ ZA ZAVJET (1) JE AJET: "ONI SU ZAVJET ISPUNJAVALI I PLAŠILI SE DANA ČIJA ĆE KOB SVUDA PRISUTNA BITI." (2)

(1) To jest, dokaz da je zavjet dio ibadeta je kur'anski ajet: "Oni su zavjet ispunjavali i plašili se dana čija će kob svuda prisutna biti." (Ed-Dehr: 7)

(2) Ono što se da vidjeti iz ovoga ajeta jeste to da Allah, dželle šanuhu, hvali one koji ispune zavjet, što upućuje da Allah, dželle šanuhu, to voli. A sve što Allah, dželle šanuhu, voli je ibadet. Potvrda toga je drugi dio ajeta: "...i plašili se dana čija će kob svuda prisutna biti."

Znaj da zavjet čije je izvršioce Uzvišeni pohvalio u ovom ajetu su svi ibadeti koje je propisao Allah, dželle šanuhu. Kada čovjek pristupi izvršavanju vadžib ibadeta, on ih je obavezan i dovršiti. Dokaz za to su riječi Allahove: "Zatim, neka sa sebe prljavštinu uklone, neka svoje zavjete ispune i neka oko Hrama drvenog obilaze." (El-Hadždž: 29)

Zavjet kojim se čovjek obavezuje na izvršenje nečega ili na poslušnost Allahu u stvarima koje nisu vadžib je pokuđen. Neki učenjaci kažu da je on haram zato što je Poslanik, sallalahu alejhi ve sellem, uopće zabranio zavjetovanje. On je rekao:

"On ništa dobra ne donosi, nego se njime samo primorava škrtac na izvršenje zavjeta." (El-Buhari)

I pored toga, ako se čovjek zavjetuje na nešto u čemu je pokornost Allahu, dželle šanuhu, dužan je to ispuniti prema riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

"Ko se zavjetuje na poslušnost Allahu, dužan je da Mu bude poslušan."

Ukratko rečeno, pod zavjetom se podrazumijevaju svi propisani ibadeti. A ponekad se pod spomenutim zavjetom podrazumijeva poseban vid zavjeta a to je obavezivanje čovjeka samog sebe na ispunjenje nečega prema Allahu, dželle šanuhu. Učenjaci su podijelili "posebni zavjet' na nekoliko poglavlja a njihovo pojašnjenje se nalazi u knjigama iz fikha.

— — —

DRUGO NAČELO ILI TEMELJ (1) JE SPOZNAJA VJERE ISLAMA PREKO DOKAZA. TO ZNAČI PREDATI SE (2) JEDINOM (3) ALLAHU I POVINOVATI MU SE POSLUŠNOŠĆU (4) ZATIM, ODREĆI SE ŠIRKA I NJEGOVIH NOSILACA (5)

(1) Jedno od tri načela je spoznaja Islama kroz dokaze iz Kur'ana i Sunneta.

(2) Vjera Islam znači: "Predati se Allahu očitujući Njegovu jednoću, povinovati Mu se u pokornosti, odbaciti širk i odreći se njegovih nosilaca." Islam se sastoji iz ovoga troga.

(3) To znači da se rob preda svom Gospodaru vjerujući u Allahovu, dželle šanuhu, jednoću i obožavajući Njega Jedinog. Ovo je Islam radi kojeg rob biva pohvaljen i nagrađen.

Što se tiče sudbinske predanosti, ona se ne nagrađuje jer čovjek nije u mogućnosti da utiče na nju. Uzvišeni Allah kaže: "...a Njemu se htjeli ili ne htjeli, pokoravaju oni na nebesima i oni na Zemlji, i Njemu će se vratiti!" (Ali Imran: 83)

(4) To se postiže izvršavajući Njegove naredbe a kloneći se Njegovih zabrana, jer je pokornost u onome što je naređeno

izvršenje naređenog, a pokornost u onome što je zabranjeno je kloniti se zabranjenog.

(5) Nepriznavanje mnogoboštva i odbacivanje istog, što zahtijeva i odbacivanje njegovih sljedbenika i nosilaca. Uzvišeni Allah je rekao:

"Divan uzor za vas je Ibrahim i oni koji su uz njega bili kad su narodu svome rekli: "Mi s vama nemamo ništa, ni sa onima kojima se, umjesto Allahu, klanjate; mi vas se odričemo, i neprijateljstvo i mržnja će između nas ostati sve dok ne budete u Allaha Jedinog, vjerovali", - ..." (El-Mumtehane: 4)

— — —

ON SE SASTOJI IZ TRI STEPENA (1): ISLAM, IMAN I IHSAN. A SVAKI OD OVA TRI STEPENA IMAJU RUKNOVE (2). RUKNOVA ISLAMA IMA PET (3); SVJEDOČENJE DA NEMA DRUGOG BOGA OSIM ALLAHA I DA JE MUHAMMED, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, ALLAHOV POSLANIK (4), OBAVLJANJE NAMAZA, DAVANJE ZEKATA, POST RAMAZANA I OBAVLJANJE HADŽDŽA. DOKAZ ZA UTEMELJENJE ŠEHADETA JE KUR'ANSKI AJET: "ALLAH SVJEDOČI DA NEMA DRUGOG BOGA OSIM NJEGA, - A I MELEKI I UČENI -, I DA ON POSTUPA PRAVEDNO. NEMA BOGA OSIM NJEGA, SILNOG I MUDROG!"(5)

(1) Autor, Allah mu se smilovao, je objasnio da se vjera Islam sastoji iz tri stepena, poredani jedan za drugim po važnosti; islam, iman i ihsan.

(2) Dokaz za to su riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu kojeg prenosi vođa pravovjernih Omer ibnul-Hattab, radijallahu anhu, kada je došao Džibril, alejhisselam, i upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o islamu, imanu i ihsanu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je to objasnio, a zatim rekao: "Ovo je bio Džibril, došao je da vas poduči vašoj vjeri."

(3) Dokaz za ovo je hadis kojeg prenosi Ibnu Omer, radijallahu anhu: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Islam se sastoji iz pet stvari: svjedočenje da nema drugog Boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov rob i poslanik, na obavljanju namaza, davanju zekata, postu ramazana, i hodočašću Kabe."

(4) Svjedočenje da nema drugog Boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik je jedan šart iako se sastoji iz dva dijela. Oni dolaze zajedno kao jedan šart zbog toga što se svi ibadeti baziraju na njihovom potvrđivanju. Ibadet se ne prima ako nije iskren u ime Allaha, dželle šanuhu, a to je ono što sadrži prvi dio šehadeta: "nema Boga osim Allaha" - ili ako ne odgovara praksi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a to je ono što sadrži drugi dio šehadeta: "da je Muhammed Allahov Poslanik".

(5) U ovom plemenitom ajetu se nalazi Allahova potvrda o Svome jedinstvu, tj. da nema drugog boga osim Njega, zatim potvrda meleka i učenih ljudi o neprikosnovenosti Allahove jednoće, i da On provodi pravdu. Zatim je sve to potvrdio završetkom ajeta: "Nema boga osim Njega - Silnog i Mudrog."

Ovaj ajet sadrži i veliku pohvalu uleme (učenih ljudi) jer za njih kaže da oni sa Allahom i melekima svjedoče o Njegovoj jednoći. Ovdje se misli na alime upućene u šeriatske propise među koje na prvom mjestu spadaju časni poslanici.

Ovo je najveća potvrda veličine onih koji svjedoče: Allaha, meleka i učenih ljudi, i veličine onoga zašto se svjedoči; jednoće Allaha, dželle šanuhu, kao božanstva što potvrđuju Njegove riječi: "Nema boga osim Njega Silnog i Mudrog."

— — —

ZNAČENJE OVOG AJETA JE DA NIKO NEMA PRAVO I NE ZASLUŽUJE DA BUDE OBOŽAVAN OSIM ALLAHA. RIJEČI "NEMA BOGA" BRIŠU SVE ONO ŠTO SE OBOŽAVA UMJESTO NJEGA, DŽELLE

ŠANUHU. A RIJEČI "OSIM ALLAHA" SU POTVRDA DA JE JEDINO ALLAH DOSTOJAN DA MU SE ROBUJE. ON NEMA SUDRUGA U OBOŽAVANJU KAO ŠTO NEMA SUDRUGA U VLASTI. (1)

(1) "La ilahe illellah" znači da nema drugog istinskog božanstva osim Allaha. Svjedočenje da nema drugog istinskog božanstva osim Allaha ima za cilj da čovjek svojim jezikom i srcem prizna i posvjedoči nepostojanost drugog istinskog božanstva mimo Allaha, džel̤le šanuhu. Rečenica "La ilahe illellah" sadrži u sebi potvrdu i negaciju. Negacija je "Nema drugog boga", (čime se negira postojanje nekog drugog božanstva), a potvrda se nalazi u riječima "osim Allaha", (čime se potvrđuje postojanje Allaha kao jedinog božanstva).

Pitanje koje se nameće jeste: Kako se može reći da "nema drugog božanstva osim Allaha", kada se zna da postoje božanstva koje ljudi obožavaju pored Allaha? Čak ih je i sam Allah nazvao božanstvima, kao i oni koji ih obožavaju. On kaže: "...ništa im nisu pomogla božanstva njihova kojima su se, a ne Allahu, klanjali, samo bi im propast njihovu povećali." (Hud: 101)

Kako je moguće da potvrdimo božanstvenost nekome mimo Allaha, kada znamo da su poslanici svojim narodima govorili: "Allahu se klanjajte, vi drugog boga osim Njega nemate!"?

Odgovor na ovo pitanje se sastoji u slijedećem; analizirajući rečenicu "Nema boga osim Allaha" primijetićemo da se nakon riječi nema boga implicitno stavlja riječ "istinskog" te kažemo: "Nema drugog istinskog božanstva osim Allaha." Ostala božanstva koja se obožavaju mimo Allaha su lažna i ne zavređuju da budu obožavana. Dokaz za navedeno su riječi Uzvišenog Allaha: "To je zato što Allah - postoji, a oni kojima se oni, pored Allaha, klanjaju - ne postoje, i zato što je Allah uzvišen i velik." (El-Hadždž: 62) Na to upućuju i slijedeće Allahove riječi: "Šta kažete o Latu i Uzzau i Menatu, trećoj najmanje cijenjenoj? Zar su za vas sinovi, a za Njega kćeri?! To bi tada bila podjela

nepravedna. To su samo imena koja ste im vi i preci vaši nadjenuli, Allah o njima nikakav dokaz nije poslao..." (En-Nedžm: 19-23) Također, i riječi Allahove kada govori o Jusufu, alejhisselam: "Oni kojima se, mimo Njega, klanjate samo su imena koja ste im nadjenuli vi i preci vaši - Allah o njima nikakva dokaza nije objavio..." (Jusuf: 40)

Rezime svega navedenog jeste; riječi "La ilahe illellah" znače: "Nema drugog istinskog božanstva osim Allaha". A što se tiče božanstava mimo Allaha, za koja njihovi sljedbenici umišljaju da su božanstva, ona nisu prava božanstva.

— — —

TUMAČENJE KOJE POJAŠNJAVA OVAJ AJET SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "A KAD IBRAHIM (1) REČE OCU SVOME I NARODU SVOME: "NEMAM JA NIŠTA (2) S ONIMA KOJIMA SE VI KLANJATE, JA SE KLANJAM SAMO ONOME KOJI ME JE STVORIO (3), JER ĆE MI ON, DOISTA, NA PRAVI PUT UKAZATI (4)", - ON UČINI RIJEČI TEVHIDA (5) TRAJNIM ZA POTOMSTVO SVOJE (6), DA BI SE DOZVALI (7)." I NJEGOVE RIJEČI: "RECI (8): "O SLJEDBENICI KNJIGE, DOĐITE DA SE OKUPIMO OKO JEDNE RIJEČI (9) I NAMA I VAMA ZAJEDNIČKE; DA SE NIKOME OSIM ALLAHU NE KLANJAMO, DA NIKOGA NJEMU RAVNIM NE SMATRAMO I DA JEDNI DRUGE, PORED ALLAHA, BOGOVIMA NE DRŽIMO (10)!" PA AKO NE PRISTANU (11), VI RECITE: "BUDITE SVJEDOCI DA SMO MI MUSLIMANI!" (12)

(1) Ibrahim, alejhisselam, je Allahov prijatelj, imam pravovjernih, najodlikovaniji poslanik poslije Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Otac mu je Azer.

(2) Riječi "nemam ja ništa s onima kojima se vi klanjate" dopunjuju riječi "nema drugog božanstva".

(3) To jest, stvorio me s urođenom vjerom u Njegovu jednoću. Riječi: "...ja se klanjam samo Onome koji me je stvorio" dopunjuju riječi "osim Allaha". Uzvišeni Allah nema druga u ibadetu isto kao što ga nema ni u vlasti. Dokaz za to su Njegove riječi: "...Samo On stvara i upravlja! Uzvišen neka je Allah, Gospodar svjetova!" (El-E'araf: 54) Prema ovom ajetu stvaranje i upravljanje je svojstveno samo Allahu, Jedinom Gospodaru svjetova Njemu pripada stvaranje i upravljanje u svemiru kao i u stvarima koje se tiču šeriata.

(4) To jest, uputiti me na pravi put i dati mi da u tome uspijem.

(5) Ove riječi označavaju svako odricanje božanstava mimo Allaha.

(6) Svi oni koji dolaze poslije njega.

(7) To jest, da bi se oni odazvali riječima tevhida i odvratili od širka.

(8) Imperativ upućen Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da se upusti u debatu sa kršćanima i jevrejima.

(9) "...Dođite da se okupimo oko jedne riječi, i nama i vama zajedničke;..:" Pod riječju u ovom ajetu se misli na to da nikog pored Allaha ne obožavamo i da Mu ne pripisujemo druga, te da jedni druge božanstvima pored Allaha, ne smatramo. Da samo Allaha obožavamo. To je značenje "La ilahe illellah". A riječi "i nama i vama zajedničke" - znače da smo i mi i vi isti po pitanju tevhida.

(10) "Da jedni druge božanstvima pored Allaha ne smatramo" znače - da jedni druge ne veličamo kao što se veliča Allah, dželle šanuhu, niti da robujemo jedni drugima kao što se Allahu, dželle šanuhu, robuje i da jedni drugima vlast ne pripisujemo.

(11) A ako oni ne pristanu na ono čemu ih pozivaš.

(12) Obznanite im i neka vam i oni posvjedoče da ste vi muslimani, i da se vi odričete njihovog inata i bježanja od veličanstvenih riječi: "La ilahe illellah."

DOKAZ ZA SVJEDOČENJE DA JE MUHAMMED ALLAHOV POSLANIK SU OVE ALLAHOVE RIJEČI: "DOŠAO VAM JE POSLANIK, JEDAN OD VAS (1), TEŠKO MU JE ŠTO ĆETE NA MUKE UDARITI (2), JEDVA ČEKA DA PRAVIM PUTEM POĐETE (3), A PREMA VJERNICIMA JE BLAG I MILOSTIV." (4)

(1) Riječi "jedan od vas" znače - od vaše (ljudske) vrste i između vas, kao što je rekao Allah, dželle šanuhu, u drugom ajetu: "On je neukima poslao poslanika, jednog između njih, da im ajete Njegove kazuje, i da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitoj zabludi." (El-Džumu'a: 2)

(2) Teško mu je ono što je i vama teško.

(3) On se o vama brine radi vaše koristi i da bi vas odbranio od zla.

(4) On je Milostiv i blag prema vjernicima. Ovo se odnosi isključivo na vjernike jer je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, naređeno da se bori protiv nevjernika i licemjera i da bude grub prema njima. Ovi opisi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, upućuju na to da je on, uistinu, Allahov Poslanik, kao što to potvrđuje ajet: "Muhammed je Allahov poslanik..." (El-Feth: 29) I drugi ajet: "Reci: "O ljudi, ja sam svima vama Allahov Poslanik..." (El-E'araf: 158) Postoji još mnogo ajeta na ovu temu koji potvrđuju da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu, Allahov Poslanik.

— — —

ZNAČENJE ŠEHADETA KOJI POTVRĐUJE DA JE MUHAMMED ALLAHOV POSLANIK JE; POKORNOST U ONOME ŠTO NAREDI I SMATRANJE ISTINITIM ONOG ŠTO KAŽE, IZBJEGAVANJE ONOGA ŠTO ZABRANI I NA ŠTO UPOZORI, TE OBOŽAVANJE ALLAHA ONAKO KAKO JE ON TO PROPISAO. (1)

(1) Značenje šehadeta "da je Muhammed Allahov Poslanik" jeste potvrđivanje riječima i vjerovanje srcem da je Muhammed ibnu Abdillah El-Kureši El-Hašimi - Allahov poslanik svim stvorenjima, ljudima i džinima, kako je to rekao Allah, dželle šanuhu: ""Džinove i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju." (Ez-Zarijat: 56)

Obožavanje Allaha može biti samo onako kako je objavljeno Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, shodno riječima Uzvišenog Allaha: "Uzvišen je Onaj koji svome robu objavljuje Kur'an da bi svjetovima bio opomena." (El-Furkan: 1)

Ovo svjedočenje se sastoji u smatranju istinom onoga što nam Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, saopći, zatim u izvršavanju svega što je naredio, u izbjegavanju onoga što je zabranio i obožavanje Allaha samo na način koji je On propisao. Ovo svjedočenje se također zasniva na uvjerenju da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije božanstvo i ne može se obožavati, nema nikakva udjela u upravljanju svemirom. On je rob koji se ne obožava, Poslanik koji se u laž ne ugoni i koji ne posjeduje moć da sebi ili nekom drugom kakvu korist ili štetu nanese, osim ako Allah to hoće, kao što je i rekao:

"Reci: "Ja vam ne kažem: ,U mene su Allahove riznice, niti; ,Meni je poznat nevidljivi svijet', niti vam kažem: ,Ja sam melek, ja slijedim samo ono što mi se objavljuje..." (El-En'am: 50)

On je rob kome se naređuje i koji se slijedi u onome što mu je naređeno. Uzvišeni Allah je rekao: "Reci: "Ja nisam u stanju da od vas kakvu štetu otklonim niti da nekom od vas kakvu korist pribavim." Reci: "Mene niko od Allahove kazne ne može u zaštitu uzeti; samo u Njega ja mogu utočište naći." (El-Džinn: 21, 22) "Reci: "Ja ne mogu ni samom sebi neku korist pribaviti, niti od sebe kakvu štetu otkloniti; biva onako kako Allah hoće. A da znam pronicati u tajne, stekao bih mnoga dobra, a zlo bi bilo daleko od mene; ja samo donosim opomene i radosne vijesti ljudima koji vjeruju." (El-E'araf: 188)

Sada znamo, da nije dostojan obožavanja ni Poslanik, niti bilo koje drugo stvorenje te da je ibadet samo Allahovo, dželle šanuhu, pravo: "Reci, klanjanje moje, i obredi moji, i život moj, i smrt moja doista su posvećeni Allahu, Gospodaru svjetova,

koji nema saučesnika; to mi je naređeno i ja sam prvi musliman." (El-En'am: 162, 163)

Pravo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je da mu priznaš stepen koji mu je Uzvišeni Allah odredio, a taj stepen jeste da je on Allahov rob i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

— — —

DOKAZ ZA NAMAZ I ZEKAT (1) I TUMAČENJE ALLAHOVE JEDNOĆE SU ALLAHOVE RIJEČI: "A NAREĐENO IM JE DA SE SAMO ALLAHU KLANJAJU, DA MU ISKRENO KAO PRAVOVJERNI, VJERU ISPOVIJEDAJU, I DA MOLITVU OBAVLJAJU, I DA MILOSTINJU UDJELJUJU (2); A TO (3) JE ISPRAVNA VJERA." (4)

(1) Dokaz da su namaz i zekat sastavni dio vjere su ove Allahove riječi: "A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju, i da molitvu obavljaju, i da milostinju udjeljuju;..." Ovaj ajet obuhvata sve vrste ibadeta i nema sumnje da čovjek mora biti u njima iskren i predan Allahu, dželle šanuhu, pravovjerno slijedeći Njegov šeriat.

(2) Ovo je vezivanje specifičnog uz općenito. Obavljanje namaza i davanje zekata su (opći) ibadeti kao i svi ostali, ali ih je Uzvišeni Allah istakao zbog njihove važnosti (specifičnosti). Namaz je ibadet tijela a zekat ibadet imetka i oni se uvijek zajedno spominju u Allahovoj Knjizi.

(3) To jest, klanjanje Allahu, dželle šanuhu, iskreno kao pravovjerni vjeru Mu ispovijedajući, obavljanje namaza i davanje zekata.

(4) To jest, ispravna Allahova, dželle šanuhu, vjera koja nema iskrivljenja jer je ona Allahova vjera, a takva vjera je ispravna prema Njegovim riječima: "I, doista, ovo je pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova..." (El-En'am: 153)

Ovaj plemeniti ajet kao što sadrži u sebi spomen ibadeta, namaza i zekata, isto tako sadrži smisao tevhida, a to je iskrenost i predanost Allahu, dželle šanuhu, bez naginjanja širku. Onaj ko nije iskren i predan Allahu, dželle šanuhu, nije od onih koji vjeruju u tevhid. I ko svoje ibadete uputi nekome drugom mimo Allaha, taj ne vjeruje u tevhid.

— — —

DOKAZ ZA POST SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "O VJERNICI! PROPISUJE VAM SE POST, (1) KAO ŠTO JE PROPISAN ONIMA PRIJE VAS, DA BISTE SE GRIJEHA KLONILI." (2) A DOKAZ ZA HADŽDŽ (3) SU OVE ALLAHOVE RIJEČI: "HODOČASTITI HRAM DUŽAN JE, ALLAHA RADI, SVAKI ONAJ KOJI JE U MOGUĆNOSTI; A ONAJ KOJI NEĆE DA VJERUJE - PA, ZAISTA, ALLAH, NIJE OVISAN NI O KOME." (4) (ALI IMRAN: 97)

(1) Dokaz za obaveznost posta su riječi Uzvišenog Allaha: "O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste bili bogobojazni."

Iz ovih Allahovih riječi mogu se izvući slijedeći važni momenti:

prvi: Važnost posta se vidi iz toga što ga je Uzvišeni Allah propisao i narodima prije nas što upućuje na to da je drag Allahu, dželle šanuhu, te ga je propisao svim narodima.

drugi: Olakšica ovom ummetu u činjenici da nije jedini kome je propisan post u kome često ima poteškoće za duše i tijela.

treći: Znak da je Uzvišeni Allah ovom ummetu upotpunio vjeru tako što je upotpunio i njegove vrline koje su davane i onima prije njega.

(2) Uzvišeni Allah je u ovom ajetu pojasnio mudrost radi koje je propisan post i to u ovim riječima. "...da biste bili bogobojazni." To jest, da se vašim postom bojite Allaha. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je također uputio na ovu korist od posta kada je rekao:

"Ko ne ostavi laž i rad po njoj, Allah nema potrebe za njegovim ostavljanjem hrane i pića."

(3) Dokaz za to da je obavljanje hadždža vadžib su riječi Uzvišenog Allaha: "Hodočastiti Hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti..." Ovaj ajet je objavljen devete godine po hidžri i od te godine hadždž je obavezan. Međutim, Uzvišeni je ipak rekao: "onaj koji je u mogućnosti..." U ovom dijelu ajeta je dokaz za to da oni koji nisu u mogućnosti da obave hadždž, sa njih spada dužnost.

(4) U riječima. "...A onaj koji neće da vjeruje - pa, zaista, Allah, nije ovisan ni o kome." (Ali Imran: 97) je dokaz da onaj ko ne obavi hadždž, a bio je u mogućnosti, je počinio kufr, ali ovaj kufr ne izvodi iz vjere. Ovo je mišljenje svih alima a prema riječima Abdullaha ibnu Šekika: "Ashabi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu smatrali da je neobavljanje bilo kojeg vadžiba osim namaza, kufr."

— — —

DRUGI STEPEN (1); IMAN (2). ON SE SASTOJI IZ SEDAMDESET I NEKOLIKO (3) DIJELOVA. NAJVEĆI SU RIJEČI "LA ILAHE ILLELLAH" A NAJNIŽI UKLANJANJE SMETNJE (4) SA PUTA, I STID (5) JE DIO VJERE.

(1) To jest, drugi stepen vjere.

(2) U jezičkom značenju "iman" znači potvrđivanje. A u stručnom šeriatskom značenju iman je "uvjerenje srcem, govor jezikom i djelo udovima, sastoji se iz sedamdeset i nekoliko stepena."

(3) "Nekoliko" - u arapskom jeziku riječ "bid'un" označava broj od tri do devet.

(4) "Uklanjanje smetnje s puta" - u ovo spada sve ono što smeta prolaznike na putu kao što je kamenje, trnje, smeće i sve drugo što ima neugodan miris i slično.

(5) "Stid" je reakcija koja se dešava u momentima neugodne situacije koja sprečava čovjeka da uradi nešto što kvari ljudskost i lijepo ponašanje.

Ono čime se usaglašavaju riječi pisca, Allah mu se smilovao, koje govore o tome da iman ima sedamdeset i nekoliko ogranaka i da iman ima šest šartova jeste: Iman koji se smatra akidetom ima šest šarta i oni su spomenuti u hadisu o Džibrilu, alejhisselam, kad je došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga o imanu, na što je on odgovorio: "Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, knjige, poslanike, Sudnji dan i da sve što se događa i zbiva je s Allahovom voljom." (El-Buhari i Muslim). A iman koji sadrži različite vrste djela se sastoji od sedamdeset i nekoliko stepena.

Zato je Uzvišeni Allah nazvao namaz imanom:

"...Allah neće dopustiti da propadnu (vjerovanje) namazi vaši..." (El-Bekara: 143) Tumači Kur'ana kažu da se ovaj ajet odnosi na namaze koji su klanjani u vrijeme kad je kibla bila okrenuta prema Kudsu.

— — —

IMAN SE SASTOJI IZ ŠEST ŠARTA; PRVI JE VJEROVANJE U ALLAHA. (1)

(1) Vjerovanje u Allaha obuhvata četiri stvari:

prvo: Vjerovanje u postojanje Allaha, dželle šanuhu. Na Allahovu, dželle šanuhu, prisutnost nas upućuju: fitra (urođena vjera), razum, šeriat i osjećaj.

1 - Što se tiče fitre; Allah dželle šanuhu, je stvorio svako biće sa urođenim vjerovanjem u Stvoritelja prije nego što razmisli ili nešto sazna o tome. Čovjek ostaje pod uticajem fitre sve dotle dok se nešto ne desi sa njegovim srcem što ga onda udalji od nje, prema riječima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Svako dijete se rađa u fitri (sa urođenom vjerom u Allaha, dželle šanuhu), zatim ga njegovi roditelji učine jevrejom, ili kršćaninom ili mdžusijom - vatropoklonikom." (El-Buhari)

2 - Što se tiče razumskog upućivanja na postojanje Allaha, dželle šanuhu; Sva stvorenja stvorena prije ili kasnije, neo-

phodno je da imaju svoga Stvoritelja, i nemoguće je da sami po sebi postoje niti je moguće da su nastala slučajno. Nemoguće je da nastanu sama od sebe jer nešto ne može samo sebe stvoriti. Prije postojanja nešto je bilo ništa, pa kako onda da bude stvoritelj?! Isto tako nemoguće je da su nastala slučajno, jer svaki događaj mora imati svog pokretača i uzročnika, i zato što postojanje tih stvorenja u ovakvom savršenom zakonu, harmoničnom poretku, u tijesnoj vezi uzroka sa svojim uzročnicima i međusobnoj zavisnoj vezi stvorenja jednih od drugih, negira bilo kakvu mogućnost slučajnog nastanka.

Jer ono što je slučajno nastalo nije rezultat nekog preciznog poretka u samom nastanku, pa kako onda da taj precizni poredak funkcioniše u njegovom opstanku i razvoju?!

Pa ako je nemoguće da su stvorenja stvorila sama sebe i ako je nemoguće da su nastala slučajno, onda moraju imati svoga Stvoritelja. Taj Stvoritelj je Allah, dželle šanuhu, Gospodar svjetova.

Uzvišeni Allah je ovaj jasni, nepobitni i razumni dokaz spomenuo u suri Et-Tur gdje je rekao: "Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili?! (Et-Tur: 35) Znači, nisu stvoreni bez stvoritelja, niti su oni ti koji su stvorili. Prema tome, jasno je da je njihov Stvoritelj Allah, dželle šanuhu.

Kad je Džubejr ibnu Mut'im, radijallahu anhu, čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči suru Et-Tur i kada je došao do ovog ajeta: "Zar su oni bez Stvoritelja stvoreni ili su oni sami sebe stvorili?! Zar su oni nebesa i Zemlju stvorili?! Ne, nego oni neće da vjeruju. Zar je u njih blago Gospodara tvoga, ili, zar oni vladaju?! (Et-Tur: 35-37) (a još uvijek je bio mušrik) rekao je: "Srce samo što mi nije iskočilo iz prsa, to je bilo prvo što je ubacilo klicu vjerovanja u moje srce." (El-Buhari)

Navešćemo primjer koji pojašnjava ovu temu; kada bi ti neka osoba pričala o visoko sagrađenom dvorcu oko kojeg su bašče i rijeke i u njemu prostirke i kreveti, ukrašen različitim ukrasima, i na to sve ti rekao: "Ovaj dvorac i sve što je u njemu i oko njega je nastao sam od sebe, ili je nastao slučajno bez

graditelja." Ti bi to sigurno zanijekao i rekao mu da laže i smatrao bi da je to najveća glupost.

Pa zar je onda moguće da je ovaj prostrani svemir, sa zemljom i nebom, sa zvijezdama i njihovim putanjama, sa savršenim poretkom; sam od sebe nastao ili je nastao slučajno?!

3 - Dokaz iz šeriata o postojanju Allaha, dželle šanuhu; Sve nebeske knjige govore o tome. Propisi koji su došli u knjigama i koji sadrže dobrobit za stvorenja, dokaz su da su oni od Gospodara, Mudrog i Onog koji sve zna o potrebama Svojih stvorenja. Vijesti o stanjima u svemiru koje su došle u ovim knjigama i koje su potvrđene u stvarnosti su dokaz da su one od Gospodara koji je Moćan da ostvari ono o čemu je obavijestio.

4 - A što se tiče dokaza na osnovu osjetila, njih ćemo posmatrati kroz dva načina: Jedan od njih je; Mi čujemo i vidimo da se molbe onih koji nešto traže uslišavaju i da se pomaže potrebnima, što jasno i bez ikakve sumnje upućuje na to da je Uzvišeni Allah prisutan. On je rekao: "I Nuhu se, kad u davno vrijeme zavapi, odazvasmo..." (El-Enbija': 76) I u drugom ajetu: "I kad ste od Gospodara svoga pomoć zatražili, On vam se odazvao..." (El-Enfal: 9) A u Buharijevom Sahihu se prenosi od Enesa ibnu Malika, radijallahu anhu:

"Jedan je beduin petkom za vrijeme Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, hutbe ušao i rekao: "O Allahov Poslaniče, propade imetak, izgladnje porodica, uputi za nas dovu Allahu." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podigao ruke i uputio dovu Allahu, dželle šanuhu, te se navukoše oblaci kao brda i on još nije ni sišao sa minbera a vidio sam kišu kako mu se slijeva niz bradu. A drugog petka ustade taj isti beduin ili je to bio neko drugi, te reče. "O Allahov Poslaniče, porušiše se kuće, utopi se imetak, pa uputi za nas dovu Allahu." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podigao ruke i rekao: "Gospodaru moj, oko nas a ne na nas, i nije upro ni na jednu stranu a da se nije razvedrila."

I do dana današnjega vidimo kako se uslišavaju molbe onih koji se iskreno obrate Allahu, dželle šanuhu, i pridržavaju se uvjeta za ispunjenje molbe.

Drugi način je; Poslanikovi ajeti koji se nazivaju mu'džizama i koje ljudi mogu vidjeti i čuti su nepobitni dokazi postojanja Onoga ko ih je poslao, a to je Uzvišeni Allah, jer su to stvari koje nisu u čovječijoj moći, a Allah, dželle šanuhu, ih daje radi podrške i pomoći Svojim poslanicima.

Primjer za to je Musaova mu'džiza kada mu je Allah, dželle šanuhu, naredio da udari štapom po moru. Kad je udario u njemu su se ukazali dvanaest suhih puteva a između njih vode poput brda. Uzvišeni Allah kaže: "I Mi objavismo Musau: "Udari štapom svojim po moru!" - i ono se rastavi i svaki bok njegov bijaše kao veliko brdo." (Eš-Šu'ara: 63)

Drugi primjer je Isaova, alejhisselam, mu'džiza kada je oživljavao mrtve i izvodio ih iz njihovih grobova uz Allahovu, dželle šanuhu, dozvolu. Za njega Allah, dželle šanuhu, kaže da je rekao: "...i oživljavaću mrtve, voljom Allahovom..." (Ali Imran: 49) A na drugom mjestu je rekao: "...i kada si voljom Mojom mrtve dizao..." (El-Maide: 110)

Treći primjer je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kada su Kurejšije od njeg zatražile da im pokaže mu'džizu, pa je on upro u Mjesec te se on razdvojio na dva dijela što su ljudi mogli vidjeti. O tome Uzvišeni Allah kaže: "Bliži se čas i Mjesec se raspolutio! A oni, uvijek kada vide čudo, okreću glave i govore: Čarolija neprestana!" (El-Kamer: 1,2)

Ovi posebni znaci kojima Uzvišeni Allah pomaže i podržava Svoje poslanike, su nepobitni dokazi o prisutnosti i postojanju Uzvišenog Allaha.

Drugo: Vjerovanje u Njegovo, dželle šanuhu, gospodarstvo u svemu. To jeste, vjerovanje da je On jedini Gospodar koji nema sudruga niti pomagača. Gospodar je onaj kome pripada; stvaranje, vlast, zapovijed, nema stvoritelja osim Allaha, dželle šanuhu, nema vladara osim Allaha, niko nema moći da zapovijeda osim Njega. On je rekao: "...Samo On stvara i upravlja..." (El-E'araf: 54) "...to vam je, eto, Allah, vaš Gospodar, carstvo

je Njegovo! A oni kojima se, pored Njega, klanjate ne posjeduju ništa." (Fatir: 13)

Niko od stvorenja ne niječe gospodarstvo Allaha, dželle šanuhu, (rububijjet), osim oholih koji nisu uvjereni u ono što govore, kao što se desilo sa faraonom o kome Uzvišeni Allah kaže da je rekao: "Ja sam gospodar vaš najveći!..." (En-Naziat: 24) "...Ja ne znam da vi imate drugog boga osim mene..." (El-Kasas: 38) Ali to nije akide. Uzvišeni Allah je rekao: "I oni ih, nepravedni i oholi, porekoše, ali su u sebi vjerovali da su istina, pa pogledaj kako su skončali smutljivci." (En-Neml: 14) Musa, alejhisselam, je rekao faraonu kako to Uzvišeni Allah kaže. "...Ti znaš da ovo nije dao niko drugi nego Gospodar nebesa i Zemlje, kao očigledna znamenja..." (El-Isra: 102)

Mušrici su priznali da je Allah, dželle šanuhu, Gospodar i Stvoritelj svega (rububijjet), ali su Mu pridruživali druga u pogledu božanstva. Uzvišeni Allah, dželle šanuhu, je rekao: "Upitaj: "Čija je Zemlja i sve ono što je na njoj, znate li? "Allahova!" - odgovoriće, a ti reci: "Pa zašto onda ne dođete sebi? Upitaj: "Ko je Gospodar sedam nebesa i ko je Gospodar svemira veličanstvenog?" "Allah!" - odgovoriće, a ti reci: "Pa zašto se onda ne bojite?" Upitaj: "U čijoj je ruci vlast nad svim, i ko uzima u zaštitu, i od koga niko ne može zaštićen biti, znate li?" "Od Allaha!" - odgovoriće, a ti reci: "Pa zašto onda dopuštate da budete zavedeni?" (El-Mu'minun: 84 - 89)

U drugom ajetu Allah, dželle šanuhu, kaže: "A ako ih upitaš ko je stvorio nebesa i Zemlju, oni će sigurno reći: "Stvorio ih je Allah!" - Da, Silni i Sveznajući." (Ez-Zuhruf: 9) "A ako ih zapitaš ko ih je stvorio, sigurno će reći: "Allah!" Pa kuda se onda odmeću?" (Ez-Zuhruf: 87)

Odredba Uzvišenog Allaha je univerzalna i obuhvata i zakone u svemiru i šeriatske zakone. Kako god je On upravitelj svemira, i uređuje ga kako hoće shodno Svojoj mudrosti, tako isto je On Vladar u njemu propisivanjem šeriatskih normi; ibadeta, imovinsko-pravnih odnosa, sve to shodno Svojoj mudrosti. Ko pored Allaha uzme drugog zakonodavca u ibadetima, ili vladara u imovinsko-pravnim odnosima, pripisao Mu je druga i time postao mušrik a u njegovom srcu neće biti ostvaren iman.

Treće: Vjerovanje u uluhijjet - tj. vjerovanje da je Jedino Allah istinski Bog koji nema druga. A "bog" znači "obožavani" iz ljubavi i veličanja. Uzvišeni Allah, dželle šanuhu, je rekao: "A vaš Bog - jedan je Bog! nema boga osim Njega, Milostivog, Samilosnog!" (El-Bekara: 163) ""Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega, - a i meleki i učeni - i da On postupa pravedno. Nema boga osim Njega, Silnog i Mudrog!" (Ali Imran: 18) "To je zato što Allah - postoji, a oni kojima se oni, pored Allaha, klanjaju - ne postoje, i zato što je Allah uzvišen i velik." (El-Hadždž: 62)

Sve što se uzme obožavati mimo Allaha, njegovo božanstvo je neispravno, prema riječima Uzvišenog Njihovo nazivanje božanstava "božanstvima" im ne daje pravo uluhijjeta. Tako Allah, dželle šanuhu, o Latu i Uzzau kaže:

"To su samo imena koja ste im vi i preci vaši nadjenuli, Allah o njima nikakav dokaz nije poslao..." (En-Nedžm: 19-23) A za Huda kaže da je rekao svome narodu: "...Zar sa mnom da se prepirete o imenima nekakvim kojima ste ih vi i preci vaši nazvali, a o kojima Allah nikakav dokaz nije objavio?..." (El-E'araf: 71) A Jusuf, alejhisselam, svojim drugovima u tamnici kaže: "... ili su bolji raznorazni bogovi ili Allah, Jedini Svemoćni? Oni kojima se, mimo Njega, klanjate samo su imena koja ste im nadjenuli vi i preci vaši, - Allah o njima nikakva dokaza nije objavio..."(Jusuf: 40)

Radi ovoga su svi poslanici govorili svojim narodima: "...Klanjajte se samo Allahu, vi drugog boga osim Njega nemate!..." (Hud: 61) Međutim, to su mušrici odbili, te su pored Allaha vjerovali i u drugo božanstvo kojima su robovali i od njih tražili pomoć i pobjedu.

Uzvišeni Allah je opovrgao njihovo vjerovanje u ova božanstva sa dva jasna razumna dokaza:

prvi: Ova lažna božanstva ne posjeduju odlike (uluhijjeta); ona su stvorena a ne stvaraju, svojim obožavateljima ne mogu priskrbiti nikakvu korist niti ih zaštititi od kakve nesreće, niti raspolažu životom ni smrću svojih obožavatelja, ne posjeduju ništa na nebesima niti učestvuju u njihovoj upravi. Uzvišeni Allah kaže: "Neka pored Njega božanstva prihvataju koja ništa

ne stvaraju, a koja su sama stvorena, koja nisu u stanju da od sebe neku štetu otklone ni da sebi kakvu korist pribave i koja nemaju moći da život oduzmu, da život daju i da ožive." (El-Furkan: 3)

U drugom ajetu On kaže: "Reci: "Zovite one koje, pored Allaha, bogovima smatrate. Oni ništa nemaju, ni koliko trun jedan, ni na nebesima ni na Zemlji; oni u njima nemaju nikakva udjela i On nema od njih nikakve pomoći." (Sebe': 22) "Zar da Njemu smatraju ravnim one koji ne mogu ništa da stvore, i sami su stvoreni, i koji im ne mogu pomoći niti mogu da pomognu sebi?" (El-E'araf: 191, 192)

Pa ako su ova božanstva u ovakvom jadnom stanju, onda je najveća glupost i neispravnost smatrati ih božanstvima.

drugo: Ovi mnogobošci su priznavali da je Uzvišeni Allah Gospodar i Stvoritelj, da je u Njegovoj moći sve, Onaj koji uzima u zaštitu a njega niko ne štiti. Međutim, ovo zahtijeva da Ga smatraju Jedinim Bogom (uluhijjet) isto kao što Ga priznaju Jedinim Stvoriteljem (rububijjet). On kaže: "O ljudi, klanjajte se Gospodaru svome, koji je stvorio vas i one prije vas, da biste se kazne sačuvali; koji vam je Zemlju učinio posteljom, a nebo zdanjem; koji sa neba spušta kišu i čini da s njom rastu plodovi, hrana za vas. Zato ne činite svjesno druge Allahu ravnima!" (El-Bekara: 21, 22)

U drugom ajetu: "A ako ih zapitaš ko ih je stvorio, sigurno će reći: "Allah!" Pa kuda se onda odmeću?" (Ez-Zuhruf: 87)

Ili u slijedećem ajetu: "Upitaj: "Ko vas hrani s neba i iz zemlje, čije su djelo sluh i vid, ko stvara živo iz neživog, a pretvara živo u neživo, i ko upravlja svim?" - "Allah" - reći će oni, a ti reci: "Pa zašto Ga se onda ne bojite? To vam je Allah, Gospodar vaš istinski! Zar poslije istine ima išta osim zablude? Pa kuda se onda odmećete?" (Junus: 31, 32)

treće: Vjerovanje u Njegova imena i svojstva; a to znači potvrđivati sve ono što je Allah, dželle šanuhu, o Sebi rekao u Svojoj knjizi ili što je rečeno u sunnetu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, onako kako Mu dolikuje bez iskrivljenja, bez nijekanja Njegovih atributa, bez razmatranja o kakvoći (kvalifikaciji) i bez poređenja. Uzvišeni Allah je rekao: "Allah ima

najljepša imena i vi Ga zovite njima, a klonite se onih koji iskreću njegova imena - kako budu radili, onako će biti kažnjeni!" (El-E'araf: 180) "...On je uzvišen i na nebesima i na Zemlji; On je silan i mudar." (Er-Rum; 27) "...Niko nije kao On! On sve čuje i sve vidi." (Eš-Šura: 11)

U ovim stvarima su zalutale mnoge sekte. Jedna od njih nosi ime El-Muattileh. To je sekta koja svoje učenje temelji na shvatanju o lišenosti Boga svih atributa ili nekih od njih. Smatraju da pripisivanje imena i atributa Allahu za sobom povlači poređenje Allaha, dželle šanuhu, sa Njegovim stvorenjima. Ovo mišljenje je netačno s dva aspekta;

1) Ovakva teza za sobom povlači neke neispravne tvrdnje kao što je kontradiktornost u Allahovom govoru. Uzvišeni Allah, dželle šanuhu, je Sebi pripisao imena i atribute a zanijekao da Mu je išta slično. Pa kada bi njihovo pripisivanje Allahu za sobom povlačilo poređenje, ono bi nužno izazvalo kontradikciju u Allahovom govoru i jedni bi ajeti opovrgavali druge.

2) Nije nužno da dvije stvari, koje se podudaraju u imenu i svojstvu, budu i slične, jer vidiš dva čovjeka, primjera radi, podudaraju se u tome što oba govore, vide, čuju, ali to nije uslov da su oni isti i u ljudskosti, jačini sluha, vida, govora itd. Isto tako vidiš životinje da imaju ruke, noge, oči, međutim ova podudarnost u posjedovanju udova ne znači i to da su njihove ruke, noge i oči iste. Pa ako postoji razlika između stvorenja u onome čija se imena i svojstva podudaraju, onda je razlika između Stvoritelja i stvorenja jasnija i veličanstvenija.

Druga sekta: El-Mušebbihe su oni koji priznaju Allahu imena i svojstva ali porede Allaha sa Njegovim stvorenjima, smatrajući pri tome da se takvo shvatanje izvodi iz Kur'ana i Sunneta, gdje se Allah, dželle šanuhu, obraća robovima onako kako oni razumiju. Ovakvo vjerovanje je neispravno iz nekoliko razloga:

— Upoređivanje Allaha, dželle šanuhu, sa stvorenjima je besmisleno i netačno. Zdrav razum ga ne prihvata, niti šeriat, niti je moguće da ovakva netačnost i ispraznost budu smisao tekstova iz Kur'ana i hadisa.

— drugo, Uzvišeni Allah se obraća ljudima na nedvosmislen način koji oni razumiju, a što se tiče pravog smisla i suštine koje nose ta značenja, to je ono što je Uzvišeni Allah zadržao za Sebe i o čemu samo On zna i što je vezano za Njegov autoritet i Njegova svojstva.

Ako je Uzvišeni Allah za Sebe rekao da čuje, značenje čula sluha je poznato (mogućnost registrovanja zvukova), ali suština sluha kod Allaha je nama nepoznata. Jer suština sluha se razlikuje od stvorenja do stvorenja, pa je onda razlika između Allahovog sluha i sluha stvorenja, u tome, još izraženija i veličanstvenija.

Ako je Allah za Sebe rekao da se On uzvisio nad Aršem, uzvisivanje je, pri tome, kao pojava jasno i poznato, ali je način uzvisivanja Allaha, dželle šanuhu, nad Aršom nama nepoznat.

Načini uzvisivanja se razlikuju i kod samih stvorenja, te nije isti način sjedanja na postavljenu stolicu i na nosiljku neukrotive deve. Pa kada su ovakve razlike među stvorenjima, onda je u tome, razlika između stvorenja i Stvoritelja veća i očitija.

Vjerovanje u Allaha, dželle šanuhu, na način koji smo opisali donosi vjernicima određene rezultate:

1 - Ostvarivanje vjerovanja u Allahovu, dželle šanuhu, jednoću, na način da se nada, strah, i obožavanje ne veže za nekog drugog mimo Allaha.

2 - Upotpunjavanje ljubavi prema Allahu, dželle šanuhu, i veličanje Allaha prema Njegovim lijepim imenima i veličanstvenim svojstvima.

3 - Ostvarivanje ibadeta prema Allahu tako što će se raditi ono što je On naredio, a kloniti se onoga što je On zabranio.

— — —

I NJEGOVE MELEKE (1)

(1) Meleki - metafizički svijet koji su stvoreni kao i ostala stvorenja. Čine ibadet Uzvišenom Allahu, dželle šanuhu, i nemaju svojstava rububijjeta niti uluhijjeta. Uzvišeni ih je stvorio od svjetlosti, odredio im je potpunu pokornost Njegovim na-

redbama i dao im snagu za njihova izvršenja. On je rekao: "...A oni koji su kod Njega ne zaziru da Mu se klanjaju, i ne zamaraju se, hvale Ga noću i danju, ne malaksavaju." (El-Enbija?:19,20)

Ima ih mnogo, a njihov broj ne zna niko osim Allaha, dželle šanuhu. U Buharijinom i Muslimovom sahihu je naveden hadis kojeg prenosi Enes, radijallahu anhu, a koji govori o mi'radžu, gdje se spominje da je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pokazan "Bejtul ma'mur" u kome svaki dan klanja sedamdeset hiljada meleka, koji kad izađu iz njega ne vraćaju se u njega drugi put.

Vjerovanje u meleke sadrži četiri važna momenta:

— vjerovanje u postojanje meleka,
— vjerovanje u svakog meleka pojedinačno čije nam je ime poznato (kao što je Džibril), ali isto tako vjerovanje i u one meleke grupno čija imena ne znamo.
— vjerovanje u njihova svojstva koja su nam poznata (kao što su svojstva i osobine Džibrila, alejhisselam) o kojima nas je obavijestio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. On je rekao da je vidio Džibrila u njegovom liku, onako kako ga je Uzvišeni Allah stvorio. Ima šest stotina krila i svojom pojavom je zaklonio obzorje.

Ponekad se melek Allahovom dozvolom pretvori u lik čovjeka kao što se desilo sa Džibrilom kada ga je Allah poslao Merjemi u liku savršeno stvorena muškarca. I kada je došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je on sjedio među svojim ashabima. Pojavio se tada u liku čovjeka u sasvim bijelu odijelu, sasvim crne kose, nije se vidio na njemu trag putovanja i nije ga poznavao niko od ashaba; sjeo je do Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i prislonio svoja koljena uz njegova, a stavio svoje ruke na njegova stegna i pitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o Islamu, imanu, ihsanu, Sudnjem danu, njegovim predznacima. On mu je odgovorio i ovaj je otišao. Poslije toga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ovo je Džibril, došao je da vas poduči vašoj vjeri." (Muslim)

Tako isto i meleki koje je Uzvišeni Allah slao Ibrahimu i Lutu su bili u ljudskim likovima.

— Vjerovanje u nama poznate poslove kojim ih je zadužio Uzvišeni Allah, kao što su: slavljenje Allaha, ibadet danju i noću, i pri tom se ne dosađuju i ne malaksavaju. Neki od njih imaju specijalne zadatke kao npr:
— Džibril El-Emin, je zadužen da dostavlja objavu koju šalje Uzvišeni Allah poslanicima i vjerovjesnicima.
— Mikail je zadužen za kišu i rastinje.
— Israfil je zadužen za puhanje u rog kad nastupi Sudnji čas i proživljenje stvorenja.
— Melek smrti je zadužen za uzimanje duše prilikom smrti.
— Malik je zadužen za džehennemsku vatru i njeno čuvanje.
— Meleki zaduženi za zametke u majčinim utrobama. Kad se od začeća napuni četiri mjeseca, Uzvišeni Allah pošalje meleka kome naredi da zapiše četiri stvari: opskrbu djeteta, smrtni čas, njegova djela i da li će biti sretan ili nesretan.
— Meleki zaduženi za čuvanje ljudskih djela i njihovo zapisivanje. Sa svakim čovjekom su dva meleka - jedan s desne, drugi s lijeve strane.
— Meleki zaduženi za ispitivanje mrtvih. Kad se mrtvi položi u kabur, dođu mu dva meleka i pitaju ga o tome ko mu je gospodar, šta mu je vjera i ko mu je poslanik.

Vjerovanje u meleke donosi veličanstvene rezultate:

1) Spoznaja Allahove, dželle šanuhu, Veličine, Snage, Moći.

2) Zahvala Uzvišenom Allahu na pažnji prema ljudima tako što je zadužio meleke da ih čuvaju, pišu njihova djela i tome slično.

3) Ljubav prema melekima zbog njihove pokornosti Allahu, dželle šanuhu.

Neki od onih koji su zalutali sa Allahovog, dželle šanuhu, puta niječu da su meleki tjelesna bića. Smatraju da predstavljaju snagu potencijalnog dobra kod stvorenja.

Ovo je iznošenje laži na Allahovu, dželle šanuhu, Knjigu, Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, sunnet i idžma'; muslimana. Uzvišeni Allah je rekao: "Hvaljen neka je Allah, stvoritelj nebesa i Zemlje koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicima; On onome što stvara dodaje što hoće, On uistinu sve može." (Fatir: 1)

"A da si samo vidio kad su meleki nevjernicima duše uzimali i po licima ih njihovim i straga udarali: "Iskusite patnju u ognju." (El-Enfal: 50) "...A da ti je vidjeti nevjernike u silnim mukama, kada meleki budu ispružili ruke svoje prema njima: "Spasite se ako možete!..." "I kad iz srca njihovih nestane straha, oni će upitati: "Šta je to rekao Gospodar vaš?" - "istinu" - odgovoriće, On je uzvišen i velik." (Sebe': 23) A o stanovnicima dženneta je rekao: "... i meleki će im ulaziti na svaka vrata: "Mir neka je vama, zato što ste trpjeli, a divno li je najljepše prebivalište!" (Ra'd: 23,24)

U El-Buharijevom "Sahihu" o Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada Allah, dželle šanuhu, zavoli nekog roba, kaže Džibrilu: "Allah voli tog i tog roba pa ga i ti voli." Pa ga i Džibril zavoli. Onda Džibril kaže stanovnicima nebesa: "Allah voli tog i tog roba, pa ga i vi volite. Onda ga i stanovnici nebesa zavole te postane omiljen i među stanovnicima Zemlje."

Takođe u El-Buharijevom "Sahihu" od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada nastupi petak, na svim džamijskim vratima stoje meleki i pišu po redu kako ko dolazi u džamiju, a kada imam sjedne na minber, smotaju svoje listove i slušaju hutbu."

Ovo su jasni dokazi da su meleki tjelesna bića a ne potencijalna snaga dobra kao što tvrde zalutali (ez-zaigun) i u ovome se slaže većina muslimana.

I NJEGOVE KNJIGE (1)

(1) Knjige koje je spustio Uzvišeni Allah Svojim poslanicima kao milost stvorenjima i kao uputu da bi pomoću njih postigli sreću na obadva svijeta.

Vjerovanje u knjige u sebi sadrži četiri stvari:

prva: Vjerovanje da su one uistinu poslane od Allaha, džel-le šanuhu.

drugo: Vjerovanje u svaku knjigu ponaosob, npr. Kur'an - poslan Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, Tevrat - poslan Musau, alejhisselam, Indžil - poslan Isau, alejhisselam, i Zebur - poslan Davudu, alejhisselam, a one čija imena ne znamo vjerujemo uopćeno.

treće: Smatranje istinitim onoga što je došlo u njima, kao vijesti iz Kur'ana i vijesti koje nisu iskrivljene i izmijenjene iz prethodnih knjiga.

četvrto: Raditi po onim propisima koji nisu derogirani i biti zadovoljan i predan njima, svejedno shvatili njihovu mudrost ili ne. Sve pređašnje knjige su derogirane Uzvišenim Kur'anom kako se to u Kur'anu kaže: "A tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da potvrdi knjige prije objavljene i da nad njima bdi..." (El-Maide: 48)

Prema tome, nije dozvoljeno raditi po bilo kojem propisu iz prijašnjih knjiga, osim po onome što je tačno u njima i što je Kur'an potvrdio.

I vjerovanje u knjige rađa plodovima. Neki od njih su:

1. Znanje o Allahovoj pažnji prema ljudima, jer je svakom narodu poslao knjigu preko koje će naći pravi put.
2. Znanje o Allahovoj mudrosti, jer je svakom narodu odredio ono što odgovara njihovim prilikama shodno riječima Uzvišenog Allaha: "...svima vama smo zakon i pravac propisali..." (El-Maide: 48)
3. Zahvala na ovoj Allahovoj blagodati.

I NJEGOVE POSLANIKE (1)

(1) "Poslanik" - onaj koji je nekome poslan da prenese poruku.

U ovom slučaju to je čovjek kojem je objavljen šeriat i koji je zadužen da ga prenese. Prvi poslanik (resul) je Nuh, alejhisellam, a posljednji Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. Uzvišeni Allah je rekao: "Mi objavljujemo tebi kao što smo objavljivali Nuhu i vjerovjesnicima poslije njega..." (En-Nisa':163)

U Buharijevom Sahihu od Enesa ibnu Malika u hadisu koji govori i šefaatu se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo da će ljudi doći Ademu, alejhisselam, da se zauzme za njih pa će on reći: "Idite Nuhu, prvom poslaniku kojeg je Allah poslao..." Spomenuo je čitav hadis.

Uzvišeni Allah je rekao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem: "Muhammed nije roditelj ni jednom od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik..." (El-Ahzab: 40)

Nije bilo ni jednog naroda a da mu Uzvišeni Allah nije poslao poseban vjerozakon, ili poslanika kojem je objavio da obnovi zakon objavljen prije njega. Allah, dželle šanuhu, je rekao: "Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!"..." (En-Nahl: 36) "...a nije bilo naroda kome nije došao onaj koji ga je opominjao." (Fatir: 24) "Mi smo objavili Tevrat, u kome je uputstvo i svjetlo. Po njemu su Jevrejima sudili vjerovjesnici, koji su bili Allahu poslušni i čestiti ljudi..." (El-Maide: 44)

Poslanici su ljudi, stvoreni su i nemaju udjela u rububijjetu niti uluhijjetu. Evo šta je Uzvišeni Allah rekao o Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, a on je poglavar svih poslanika i najugledniji među njima: "Reci: "Ja ne mogu ni samom sebi neku korist pribaviti, niti od sebe kakvu štetu otkloniti; biva onako kako Allah hoće. A da znam pronicati u tajne, stekao bih mnoga dobra, a zlo bi bilo daleko od mene; ja samo donosim opomene i radosne vijesti ljudima koji vjeruju." (El-E'araf: 188) A u drugom ajetu je rekao: "Reci: "Ja nisam u stanju da od vas

kakvu štetu otklonim niti da nekom od vas kakvu korist pribavim." Reci: "Mene niko od Allahove kazne ne može u zaštitu uzeti; samo u Njega ja mogu utočište naći." (El-Džinn: 21, 22)

Oni su kao i ostali ljudi po pitanju ljudskih osobina; razbolijevaju se, umiru,imaju potrebu za hranom i pićem i slično. Uzvišeni Allah kaže o Ibrahimu, alejhisselam, kako on o svome Gospodaru kaže: "...i koji me hrani i poji, i koji me, kad se razbolim, liječi, i koji će mi život oduzeti, i koji će me poslije oživjeti..." (Eš-Šuara': 79-81) A Poslanik, sallallahu alejhi ve selelm, kaže: "Ja sam čovjek kao i vi, spopada me zaborav kao i vas, pa ako nešto zaboravim, vi me podsjetite."

Uzvišeni Allah ih je spomenuo kao robove u kontekstu najveće hvale i veličine njihovog stepena.

Za Nuha, alejhisselam, On je rekao: "...On je, doista, bio rob zahvalni." (El-Isra: 3)

A za Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Neka je uzvišen Onaj koji robu Svome objavljuje Kur'an da bi svjetovima bio opomena." (El-Furkan: 1)

O Ibrahimu, Ishaku i Ja'kubu, alejhimusselam, je rekao: "I sjeti se robova naših Ibrahima, Ishaka i Ja'kuba, sve u vjeri čvrstih i dalekovidnih. Mi ih posebno nadarismo vrlinom jednom; da im je uvijek bio na umu onaj svijet; i oni su, zaista, u Nas od onih odabranih, dobrih ljudi." (Sad: 45-47)

A o Isau, alejhisselam, je rekao: "On je bio samo rob koga smo Mi poslanstvom nagradili i primjerom za pouku sinovima Israilovim učinili." (Ez-Zuhruf: 59)

Vjerovanje u poslanike obuhvata (sadrži) četiri stvari:

Prvo: Vjerovanje da su uistinu od Allaha, dželle šanuhu, poslani, tako da ko zaniječe jednog od njih kao poslanika, zanijekao je sve, kao što je rekao Uzvišeni Allah: "I Nuhov narod je smatrao lažnim poslanike." (Šuara: 105)

Allah, dželle šanuhu, ih je ubrojao u poricatelje svih poslanika, iako u momentu njihova poricanja nije bilo drugih poslanika osim Nuha, alejhisselam. Prema tome, i kršćani sa svojim poricanjem i neslijeđenjem Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, poriču Isaa sina Merjeminog, a pogotovo jer ih je on obavijestio o njegovu, sallallahu alejhi ve sellem, dolasku.

A to što je Isa, alejhisselam, najavio dolazak Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, znači da ga je Allah, dželle šanuhu, poslao da ih spasi iz zablude i da ih uputi na pravi put.

Drugo: Vjerovanje u one kojima znamo ime; Muhammed, Ibrahim, Musa, Isa, Nuh alejhisselam. Ova peterica su iz grupe poslanika poznatih pod imenom "ulul-azm", što bi u prijevodu značilo "odabrani poslanici". Allah, dželle šanuhu, ih je spomenuo na dva mjesta u Kur'anu: u suri Ahzab: "Mi smo od vjerovjesnika zavjet njihov uzeli, i od tebe, i od Nuha, i od Ibrahima, i od Musaa, i od Isaa sina Merjemina..." (Ahzab: 7) I u suri Šura: "On vam propisuje u vjeri isto ono što je propisao Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu i Musau i Isau: "Pravu vjeru ispovijedajte i u tome se ne podvajajte!"..." (Šura: 13)

A što se tiče onih čija imena ne znamo, vjerujemo u njih sve zajedno. Uzvišeni Allah je rekao: "I prije tebe smo poslanike slali, o nekima od njih smo ti kazivali, a o nekima ti nismo kazivali..." (Mu'min: 78)

Treće: Potvrđivanje istinskih vijesti o kojima su nas obavijestili.

Četvrto: Rad po vjerozakonu poslanika koji nam je poslan. Onaj koji je nama, a i čitavom svijetu, poslan jeste Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. Allah, dželle šanuhu, kaže: "I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore." (En-Nisa': 65)

Vjerovanje u poslanike rađa plodovima, neki od njih su:

1. Svijest i znanje o Allahovoj, dželle šanuhu, milosti i pažnji prema Svojim robovima, jer im je poslao poslanike da ih upute na pravi put, da im objasne kako će robovati Allahu, jer ljudski razum nije sposoban da sam dođe do spoznaje.

2. Zahvalnost Allahu na ovoj velikoj blagodati.

3. Ljubav prema poslanicima, alejhimussellam, poštovanje prema njima, zahvala na način koji im dolikuje, jer su oni Allahovi poslanici, ustrajali su u obožavanju Allaha, i prenijeli Njegovu božansku poruku i savjet Njegovim robovima.

Inadžije su u laž ugonile poslanike, jer su vjerovali da Allahovi poslanici ne mogu biti ljudi. Allah, dželle šanuhu, je spomenuo i porekao ovo lažno vjerovanje: "A ljude kad im dolazi uputa, odvraća od vjerovanja samo to što su govorili: "Zar je Allah kao poslanika čovjeka poslao?" Reci: "Kad bi na Zemlji meleki smireno hodili, Mi bismo im s neba meleka za poslanika poslali." (Iskra: 94,95).

Allah, dželle šanuhu, je opovrgao ovo vjerovanje zbog toga što je nužno da poslanici budu ljudi jer su poslani stanovnicima Zemlje, a stanovnici Zemlje su ljudi.

Da na Zemlji borave meleki Allah, dželle šanuhu, bi im sa neba meleka poslao kao poslanika, da bi bio kao oni. Allah, dželle šanuhu, za one koji poslanike u laž ugone kaže: "...Vi ste ljudi kao i mi; hoćete da nas odvratite od onih kojima su se preci naši klanjali- pa, donesite nam čudo vidljivo!" "Mi jesmo ljudi kao i vi" - govorili su im poslanici njihovi - , ali, Allah daje poslanstvo samo onim robovima Svojim kojima On hoće; mi vam ne možemo donijeti čudo bez Allahove volje..." (Ibrahim: 10,1))

I U SUDNJI DAN (1)

(1) Posljednji dan je kijametski dan u kome će se proživjeti ljudi radi polaganja računa i nagrađivanja ili kažnjavanja. Nazvan je tako jer nema dana poslije njega, gdje će se stanovnici dženneta nastaniti u svoja boravišta a stanovnici vatre u svoja.

Vjerovanje u Sudnji dan u sebi sadrži tri stvari:

1 - Vjerovanje u proživljenje. To je oživljavanje mrtvih prilikom drugog puhanja u sur, kada će ljudi ustati pred Allaha, dželle šanuhu, goli, bosi i neobrezani. Uzvišeni Allah je rekao: "...Onako kako smo prvi put iz ništa stvorili, tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti, - to je obećanje Naše, Mi smo doista kadri to učiniti." (El-Enbija': 104)

Proživljenje je sušta istina. Potvrđuju ga i Kur'an i Sunnet i saglasnost svih muslimana. Allah, dželle šanuhu, je rekao: "Vi ćete poslije toga pomrijeti, zatim ćete, na onom svijetu oživlje-

ni biti." (El-Mu'minun: 15,16) A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Ljudi će na Sudnjem danu biti proživljeni bosi i neobrezani." (Buhari i Muslim)

Muslimanski učenjaci su se složili po pitanju vjerodostojnosti proživljenja. Mudrost zahtijeva da Allah, dželle šanuhu, za ova stvorenja odredi mjesto povratka gdje će svesti račune za ono čime ih je zadužio preko poslanika. On kaže: "Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti?" (El-Mu'minun: 115) Također je rekao Svome Poslaniku: "Onaj koji ti objavljuje Kur'an sigurno će te vratiti na onaj svijet..." (Kasas: 85)

2 - Vjerovanje u polaganje računa i nagrađivanje i kažnjavanje; Rob će biti pitan za svoja djela i shodno njima biti nagrađen ili kažnjen. Ovo je potvrđeno Kur'anom i Sunnetom i idžmaom. Allah, dželle šanuhu, u Kur'anu veli: "Nama će se oni, zaista vratiti i pred Nama će, doista, račun polagati!" (El-Gašijeh: 25,26) "Ko uradi dobro djelo, biće deseterostruko nagrađen, a ko uradi hrđavo djelo, biće samo prema zasluzi kažnjen, i neće im se učiniti nepravda. "(El-En'am: 160) "Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terezije postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti; ako nešto bude teško koliko zrno gorušice, Mi ćemo za to kazniti ili nagraditi. A dosta je to što ćemo Mi račune ispitivati." (El-Enbija': 47)

Od Ibnu Omera, radijallahu anhu, se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah, dželle šanuhu, će se približavati vjerniku sve dotle dok ga ne stavi pod Svoje okrilje i pokrije, i pitat će ga: "Znaš li za taj i taj grijeh? Sjećaš li se toga grijeha? Vjernik će reći: "Da, Gospodaru moj", - dok ih sve ne potvrdi i vidi da će ga to upropastiti. Allah će tada reći: "Pokrio sam ti ih na dunjaluku, a danas ti ih opraštam." Tada će mu se dati knjiga njegovih dobrih djela. A što se tiče kafira i munafika, biće prozvani iznad glava svih stvorenja. To su oni koji su laži iznosili na svoga Gospodara, a zar nije Allahovo prokletstvo na one koji nepravdu čine." (Buhari i Muslim)

Isto tako se prenosi od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Ko naumi da učini jedno dobro djelo i učini

ga, Uzvišeni Allah će mu za to dobro djelo dati od deset do sedam stotina puta veću nagradu. A onaj ko namjerava učiniti loše djelo i učini ga, Allah će mu upisati da je učinio samo jedno loše djelo."

Muslimanska ulema je saglasna po pitanju postojanja polaganja računa i nagrade i kazne za učinjena djela. To isto zahtijeva i zdrav razum i mudrost. Allah, dželle šanuhu, je poslao knjige i poslanike, obavezao je ljude da prihvate ono s čime su dolazili i obavezao ih da rade prema onome što je naređeno, naredio je da se odmetnici ubijaju i dozvolio prolivanje njihove krvi, zarobljavanje njihovih porodica, žena i imetaka. A da nema polaganja računa, ni nagrade i kazne, ovo bi bila igrarija koja ne priliči Mudrom Gospodaru. Uzvišeni Allah je na to uputio riječima. "I sigurno ćemo pitati one kojima smo poslanike slali, a pitaćemo, doista, i poslanike, i izložićemo im, pouzdano, sve što o njima znamo, jer Mi nismo odsutni bili." (El-E'araf: 6,7)

3 - Vjerovanje u džennet i džehennem koji su vječni ishod svim stvorenjima.

Džennet je mjesto blagodati koje je Uzvišeni Allah pripremio bogobojaznim vjernicima koji vjeruju u ono čime ih je Uzvišeni Allah zadužio, koji se pokoravaju Allahu, dželle šanuhu, i Njegovom poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji su iskreni predani Allahu, dželle šanuhu, i koji slijede Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. U njemu su mnoge vrste užitaka "koje oko nije vidjelo, uho za njih nije čulo niti je nekada naumpalo nekome od ljudi."

Uzvišeni Allah je rekao: "A oni koji vjeruju i čine dobra djela - oni su, zbilja, najbolja stvorenja, njih nagrada u Gospodara njihova čeka; edenski vrtovi kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno i zauvijek boraviti; Allah će biti njima zadovoljan, a i oni će biti Njime zadovoljni. To će biti za onoga koji se bude bojao Gospodara svoga." (El-Bejjine: 7,8) "I niko ne zna kakve ih, kao nagrada za ono što su činili, skrivene radosti čekaju." (Sedžda: 17)

Vatra je mjesto kažnjavanja koje je Uzvišeni Allah priredio nasilnicima, kafirima koji ne vjeruju u Njega i nepokorni su

Njegovom poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. U njoj su različiti vidovi mučenja i okovi kakvi ne mogu ni naum pasti. Uzvišeni je rekao: "I čuvajte se vatre za nevjernike pripremljene." (Ali Imran: 131) A u drugom ajetu veli: "...Mi smo nevjernicima pripremili vatru čiji će ih dim sa svih strana obuhvatiti; ako zamole pomoć, pomoći će im se tekućinom poput rastopljene kovine koja će lica ispeći. Užasna li pića i grozna li boravišta!" (El-Kehf: 29) "Allah je nevjernike prokleo i za njih oganj razbuktali pripremio, u njemu će vječno i zauvijek boraviti, ni zaštitnika ni pomagača neće naći." (Ahzab: 64, 65)

Za vjerovanje u posljednji dan se veže i vjerovanje u sve ono što će se zbiti poslije smrti kao što je:

— kabursko iskušenje; a to je ispitivanje mrtvog nakon njegova ukopavanja u kabur, o njegovu gospodaru, vjeri i poslaniku. Allah, dželle šanuhu, će vjernike postojanom riječju učvrstiti pa će reći: "Moj Gospodar je Allah, vjera mi je Islam, a Poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Nevjernike će Allah, dželle šanuhu, u zabludi ostaviti te će reći: "Ha, ha,..., ne znam". A licemjer ili kolebljivac će reći: "Ne znam, čuo sam ljude da nešto govore pa sam i ja govorio."

— Patnja u kaburu će biti za silnike-nevjernike i licemjere. Allah, dželle šanuhu, kaže: "...A da ti je vidjeti nevjernike u silnim mukama, kada meleki budu ispružili ruke svoje prema njima: "Spasite se ako možete! Od sada ćete neizdržljivom kaznom biti kažnjeni zato što ste na Allaha ono što nije istina iznosili i što ste se prema dokazima Njegovim oholo ponašali." (El-En'am: 93) A za faraonovu porodicu Allah kaže: "Oni će se ujutro i naveče u vatri pržiti, a kada nastupi čas: "Uvedite faraonove ljude u patnju najtežu!" (Mu'min: 45)

U Muslimovom Sahihu od Zejd ibnu Sabita se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Da nećete biti ukopani, molio bih Allaha da vam omogući da čujete patnju onih u kaburu kao što je ja čujem." Zatim se okrenuo prema

njima (ashabima) i rekao: "Tražite zaštitu kod Allaha od patnje u vatri." Rekli su: "Bože zaštiti nas od patnje u vatri." Zatim je rekao: "Tražite zaštitu kod Allaha od patnje u kaburu." Rekli su: "Bože zaštiti nas od patnje u kaburu." Zatim je rekao: "Tražite zaštitu kod Allaha od smutnji koje su se pojavile i od onih koje se nisu pojavile." Rekli su: "Bože zaštiti nas od smutnji koje su se pojavile i onih koje se nisu pojavile."

"Tražite zaštitu kod Allaha od kušnje koju sa sobom nosi Dedždžal" - reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. "Bože zaštiti nas od kušnje koju sa sobom nosi Dedždžal" - rekli su ashabi."

A što se tiče uživanja u kaburu, ona su namijenjena za iskrene vjernike. Allah, dželle šanuhu, je rekao: "Onima koji govore: "Gospodar naš je Allah" pa poslije ostanu pri tome-dolaze meleki: "Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se džennetu koji vam je obećan." (Fusillet: 30) "A zašto vi kad duša do guše dopre, i kad vi budete tada gledali, a mi smo mu bliži od vas, ali vi ne vidite -, zašto je onda kad niste u tuđoj vlasti ne povratite ako istinu govorite? I ako bude jedan od onih koji su Allahu bliski - udobnost i opskrba lijepa i džennetske blagodati njemu..." (El-Waki'a: 83-96)

Od Bera'a ibnu Aziba se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao o vjerniku kad odgovori melekima u kaburu: "Čuće se glas sa neba koji će reći: "Istinu je rekao moj rob, prostrite mu u džennetu, obucite ga iz dženneta, otvorite mu vrata dženneta." Kaže Bera': Osjetit će njegov miris i ljepotu, i biće mu rašireno u kaburu dokle dopire njegov pogled." (Ahmed i Ebu Davud)

Vjerovanje u Sudnji dan urodilo bi slijedećim plodovima: 1 – Podsticaj na pokornost Allahu, dželle šanuhu, i ustrajnost na njoj, i želja za nagradom toga dana.

2 – Strah od neposlušnosti i zadovoljstva s njom, bojeći se kazne toga dana.

3 – Veselje vjernika zbog vremena koje je proteklo na dunjaluku i zbog toga što je bliže ahiretu, gdje se nada svakoj nagradi i užicima.

Nevjernici su porekli proživljenje vjerujući da je to nemoguće. Razum, čula i šeriat opovrgavaju i negiraju ovakvo uvje-

renje. Dokaz iz šeriata za to je ovaj kur'anski ajet: "Nevjernici tvrde da neće biti proživljeni. Reci: "Hoćete, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti oživljeni, pa o onom što ste radili, doista, biti obaviješteni!" - a to je Allahu lahko." (Et-Tegabun: 7) I sve nebeske knjige su se složile po ovom pitanju.

Dokaz čula je ovo: Uzvišeni Allah je pokazao Svojim robovima proživljenje mrtvih na dunjaluku. U suri El-Bekara ima pet primjera za ovu tvrdnju:

Prvi: Kad je Musau, alejhisselama, njegov narod rekao: "...O Musa, mi ti nećemo vjerovati dok Allaha ne vidimo!

Potom ih je Uzvišeni Allah usmrtio, zatim ih u život povratio te o njima rekao: ""...O Musa, mi ti nećemo vjerovati dok Allaha ne vidimo!" - munja vas je ošinula, vidjeli ste." Zatim smo vas, poslije smrti vaše, oživjeli da biste zahvalni bili." (El-Bekara: 55, 56)

Drugi primjer: U kazivanju o ubijenom oko koga su se sporili Izraelćani te im je Uzvišeni Allah naredio da zakolju kravu i jednim njenim dijelom udare mrtvog da im on kaže ko ga je ubio. O ovome se u Kur'anu kaže: "I kada ste jednog čovjeka ubili, pa se oko njega prepirati počeli - Allah je dao da iziđe na vidjelo ono što ste bili sakrili -, Mi smo rekli: "Udarite ga jednim njezinim dijelom!" - i eto tako Allah vraća mrtve u život i pruža vam dokaze Svoje da biste shvatili." (El-Bekara: 72,73)

Treći primjer: U kazivanju o narodu koji je pobjegao iz svoga mjesta bježeći od smrti a bijaše ih na hiljade te ih je Uzvišeni usmrtio a zatim oživio. O njima je Allah, dželle šanuhu, rekao: "Zar nisi čuo o onima koji su iz straha od smrti iz zemlje svoje pobjegli - a bijaše ih na hiljade. Allah im je rekao: "Pomrite!" - a poslije ih je oživio. Allah je, zaista, dobar prema ljudima, ali većina ljudi ne zahvaljuje." (El-Bekara: 243)

Četvrti primjer: U kazivanju o čovjeku koji je naišao pored opustošenog mjesta te rekao da je nemoguće da Allah oživi njegove mještane. Allah ga je usmrtio i ostavio tako stotinu godina a zatim ga oživio. O tome kaže Allah, dželle šanuhu, u ovom ajetu: Ili za onoga koji je, prolazeći pored jednog do temelja porušenog grada, povikao: "Kako će Allah oživjeti ove što su pomrli?" I Allah učini te on umre i tako ostade stotinu

godina, a onda ga oživje i zapita: "Koliko si ostao?" - "Dan ili dio dana." - odgovori. "Ne", - reče On -, ostao si stotinu godina. Pogledaj jelo svoje i piće svoje, - nije se pokvarilo; a pogledaj i magarca svoga - da te učinim dokazom ljudima, - a pogledaj i kosti, - vidi kako ih sastavljamo, onda ih mesom oblažemo." I kad njemu bi jasno, on povika: "Ja znam da Allah sve može." (El-Bekara: 259)

Peti primjer: Kazivanje o Ibrahimu, alejhisselam, u kojem je molio Allaha da mu pokaže kako oživljava mrtve, pa mu je Allah naredio da zakolje četiri ptice, te da ih iskomada i raznese po okolnim brdima i da ih zatim pozove, pa će se dijelovi ptičijih tijela sastaviti i ubrzano će doći Ibrahimu, alejhisselam. O ovome Allah, dželle šanuhu, kaže: "A kada Ibrahim reče: "Gospodaru moj, pokaži mi kako umrle oživljavaš!" - On reče. "Zar ne vjeruješ?" - Vjerujem" - odgovori on -, ali bih da mi se srce smiri." - "Uzmi četiri ptice" - reče On - "i isijeci ih, pa pojedine komade njihove stavi na razne brežuljke, zatim ih pozovi, brzo će doći. Znaj da je Allah silan i mudar!" (El-Bekara: 260)

Ovo su dokazi čula koji stvarno upućuju na mogućnost oživljavanja mrtvih. Još prije je bilo znakova u čudima Isaa, sina Merjemina, koji je oživljavao mrtve i izvodio ih iz grobova uz Allahovu, dželle šanuhu, dozvolu. Razumski dokazi se dijele na dvije vrste. Jedna od njih je;

Uzvišeni Allah je stvorio nebesa i Zemlju i ono što je na njima. Stvorio ih je iz ništa i moćan je da to ponovo učini. On je rekao: "On je Taj koji iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti, to je Njemu lahko..." (Rum: 27) "...Onako kako smo prvi put iz ništa stvorili, tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti, - to je obećanje Naše, Mi smo doista kadri to učiniti." (El-Enbija': 104) A onima što niječu oživljavanje truhlih kostiju rekao je: "Reci: "Oživjeće ih Onaj koji ih je prvi put stvorio; On dobro zna sve što je stvorio." (Jasin: 79)

Drugi: Zemlja bude mrtva i razrušena bez zelenila, pa kad na nju padne kiša prekrije je živopisno zelenilo. Prema tome, Onaj koji ju je oživio poslije njene obamrlosti, moćan je da oživi i mrtve. Uzvišeni Allah je rekao: "Jedan od znamenja Njegovih je i to što vidiš suhu zemlju, a kad na nju spustimo

kišu, ona se pokrene i uzbuja. Onaj ko njoj daje život oživjeće sigurno i umrle, jer je On kadar sve." (Fussilet: 39) A u slijedećem ajetu stoji: "Mi s neba spuštamo vodu kao blagoslov, i činimo da, uz pomoć njenu, niču vrtovi i žito koje se žanje i visoke palme u kojih su zameci nagomilani jedni iznad drugih, kao hranu robovima, i Mi njome oživljavamo mrtav predjel; takvo će biti i oživljenje." (Kaf: 9-11)

Zalutali su odmetnici koji niječu kaburske patnje i užitke. Vjeruju da su oni nemogući zato što se to ne dešava svakodnevno. Kažu da kad otkopaju mrtvog u njegovu kaburu nađu ga onakvog kakav je i zakopan i kabur se ne širi niti sužava. Šeriat, čula i razum pobijaju ovo vjerovanje.

Šeriat: Već su spomenuti dokazi postojanja kazne i užitka u kaburu u poglavlju koje govori o vjerovanju u Sudnji dan u dijelu broj dva onoga što je vezano za Sudnji dan.

U Buharijinom Sahihu od Ibnu Abbasa, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je izašao pored zidova Medine i čuo glas dva čovjeka koji se kažnjavaju u kaburovima..." - potom je prenosilac spomenuo čitav hadis - U njemu između ostalog stoji: "Jedan od njih dvojice se nije podapirao poslije mokrenja, a drugi je prenosio tuđe riječi."

Dokaz iz čula: Spavač vidi u snu da je na prostranom raskošnom mjestu na kome uživa, ili je pak bio na tijesnom i strašnom mjestu gdje se patio, a ponekad se i probudi zbog onog što vidi. I pored svega toga on se, ipak, nalazi na svojoj postelji u svojoj sobi onakav kakav jeste. San je brat smrti, i zbog toga ga je Uzvišeni Allah nazvao "smrću": "Allah uzima duše u času njihove smrti, a i onih koji spavaju, pa zadržava one kojima je odredio da umru, a ostavlja one druge do roka određenog..." (Zumer: 42)

Dokaz iz razuma: Spavač ponekad u snu vidi istiniti san koji se poklapa sa javom.

Možda vidi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, onakvog kakav jeste, a ko ga vidi shodno njegovom opisu, uistinu ga je vidio. I pored toga, spavač je u svojoj sobi na svojoj postelji, daleko od onoga što vidi. Pa kad je ovo moguće na dunjaluku, zašto ne bi bilo moguće na ahiretu?!

Što se tiče njihove tvrdnje koja se temelji na tome da kada se otkopa mrtvac, nađe se u istom stanju u kakvom je i zakopan i da se kabur nije širio niti suzio, na to postoji nekoliko odgovora:

Prvi: Nije dozvoljeno suprotstavljati se šeriatu sa onakvim ništavnim sumnjama. Jer, da se onaj koji se suprotstavlja iskreno zadubi u proučavanje onog s čime je došao šeriat, spoznao bi neispravnost ovakvih sumnji. U stihu je neko rekao:

Mnogo je onih koji istine negiraju a problem leži u njihovom bolesnom razmišljanju.

Drugi: Stanja zagrobnog života spadaju u gajb skrivene stvari koje osjećaji ne mogu definisati. A da se može registrovati osjetilima ne bi bilo potrebe za vjerovanjem u gajb, i bili bi isti oni koji vjeruju u njega i oni koji ga negiraju.

Treći: Samo mrtvi mogu osjetiti kaburske patnje i užitke, širinu i tjeskobu u kaburu. To je isto kao sa spavačem koji sebe vidi u snu na nekom strašnom i tijesnom mjestu ili pak lijepom i prostranom.

A njegovo stanje se u odnosu na drugog nije mijenjalo. Nalazi se u svojoj sobi između postelje i prekrivača.

Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je silazila objava dok se on nalazio među svojim drugovima, te bi on čuo objavu dok je ashabi nisu čuli. Ponekad pred njega izađe melek u liku čovjeka i govori sa njim, dok u isto vrijeme ashabi ne vide i ne čuju meleka.

Četvrti: Domet ljudske spoznaje je ograničen na količinu koju im je odredio Uzvišeni Allah i nemoguće je da spoznaju sve što postoji. Na primjer, sedmera nebesa i Zemlja i ono što je na njima, sve istinski slavi Allaha, dželle šanuhu, i zahvaljuje Mu. Uzvišeni Allah to ponekad dopusti da čuje neko od Njegovih, dželle šanuhu, robova koga On odabere. I pored toga što je neko u mogućnosti da to čuje ono je zaklonjeno od nas. O tome Allah, dželle šanuhu, kaže:

"Njega veličaju sedmera nebesa i Zemlja, i oni na njima; i ne postoji ništa što Ga ne veliča, hvaleći Ga, ali vi ne razumijete veličanje njihovo. On je doista blag i mnogo prašta." (Isra': 44)

Isto tako i šejtan i džini hodaju po zemlji tamo i ovamo. Džinni su dolazili Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, slušali šuteći te su se vratili svome narodu da ga opominju. Oni su također zaklonjeni od naših pogleda, ali su ipak, prisutni. U vezi s tim kaže Allah, dželle šanuhu:

"O sinovi Ademovi, neka vas nikako ne zavede šejtan kao što je roditelje vaše iz dženneta izveo, skinuvši s njih odjeću njihovu da bi im stidna mjesta njihova pokazao! On vas vidi, on i vojske njegove, odakle vi njih ne vidite. Mi smo učinili šejtane zaštitnicima onih koji ne vjeruju." (El-E'araf: 27)

Prema tome, ako stvorenja nisu u stanju registrovati sve prisutno, nije im dozvoljeno da poriču, iako nisu vidjeli, potvrđene stvari iz područja metafizike (gajba).

— — —

I DA VJERUJEŠ U ODREĐENJE (KADER), BILO DOBRO ILI LOŠE (1) PO TEBE. DOKAZ ZA OVA ČETIRI ŠARTA SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "NIJE ČESTITOST U TOME DA OKREĆETE LICA SVOJA PREMA ISTOKU I ZAPADU; ČESTITI SU ONI KOJI VJERUJU U ALLAHA, I U ONAJ SVIJET, I U MELEKE I U KNJIGE, I U VJEROVJESNIKE..." DOKAZ ZA VJEROVANJE U PREDODREĐENOST (KADER) JESU OVE ALLAHOVE RIJEČI: "MI SVE S ODREDBOM STVARAMO."

(1) Vjerovanje u kader obuhvata četiri elementa:

Prvo: Vjerovanje da je Uzvišeni znao o svim stvarima pojedinačno i grupno, oduvijek i zauvijek, svejedno radilo se o Njegovim radnjama ili djelima Njegovih robova.

Drugo: Vjerovanje da je to Uzvišeni zapisao u čuvanoj ploči "Levhi mahfuz". O ovim dvjema stvarima Uzvišeni Allah je rekao: "Zar ne znaš da je Allahu poznato sve što je na nebu i na Zemlji? To je sve u Knjizi; to je, uistinu, Allahu lahko!" (El-Hadždž: 70)

U Muslimovu Sahihu od Abdullaha ibnu Amra ibnu Asa, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Uzvišeni Allah je zapisao ljudske sudbine prije nego što je stvorio nebesa i zemlju na pedeset hiljada godina."

Treće: Vjerovanje da sva stvorenja postoje Allahovom, dželle šanuhu, voljom, svejedno radilo se o onome što je vezano za Njegova djela ili za djela Njegovih stvorenja.

U vezi sa Allahovim, dželle šanuhu, djelima On je rekao: "Gospodar tvoj stvara šta hoće, i On odabira..." (kasas: 68) A u drugom ajetu: "...Allah radi što hoće." (Ibrahim: 27) "On vas oblikuje u matericama kako On hoće..." (Ali Imran: 6)

A u vezi djela Njegovih stvorenja Allah kaže: "...A da Allah hoće okrenuo bi ih protiv vas i oni bi se, uistinu, protiv vas borili..." (En-Nisa': 90) "...a da je Gospodar tvoj htio, oni to ne bi učinili; zato ti ostavi njih, i ono što izmišljaju." (El-En'am: 112)

Četvrto: Vjerovanje da su sva stvorenja stvorena od strane Allaha, dželle šanuhu, sa svojim bićima, svojstvima i pokretima, shodno riječima Uzvišenog Gospodara: "Allah je Stvoritelj svega i On upravlja svim." (Zumer: 62) I rekao je: "...i koji je sve stvorio i kako treba uredio." (El-Furkan: 2) O Ibrahimu, alejhisselam, kaže da je rekao svom narodu: "Allah stvara i vas i ono što napravite." (Es-Saffat: 96)

Vjerovanje u Allahovu, dželle šanuhu, odredbu, onako kako smo je opisali, ne isključuje čovjekovu slobodnu volju i moć da je sprovede, jer je i šeriat i realnost potvrđuju.

ŠERIAT: Uzvišeni Allah je o čovjekovoj slobodnoj volji rekao: "...pa ko hoće, Gospodaru svome će, kao utočištu poći." (En-Nebe': 39) "...i vi njivama svojim (ženama) prilazite kako hoćete..." (El-Bekara: 223) A o ljudskoj moći je rekao: "Zato se Allaha bojte koliko god možete, i slušajte i pokoravajte se..." (Et-Tegabun: 16)

A u drugom ajetu: "Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih; u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi..." (El-Bekara: 286)

REALNOST: Svaki čovjek zna da posjeduje slobodnu volju i moć njene sprovedbe, pomoću njih izvršava i pomoću njih ostavlja. Zna razlikovati ono što se dešava njegovom voljom kao što je šetanje, i ono što se dešava bez njegove volje kao drhtanje. Ali su ljudska i volja i moć pod okriljem Allahove moći i volje. On kaže u Kur'anu: "Onome od vas koji hoće da je na pravom putu, a vi ne možete ništa htjeti ako to Allah, Gospodar svjetova, neće!" (Et-Tekvir: 28,29) Zato što je i čitav svemir u Allahovoj vlasti, i ne postoji ništa u Njegovoj vlasti bez Njegove volje i znanja.

Vjerovanje u odredbu na način kako smo opisali, ne može biti opravdanje čovjeku za ostavljanje naređenog i činjenje zabranjenog. Zbog ovoga je isprika odredbom neispravna sa dva gledišta:

Prvo: Uzvišeni Allah kaže: "Mnogobošci će govoriti: "Da je Allah htio, mi ne bismo druge Njemu ravnim smatrali, a ni preci naši, niti bismo išta zabranjenim učinili." Tako isto su oni prije njih poricali, sve dok našu kaznu nisu iskusili. Reci: "Imate li vi kakav dokaz da nam ga iznesete? Vi se samo za pretpostavkama povodite i vi samo neistinu govorite. " (En-En'am: 148)

Da im je predodređenje bilo isprikom ne bi ih Uzvišeni Allah kažnjavao.

Drugo: Allahove riječi: "O poslanicima koji su radosne vijesti i opomene donosili, da ljudi poslije poslanika ne bi nikakava opravdanja pred Allahom imali. - A Allah je silan i mudar." (En-Nisa': 165) Ako kažemo da je predodređenje dokaz onima koji se suprotstavljaju, zašto nije prestao poslije slanja poslanika, s obzirom na to da je njihovo suprotstavljanje poslije slanja poslanika prisutno Allahovom odredbom?

Treće: Ono što prenose Buhari i Muslim od Alije ibnu Ebi Taliba, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne postoji ni jedan među vama a da mu već nije određeno njegovo mjesto u džennetu ili džehennemu." Neko od prisutnih je rekao: "Zar se nećemo osloniti na sudbinu, Božiji Poslaniče?" - "Ne, već radite, a svakom je olakšano ono što radi, zatim je proučio ovaj ajet: "Onome koji udjeljuje i ne

griješi." (El-Lejl: 5) Ovo je Buharijina verzija teksta, a u Muslimovoj se kaže: "...svakom je olakšano ono za što je stvoren..." Poslanik, sallalahu alejhi ve sellem, je naredio djelo a zabranio da se čovjek osloni samo na sudbinu.

Četvrto: Uzvišeni Allah je izdao naređenja i zabrane svome robu, i nije ga zadužio onim što nije u njegovoj moći. On kaže: "Zato se Allaha bojte koliko god možete..." (Et-Tegabun: 16) "Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti..." (El-Bekara: 286)

Da je rob prisiljen na određeni posao to bi značilo da je on zadužen nečim što ne može izvršiti. Ovo je netačno i zbog toga kad čovjek zapadne u grijeh iz neznanja, zaborava ili prisile, ne računa mu se to u grijeh jer ima ispriku.

Peto: Allahova, dželle šanuhu, odredba je sakrivena i nije poznata dok se ne dogodi. Ljudska slobodna volja prethodi djelu. Njegovo činjenje djela nije plod znanja o Allahovoj odredbi, te stoga on gubi pravo na izgovor o Allahovom preodređenju tog djela, jer se čovjek ne može pravdati onim o čemu znanja nema.

Šesto: Vidimo čovjeka kako vodi računa o dunjalučkim stvarima koje mu odgovaraju dok ih ne postigne a ostavlja samo ono što mu ne odgovara, a zatim svoje odstupanje pravda odredbom. Pa zašto odstupa od onog što mu vrijedi u vjerskim stvarima a prihvata ono što mu šteti, a zatim se pravda odredbom?! Zar ovo dvoje nije isto?!

Primjer koji pojašnjava gore navedeno je: Kada bi čovjek pred sobom imao dva puta; s jednim od njih bi došao do grada u kojem vlada nered, ubijanje, pljačka, napastvovanje, strah, glad, ... dok bi drugim došao do grada u kojem vlada red, sigurnost, raskošan život, poštovanje časti, imetka i života. Kojim bi od ova dva puta krenuo?

Svakako, da će slijediti ovaj drugi put na čijem je kraju red i sigurnost i nemoguće je da bilo koji pametan čovjek krene putem koji vodi u nered i strah, a zatim da se pravda odredbom. Pa zašto u pogledu na ahiret slijedi put koji vodi u vatru a ostavlja put koji vodi u džennet i za to se pravda odredbom?!

Drugi primjer: Vidimo primjer bolesnika koji pije lijek nevoljko jer ga ne voli zbog toga što mu ne prija, ostavlja onu hranu koja mu šteti, a rado bi je jeo, a sve to čini u potrazi za lijekom i spasom. Nemoguće je da odbaci lijek niti da pojede štetnu hranu pravdajući se odredbom. Pa zašto onda čovjek ostavlja ono što su mu naredili Uzvišeni Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ili radi ono što su mu zabranili Allah i Njegov Poslanik, a zatim se pravda odredbom?!

Sedmo: Kad bi čovjeka koji se pravda odredbom za neposlušnost i ignorisanje naredbi, napala neka osoba te mu uzela imetak, i nasrnuo na njega a zatim se za ovaj zločin pravdao odredbom riječima: "Ne kori me, moje nasilje prema tebi je Allahova odredba." - ne bi prihvatio njegovu ispriku. Pa kako ne prihvata opravdanje onoga ko vrši nasilje nad njim, a on sam sebe pravda zbog nasilja nad Allahovim, dželle šanuhu, pravom?!

Spominje se da je pred vladara pravovjernih - Omera ibnul-Hattaba, radijallahu anhu, doveden kradljivac koji zaslužuje odsijecanje ruke, te je naredio da mu se odsiječe ruka. Na to je kradljivac rekao: "Polahko, vladaru pravovjernih, moja krađa je Allahova, dželle šanuhu, odredba." Na to mu Omer, radijallahu anhu, reče: "I mi tebi siječemo ruku Allahovom, dželle šanuhu, odredbom."

Vjerovanje u kader, također, urodilo bi značajnim veličanstvenim plodovima, a neki od njih su:

1 - Oslanjanje na Allaha prilikom uzimanja preventivnih mjera za određeno djelo a ne oslanjanje na sami uzrok djela, jer se sve odvija Allahovom odredbom.

2 - Da čovjek ne hvali sam sebe zbog postizanja nečega što je želio, jer je njegov uspjeh odredba Uzvišenog Allaha koji mu je odredio lijepe uzroke i uspjeh, jer ga njegova zadivljenost samim sobom navodi da zaboravi zahvaliti Allahu, dželle šanuhu, na Njegovoj blagodati.

3 - Pouzdanost i smirenost duše zbog onoga što se dešava Allahovom, dželle šanuhu, odredbom. Pri tome čovjeka ne spopada nemir zbog gubitka voljene osobe, zbog nedaće koja ga je snašla, jer je sve to odredba Uzvišenog Allaha, kome pri-

pada vlast nad nebesima i Zemljom. I ona će se neminovno desiti. Allah, dželle šanuhu, kaže: "Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi, - to je Allahu, uistinu, lahko - da ne biste tugovali za onim što vam je promaklo, a i da se ne biste previše radovali onome što vam On dade. Allah ne voli nikakve razmetljivce, hvalisavce." (El-Hadid: 22, 23) A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Divan je položaj vjernika; kod njega je svako stanje dobro. Tako nešto je samo kod mu'mina. Ako ga zadesi nešto lijepo, zahvali se Allahu i bude mu dobro, a ako ga zadesi neka nesreća, strpi se i opet mu bude dobro." (Muslim)

Po pitanju poimanja kadera su zalutale dvije sekte:

1 - Džebrije, koji kažu da je rob prisiljen na djelo koje čini i da nema slobodne volje niti moći da je sprovede.

2 - Kadrije, koji tvrde da je rob samostalan po pitanju slobodne volje i njene sprovedbe i da Allahova, dželle šanuhu, volja i odredba nemaju uticaja na nju.

Odgovor prvoj sekti (Džebrije) se može pronaći u šeriatu i realnosti:

ŠERIAT: Uzvišeni Allah je potvrdio da rob posjeduje slobodnu volju i moć njene sprovedbe, u slijedećim riječima. "...jedni od vas su željeli ovaj svijet, a drugi onaj svijet..." (Ali Imran: 152) U drugom ajetu se kaže: "I reci: "Istina dolazi od Gospodara vašeg, pa ko hoće - neka vjeruje, a ko hoće - neka ne vjeruje!" Mi smo nevjernicima pripremili vatru čiji će ih dim sa svih strana obuhvatiti..." (El-Kehf: 29) "Ko čini dobro, u svoju korist čini, a ko radi zlo, na svoju štetu radi. - A Gospodar tvoj nije nepravedan prema robovima Svojim." (Fussilet: 46)

STVARNOST: Svaki čovjek zna razliku između radnji koje vrši svojom voljom, kao što su: jelo, piće, kupoprodaja, i radnji koje on ne kontroliše kao što su: drhtanje kod groznice, pad s krova itd. U prvom slučaju on je vršilac radnje koju je odabrao bez prisile, a u drugom slučaju on vrši radnju bez svoje volje i želje za onim što mu se desilo.

Odgovor drugoj sekti (Kaderijama) se također može izvesti iz šeriata i razuma:

ŠERIAT: Uzvišeni Allah je Stvoritelj svega i sve postojeće je posljedica Njegove, dželle šanuhu, volje. On je u Svojoj knjizi objasnio da sve radnje Njegovih robova nastaju Njegovom, dželle šanuhu, voljom. On kaže: "...Da je Allah htio ne bi se međusobno oni poslije njih ubijali, kada su im jasni dokazi već došli, ali oni su se razišli; neki od njih su vjerovali, a neki su poricali. A da je Allah htio, oni se ne bi međusobno ubijali, ali Allah radi ono što On želi." (El-Bekara: 153) A u drugom ajetu Allah, dželle šanuhu, kaže: "A kad bismo htjeli, svakog čovjeka bismo na pravi put uputili, ali Ja sam već istinu rekao: "Napuniću, zaista, džehennem džinnovima i ljudima zajedno!" (Sedžda: 13)

RACIONALNI DOKAZ: Čitav svemir je u Allahovom, dželle šanuhu, posjedu. I čovjek je dio tog svemira i u posjedu je Uzvišenog Allaha. Nezamislivo je da onaj ko je u nečijem posjedu raspolaže vlasništvom posjednika bez njegove dozvole i volje.

— — —

TREĆI STEPEN JE IHSAN. TO JE JEDAN OD RUKNOVA A NJEGOVO ZNAČENJE JE DA ROBUJEŠ ALLAHU KAO DA GA VIDIŠ, JER AKO TI NJEGA NE VIDIŠ ON VIDI TEBE. DOKAZ ZA OVAKVU TVRDNJU SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "ALLAH JE ZAISTA NA STRANI ONIH KOJI SE ALLAHA BOJE I GRIJEHA KLONE I KOJI DOBRA DJELA ČINE." "I POUZDAJ SE U SILNOGA I MILOSTIVOG, KOJI TE VIDI KADA USTANEŠ DA SA OSTALIM MOLITVU OBAVIŠ, JER ON, DOISTA, SVE ČUJE I SVE ZNA." "ŠTA GOD TI VAŽNO ČINIO, I ŠTO GOD IZ KUR'ANA KAZIVAO, I KAKAV GOD VI POSAO RADILI, MI NAD VAMA BDIJEMO DOK GOD SE TIME ZANIMATE..."(1)

(1) "El-ihsan" ima suprotno značenje od riječi "el-isaeh" (loš postupak), a to je da čovjek nastoji lijepo postupiti i otkloniti

nevolju drugome, biti na usluzi Allahovim, dželle šanuhu, robovima svojim imetkom, ugledom, znanjem i tijelom.

Imetkom se pomaže tako što se dijeli sadaka i daje zekat a najbolji vid ihsana imetkom je zekat, jer je zekat jedan od ruknova Islama i njegov sastavni dio velikog značaja, bez njega je čovjekov Islam nepotpun. I on je Allahu, dželle šanuhu, najdraža vrsta udjeljivanja. Poslije njega po vrijednosti je imetak koji je čovjek dužan trošiti na izdržavanje svoje žene, majke, oca, porodice, braće, djece od braće i sestara, sestara, amidža, tetaka, daidža itd.

Zatim, sadaka koja se dijeli siromašnima i sličnim njima koji zaslužuju sadaku, kao što su učenici itd.

I ugledom se čini dobro. Ljudi su na različitim stepenima i položajima. Neki od njih imaju ugled kod vlasti; dođe mu čovjek te ga zamoli da se za njeg zauzme kod vlasti da od njega otklone nevolju ili da mu donesu neku korist.

Znanjem čovjek pomaže Allahove, dželle šanuhu, robove poučavajući ih na skupovima i kružocima, privatnim i općim, pa čak i ako je u pitanju sijelo u kafani jer je podučavanje ljudi dobročinstvo. Čak i ako se nalaziš u kafani podučiti ljude je dobročinstvo, ali pri ovakvim situacijama moraš upotrijebiti mudrost. Nemoj dosađivati ljudima tako što ćeš svaki put kad sjedneš sa njima dati se na opominjanje i priču. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je vazio ljudima ali nije pretjerivao jer se duše umore i dosadi im, a ako ti dosadi kloneš i oslabiš i možda zamrziš tu vrstu dobročinstva zbog mnoštva onih koji govore i opominju.

Vezano za dobročinstvo tijelom Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Da pomogneš čovjeku da se popne na svoju jahalicu, ili da mu podigneš stvari na nju je sadaka." Da pomogneš čovjeku da ponese stvari, ili da mu pokažeš put i slično tome, sve je to dobročinstvo kojim čovjek pomaže Allahove robove.

A što se tiče ihsana u robovanju Allahu, dželle šanuhu, on se sastoji u tome da robuješ Allahu kao da ga vidiš, kao što je rekao Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj vid ibadeta je robovanje iz potrebe i želje. A čovjek ima u sebi podsticaj da robuje Allahu, dželle šanuhu, iz potrebe i želje, jer on traži Onoga koga voli, i on Mu robuje kao da Ga vidi. Prema

Njemu je iskren, Njemu se obraća i približava: "A ako ti Njega ne vidiš, On tebe vidi." Ovo je obožavanje iz straha. Zbog ovoga je ovo drugi stepen dobročinstva. Ako ne robuješ Allahu, dželle šanuhu, kao da Ga vidiš i tražiš i podstičeš svoju dušu da dođe do Njega, robuj Mu kao da On tebe vidi tako što ćeš Ga se bojati i bježati od Njegove kazne. Ovaj stepen kod "erbabussuluk" je niži od prvog.

Prema Ibnul-Kajjimu ibadet je:

"Robovanje Milosnome je cilj njegove ljubavi
sa poniznošću čini dva temelja"

Ibadet je zasnovan na ova dva temelja; ljubavi i poniznosti. U ljubavi je traženje a u poniznosti strah i bježanje od kazne. Ovo se zove dobročinstvom u ibadetu.

Ako čovjek robuje Allahu, dželle šanuhu, na ovaj način, biće iskren prema Allahu, dželle šanuhu. Svojim ibadetom ne želi postići oholost niti ugled, niti kakvu pohvalu od strane ljudi. Svejedno mu je da li ga prate ljudi ili ne. Kod njega je sve isto. Njegov ibadet je isti u svakoj situaciji i stanju. Prava iskrenost je u tome da čovjek nastoji svoj ibadet sakriti od ljudi i da ibadet Njegova Gospodara bude u tajnosti izuzimajući slučaj u kome je obznanjivanje ibadeta u korist Islama i muslimana. Kao, na primjer, kada ljudi slijede nekog čovjeka za kojim se povode, te on osjeti želju da pokaže svoj ibadet ljudima da bi oni iz toga uzeli pravac koji će slijediti.

Ili kad čovjek poželi da pokaže svoj ibadet ne bi li se za njim poveli njegovi prijatelji i kolege. U ovom slučaju korist obznanjivanja ibadeta je veća od njegova skrivanja. Uzvišeni Allah je pohvalio one koji dijele svoje imetke javno i tajno. Ako je tajnovitost u dijeljenju korisnija za srce, i ako se time izražava veća bogobojaznost i predanost Allahu, onda budite tajnoviti. A ako je u javnom dijeljenju veća korist za Islam time što se javno ispovijedaju njegovi propisi, i ako će se muslimani povoditi za onim koji dijeli javno, onda to činite javno.

Vjernik mora voditi računa o onome što je korisnije. Ukoliko bude gledao da njegov ibadet bude korisniji u tom slučaju je on potpuniji i vrijedniji.

DOKAZ IZ SUNNETA JE POZNTI HADIS O DŽIBRILU, ALEJHISSELAM, KOJEG PRENOSI OMER, RADIJALLAHU ANHU: "JEDNOG DANA SJEĐASMO KOD BOŽIJEG POSLANIKA SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, KAD SE POJAVI PREMA NAMA ČOVJEK U SASVIM BIJELU ODIJELU, SASVIM CRNE KOSE, NE VIDI SE NA NJEMU TRAG PUTOVANJA I NE POZNA GA NIKO OD NAS. SJEO JE DO BOŽIJEG POSLANIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, I PRISLONIO SVOJA KOLJENA UZ NJEGOVA, A SVOJE RUKE STAVIO NA NJEGOVA STEGNA I REKAO: "MUHAMMEDE, IZVIJESTI ME ŠTA JE ISLAM?" REČE BOŽIJI POSLANIK: "ISLAM JE DA SVJEDOČIŠ DA NEMA BOGA OSIM ALLAHA I DA JE MUHAMMED, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, BOŽIJI POSLANIK; DA OBAVLJAŠ MOLITVU (NAMAZ), DA DAJEŠ ZEKAT, DA POSTIŠ RAMAZAN, I DA HADŽDŽ ČINIŠ KUĆU (KABU), AKO SI U MOGUĆNOSTI." ONDA REČE ONAJ NEPOZNATI ČOVJEK: "ISTINU VELIŠ." KAŽE OMER: "MI MU SE ZAČUDISMO, PITA GA A ONDA MU VELI: "ISTINU GOVORIŠ" (KAO DA ZNA). ZATIM REČE ČOVJEK: "IZVIJESTI ME ŠTA JE IMAN. REČE BOŽIJI POSLANIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: "IMAN JE DA VJERUJEŠ U BOGA, BOŽIJE MELEKE, BOŽIJE SVETE KNJIGE (KITABE), BOŽIJE POSLANIKE, U SUDNJI ZADNJI DAN, U SUDBINU DOBRA I ZLA." VELI NEPOZNATI ČOVJEK "ISTINU GOVORIŠ. IZVIJESTI ME ŠTA JE DOBROČINSTVO" REČE BOŽIJI POSLANIK: "DOBROČINSTVO JE DA ROBUJEŠ BOGU KAO DA GA VIDIŠ, JER AKO GA NE VIDIŠ, ON TEBE VIDI. "ISTINU VELIŠ"; REČE NEPOZNATI ČOVJEK A POTOM UPITA: "IZVIJESTI ME KADA JE ZADNJI ČAS

(OVOM SVIJETU)." REČE BOŽIJI POSLANIK "ONAJ KOGA PITAŠ O ZADNJEM ČASU NIJE MU VIŠE O NJEMU POZNATO NEGO TEBI KOJI PITAŠ." REČE NEPOZNATI ČOVJEK: "IZVIJESTI ME O PREDZNACIMA ZADNJEG ČASA. "REČE BOŽIJI POSLANIK: "PREDZNACI SUDNJEG ČASA SU DA ROBINJA RODI SVOJU GOSPODARICU I DA VIDIŠ GOLE, BOSE, SIROMAŠNE ČOBANE DA SE NADMEĆU U GRADNJI ZGRADA. "VELI OMER: "ZATIM ODE NEPOZNATI ČOVJEK, A NAKON TOGA REČE MI BOŽIJI POSLANIK: "OMERE, DA LI ZNAŠ ONOGA ŠTO ME JE ZAPITKIVAO?" JA REKOH: "BOG I BOŽIJI POSLANIK NAJBOLJE ZNAJU" ONDA REČE BOŽIJI POSLANIK: "OVO JE DŽIBRIL, DOŠAO VAM JE DA VAS PODUČI VAŠOJ VJERI."

(1) Veći dio ovog hadisa je već protumačen, a mi smo ga također protumačili i u djelu: "Zbirka fetvi i studija" - 3/143.

— — —

TREĆE NAČELO (1) JESTE SPOZNAJA VAŠEG POSLANIKA MUHAMMEDA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM. ON JE MUHAMMED IBNU ABDULLAH IBNU ABDUL-MUTTALIB IBNU HAŠIM. HAŠIM JE KUREJŠIJA, KUREJŠIJE SU ARAPI, A ARAPI SU IZ PORODICE ISMAILA IBNU IBRAHIMA HALILA, NEKA JE NA NJEGA I NAŠEG POSLANIKA NAJLJEPŠI SELAM I SPAS. ŽIVIO JE ŠEZDESET I TRI GODINE - PRIJE POSLANSTVA ČETRDESET, A DVADESET I TRI GODINE KAO VJEROVJESNIK I POSLANIK. VJEROVJESNIK JE POSTAO AJETOM "IKRE" A POSLANIK SURETOM "EL-MUDDESIR". NJEGOV RODNI GRAD JE MEKKA A HIDŽRU JE UČINIO U MEDINU.

(1) Tri načela koja čovjek mora spoznati su: spoznaja Gospodara, vjere i Poslanika. Već smo spomenuli spoznaju roba svog Gospodara i svoje vjere. A što se tiče spoznaje Poslanika, možemo reći da ona obuhvata ovih pet stvari:

Prvo: Poznavanje njegova porijekla. On je iz najuglednije loze. Iz hašimijske je porodice, iz plemena Kurejš i Arap je. Ime mu je Muhammed ibnu Abdillah ibnu Abdil-Muttalib ibnu Hašim i tako do kraja kako je to već spomenuo Šejh, Allah mu se smilovao.

Drugo: Poznavanje dužine njegova života, mjesta rođenja, mjesta u koje je preselio. Šejh, Allah mu se smilovao, je rekao: "Živio je 63 godine, rodio se u Mekki, a hidžru učinio u Medinu."

Rodio se u Mekki i u njoj živio 53 godine, zatim se preselio u Medinu i u njoj živio deset godina.

U njoj je i umro u mjesecu rebiul-evvelu, jedanaeste godine po hidžri.

Treće: Poznavanje njegova poslaničkog života. Njegov poslanički život je trajao dvadeset i tri godine. Objava mu je sišla kada je imao 40 godina kao što je to rekao jedan njegov pjesnik:

"Napunio je četrdesetu kada je zasjalo iz njega sunce poslanstva u ramazanu"

Četvrto: Kada je postao poslanik i vjerovjesnik? Vjerovjesnik je bio kad mu je Uzvišeni Allah objavio riječi: "Čitaj, u ime Gospodara tvoga koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, koji poučava peru, koji čovjeka poučava onome što ne zna." (El-Alek: 1-5)

A Poslanik je postao kada su mu objavljene ove Allahove riječi: "O ti, pokriveni! Ustani i opominji! I Gospodara svog veličaj! I haljine svoje očisti! I kumira se kloni! I ne prigovaraj držeći da je mnogo! I radi Gospodara svoga trpi!" (El-Muddessir: 107) Potom je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo opominjati i sprovoditi Allahovu, dželle šanuhu, naredbu.

Razlika između poslanika i vjerovjesnika je kako kažu učenjaci: Vjerovjesnik je onaj kome je objavljen šeriat ali mu nije naređeno da ga dostavi. A poslanik je onaj kome je objavljen šeriat i naređeno mu da ga dostavi i da po njemu radi. Po tome je svaki poslanik vjerovjesnik, dok, svaki vjerovjesnik nije poslanik.

Peto: Sa čim je i zašto poslan?

Poslan je sa vjerom u Allahovu jednoću i šeriatom koji zahtijeva činjenje naređenog i ostavljanje zabranjenog. Poslan je kao milost svjetovima da bi ih izveo iz tame mnogoboštva, neznanja i nevjerstva u svjetlo znanja, vjere i tevhida, da bi zaslužili Allahov, dželle šanuhu, oprost i zadovoljstvo i da bi se spasili od njegove Kazne i srdžbe.

— — —

ALLAH, DŽELLE ŠANUHU, GA JE POSLAO DA UPOZORAVA NA ŠIRK I POZIVA U TEVHID (1). DOKAZ ZA TO SU RIJEČI ALLAHOVE: "O TI, POKRIVENI! (2) USTANI I OPOMINJI! (3) I GOSPODARA SVOG VELIČAJ! I HALJINE SVOJE OČISTI! I KUMIRA SE KLONI! I NE PRIGOVARAJ DRŽEĆI DA JE MNOGO! I RADI GOSPODARA SVOGA TRPI!" ZNAČENJE RIJEČI "USTANI I OPOMINJI" JESTE: UPOZORAVAJ NA OPASNOST ŠIRKA A POZIVAJ U TEVHID. A RIJEČI "VELIČAJ SVOGA GOSPODARA" - VELIČAJ GA PUTEM IZRAŽAVANJA NJEGOVE JEDNOĆE. "ODJEĆU SVOJU OČISTI" - OČISTI SVOJA DJELA OD PRIMJESE ŠIRKA. "KIPOVE NAPUSTI" - OSTAVI IH I OGRADI SE OD NJIH I ONIH KOJI IH SLIJEDE.

(1) To jest, da ih upozorava i odvraća od širka a poziva u vjerovanje u Allahovu jednoću izraženu kroz Njegovo apsolutno gospodarstvo nad svim, Njegovo neprikosnoveno božanstvo, i Njegova imena i svojstva.

(2) U ovom ajetu poziv je upućen Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

(3) Allah, dželle šanuhu, je naredio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ozbiljno i aktivno opominje ljude, odvraća ih od mnogoboštva i upozorava ih na njegovu opasnost. Šejh je već protumačio ove ajete.

— — —

DESET GODINA JE PROPOVIJEDAO TEVHID (1), A NAKON TOGA JE UZDIGNUT NA NEBO (2) (MI'RADŽ)

(1) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je proveo deset godina pozivajući u Allahovu jednoću i robovanje jedino Njemu.

(2) Uzdizanje ili mi'radž se spominje u ovom ajetu: "K Njemu se penju meleki i Džibril" (El-Mearidž: 4)

Miradž je jedna od veličanstvenih karakteristika Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kojom ga je Uzvišeni Allah počastio prije nego što je odselio iz Mekke. Dok je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spavao pored hadžerul-esveda (kabenski crni kamen) prišla mu je osoba i rasporila ga od grla prema dnu stomaka, zatim mu je izvadila srce i napunila ga mudrošću i vjerom pripremajući ga za ono što će poduzeti. Zatim mu je doveo bijelu životinju za jahanje, izgledom manja od mazge a veća od magarca koja se zove "burak". Burakov korak je dužine pogleda.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je uzjahao ovu životinju, a Džibril, alejhisselam, ga je pratio na ovom putu dok nisu stigli do Jerusalima. Tamo je sišao i klanjao namaz u džematu sa svim poslanicima i vjerovjesnicima. Oni su klanjali iza njega kako bi se na taj način pokazao ugled i vrijednost Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i da je on imam kojeg treba slijediti. Zatim ga je Džibril poveo na zemaljsko nebo. Zatražio je da se otvore njegove kapije. Bio je upitan:

— Ko je to?
— Džibril.
— Ko je s tobom?
— Muhammed.
— Je li on poslanik?
— Jeste.
— Dobro došao, divan nam je on gost, - te mu se sva vrata otvoriše. Nađoše Adema, alejhisselam. Džibril tada reče Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Ovo je tvoj otac Adem, poselami se s njim. Poslanik se poselamio sa Ademom i on mu je uzvratio selam i dodao: "Dobro nam došao dobri sine i dobri poslaniče." Na Ademovoj desnoj strani su bile sretne duše njegova potomstva, a na njegovoj lijevoj strani nesretne. Kad bi pogledao na desnu stranu, nasmijao bi se, a kada bi pogledao na lijevu stranu, zaplakao bi.

Zatim ga je Džibril, alejhisselam, podigao na drugo nebo. Zatražio je da im se otvori...itd. Na drugom nebu je našao Jahjaa i Isaa, alejhimesselam. Oni su bili tečići. Džibril, alejhisselam, je rekao: "Ovo su Jahja i Isa, poselami se s njima. Kad se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poselamio sa njima, uzvratili su mu na selam i rekli: "Dobro došao brate i dobri poslaniče."

Džibril, alejhisselam, ga je zatim podigao na treće nebo gdje je zatražio da im se otvore njegove kapije...itd. Na trećem nebu su našli Jusufa, alejhisselam. Džibril, alejhisselam, reče: "Ovo je Jusuf, alejhisselam, poselami se sa njim." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se poselamio sa Jusufom.

I on mu je uzvratio na selam i rekao: "Dobro došao dobri brate i dobri poslaniče."

Potom se Džibril, alejhisselam, uzvisio sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na četvrto nebo i zatražio da im se otvori. Tu su našli Idrisa, alejhisselam. Džibril je rekao: "Ovo je Idris, poselami se sa njim". Poslanik se poselamio sa Idrisom, a on mu je uzvratio i rekao: "Dobro došao dobri brate i poslaniče."

Nakon toga se Džibril uspeo sa njim na peto nebo, i zatražio da im se otvori...Na petom nebu su našli Haruna, alejhisselam, Musaovog brata. Džibril, alejhisselam, je rekao: "Ovo je Harun ibnu Imran, Musaov, alejhisselam, brat, poselami se sa njim." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se poselamio a Harun mu je uzvratio na selam i rekao: "Dobro došao dobri brate i dobri poslaniče."

Zatim se Džibril uspeo sa njim na šesto nebo i zatražio da im se otvori... Tu su našli Musaa, alejhisselam. Džibril, alejhisselam, je rekao: "Ovo je Musa, poselami se sa njim." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se poselamio i sa Musaom, alejhisselam, na što mu je on uzvratio selam dodavši: "Dobro došao dobri brate i dobri poslaniče." Kada su krenuli dalje, Musa, alejhisselam, je zaplakao. Upitali su zašto plače, a on im odgovori: "Plačem zbog toga što će ummet dječaka koji je poslan poslije mene biti mnogobrojniji u džennetu od mog ummeta." Plač Musa, alejhisselam, je bio zbog blagodati koju je njegov ummet propustio, a ne zbog zavisti Muhammedovom, sallallahu alejhi ve sellem, ummetu.

Džibril, alejhisselam, se uspeo sa Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, na sedmo nebo i zatražio da im se otvori... Na njemu je našao Ibrahima, alejhisselam, Allahovog, dželle šanuhu, prijatelja. Džibril je rekao: "Ovo je tvoj otac Ibrahim, poselami se sa njim." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se poselamio sa Ibrahimom. Ibrahim mu je odvratio na selam i rekao: "Dobro došao dobri sine i dobri poslaniče."

Džibril, alejhisselam, je sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, obišao sve ove poslanike iz počasti prema Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, pokazujući na taj način njegov ugled i čast. Ibrahim, alejhisselam, je bio oslonjen leđima na "bejtul-ma'mur", kuća na sedmom nebu u koju svaki dan uđe 70000 meleka gdje ibadete i klanjaju a zatim izlaze i ne vraćaju se drugi dan, nego dolaze drugi meleki čiji broj zna jedino Uzvišeni Allah. Zatim je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzdignut do "sidretul-munteha". Oko njega je Allahovom voljom takva ljepota i sjaj kakav niko opisati ne može. Tu mu je Uzvišeni Allah propisao pedeset namaza da ih obavlja svaki dan.

Sa tim se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zadovoljio i primio naredbu. Kada se vraćao naišao je pored Musa, alejhisselam, koji ga je upitao: "Šta je tvoj Gospodar propisao tvom ummetu?

— Pedeset namaza dnevno.
— Tvoj ummet to neće moći podnijeti, ja sam prije tebe isprobao ljude i mnogo raspravljao sa Izraelićanima.

Vrati se svome Gospodaru i moli Ga da olakša tvojim sljedbenicima.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, priča: "Vratio sam se i moj Gospodar mi je umanjio za deset namaza. Neprestano sam se vraćao svom Gospodaru dok nije propisano pet namaza dnevno. Kad sam krenuo čuo sam glas: "Zapečatio Sam Svoju naredbu i olakšao Svojim robovima."

Te noći je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uveden u džennet gdje je vidio dvorac od bisera i zemlju od miska. Nakon toga je sišao u Mekku rano u zoru i klanjao sabah.

— — —

NA MIRADŽU MU JE PROPISANO PET NAMAZA. U MEKKI JE KLANJAO TRI GODINE (1) A ZATIM MU JE NAREĐENA HIDŽRA (2) U MEDINU.

(1) Četvororekatne namaze je klanjao po dva rekata dok nije preselio u Medinu, pa je tako ostao namaz putnika dvorekatni, a povećan je broj rekata u namazima koji se klanjaju kod kuće.

(2) Uzvišeni Allah je naredio svom Poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, da učini hidžru u Medinu jer ga je stanovništvo Mekke spriječilo da poziva u Allahovu vjeru. U mjesecu rebiul-evvelu, trinaeste godine po objavi, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je stigao u Medinu seleći iz Mekke, grada u kome mu je sišla prva objava i najdražeg mjesta Poslaniku. Učinio je hidžru, po Allahovom, dželle šanuhu, naređe-

nju, nakon što je u Mekki proveo trinaest godina dostavljajući objavu svoga Gospodara i pozivajući Njemu jasnim dokazima. Međutim, od većine Kurejšija i njihovih vođa je nailazio samo na oglušivanje i odbijanje njegova poziva, na žestoko zlostavljanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i onih koji ga slijede i vjeruju u njegovo poslanstvo. Čak su pokušali primijeniti i zavjeru i prevarom ubiti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Vođe mekanskih plemena su se okupile u kući zvana "darunnedve" da se dogovore šta da urade sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, jer su vidjeli njegove drugove da sele u Medinu. Vjerovali su da će im se i on pridružiti. Bojali su se da će naći podršku kod Ensarija koji su mu se zavjetovali da će ga štititi od svega onoga od čega štite svoju djecu i žene.

Tada bi on imao dominaciju nad njima. Allahov neprijatelj, Ebu Džehl, je predložio da iz svakog plemena uzmu čvrsta mladića i svakom od njih daju golu sablju, da svi zajedno odu kod Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i da ga složno, kao jedan čovjek udare i usmrte da bi ga se oslobodili. Tako bi krvarina bila podijeljena na sva plemena podjednako, te Benu Abdul-menaf (Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, pleme) ne bi mogli zametnuti rat sa svim plemenima i zadovoljit će se krvarinom koju će im ovi isplatiti.

Allah, dželle šanuhu, je obavijestio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o onome što mu spremaju mnogobošci i dozvolio mu da krene put Medine. Ebu Bekr, je već otprije bio spreman za seobu, ali ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odvraćao i govorio: "Polahko Ebu Bekre, nadam se da će i meni uskoro biti dozvoljeno da selim." Ebu Bekr je odgodio svoj put, kako bi zajedno sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, išao do Medine. Aiša, radijallahu anha, pripovijeda: "Bili smo u Ebu Bekrovoj kući kad je u vrijeme najveće podnevne žege došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umotane glave.

— Za njega bih žrtvovao i oca i majku - reče Ebu Bekr - u ovo doba dana je mogao doći samo po naredbi.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ušao i rekao Ebu Bekru:

— Neka nas tvoji ukućani ostave nasamo."
— Ti si mi kao otac i majka, oni su i tvoja porodica - reče Ebu Bekr.
— Naređeno mi je da iselim.
— Idem li s tobom? - upita Ebu Bekr.
— Ideš.
— Allahov Poslaniče, uzmi jednu od ove dvije moje deve.
— Hoću, ali samo za pare, - reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu Bekr su izašli iz Mekke i sklonili se u pećinu brda Sevr, u kojoj su boravili tri dana. Kod njih je spavao Ebu Bekrov sin Abdullah koji je bio mlad ali veoma bistar i svjestan. On bi krajem noći silazio u Mekku i osvitao među Kurejšijama. Svaku vijest o Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovu drugu bi upamtio i uveče im je prenio. Kurejšije su upotrijebile sva sredstva i mogućnosti da nađu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Čak su glave njih dvojice ili jednog od njih ucijenili na stotinu deva. Međutim, Uzvišeni Allah je bio sa njima i čuvao ih onako kako to samo On zna. Kurejšije su došli čak do ulaza u pećinu u kojoj su bili Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu Bekr, radijallahu anhu, a nisu ih mogli vidjeti. Priča Ebu Bekr, radijallahu anhu: "Rekao sam Allahovom Poslaniku dok smo bili u pećini: "Da neko od njih spusti pogled vidio bi nas." Na to mi je on odgovorio: "Ne žalosti se, Allah je sa nama. Ebu Bekre, šta misliš o dvojici sa kojima je Allah treći?" Kad se potjera za njima malo smirila, nakon tri noći, izašli su iz pećine i obalom se uputili prema Medini.

Saznavši od muhadžira i ensarija da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo u pravcu Medine, njeno stanovništvo je svakog jutra izlazilo u Harru, predgrađe Medine, i iščekivalo dolazak Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu Bekra. Ostajali bi tu sve dok ih vrelina ne bi otjerala. I onog dana kad

će Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stići u Medinu, čekali su dok ih nije sunce otjeralo kućama. Samo što su se razišli zavika neki jevrej, koji se zbog svoje neke potrebe popeo na jednu medinsku tvrđavu i tako vidio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove pratioce. Nije mu preostalo ništa drugo nego da viče što može jače: "O Arapi, ide vam vaša sreća koju očekujete." Svi muslimani se sjatiše da dočekaju Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Nosili su oružje iz počasti prema Poslaniku i da bi pokazali da su spremni za borbu na Allahovom putu i na zaštitu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Neka je Allah zadovoljan sa njima.

Sreli su se sa njim u dolini Harre. Sišao je sa desne strane Harre i zastao kod sinova Amra ibnu Avfa u Kubau. Tu je ostao nekoliko noći i sagradio mesdžid, a zatim je u pratnji svijeta krenuo u Medinu. Mnogi svijet je išao sa njim a neki su ga sretali na putu. Priča Ebu Bekr, radijallahu anhu: "Kad smo došli u Medinu svijet je izlazio na puteve i penjao se na kuće. Mladići i sluge su uzvikivali "Allahu ekber", došao nam je Allahov Poslanik. "Allahu ekber", došao je Muhammed.

— — —

HIDŽRA JE SEOBA IZ MJESTA MNOGOBOŠTVA U ISLAMSKO MJESTO (1). OVOM UMMETU JE NAREĐENO DA SELE IZ MJESTA U KOME VLADA MNOGOBOŠTVO U MJESTO GDJE VLADA ISLAM (2). HIDŽRA VAŽI SVE DO SUDNJEG DANA SHODNO RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA: "KADA BUDU UZIMALI DUŠE ONIMA KOJI SU SE PREMA SEBI OGRIJEŠILI, MELEKI ĆE UPITATI: "ŠTA JE BILO S VAMA?" - "BILI SMO POTLAČENI NA ZEMLJI" - ODGOVORIĆE. - "ZAR ALLAHOVA ZEMLJA NIJE PROSTRANA I ZAR SE NISTE MOGLI NEKUD ISELITI?" - REĆI ĆE MELEKI, I ZATO ĆE NJIHOVO PREBIVALIŠTE BITI DŽEHENNEM, A UŽASNO JE

ON BORAVIŠTE. SAMO NEMOĆNIM MUŠKARCIMA, I ŽENAMA, I DJECI, KOJI NISU BILI DOVOLJNO SNALAŽLJIVI I NISU ZNALI PUTA, ALLAH ĆE, IMA NADE, OPROSTITI JER ALLAH BRIŠE GRIJEHE I PRAŠTA." (3) TAKOĐER I OVAJ AJET: "O ROBOVI MOJI KOJI VJERUJETE, MOJA ZEMLJA JE PROSTRANA, ZATO SE SAMO MENI KLANJAJTE!" EL-BEGAVI, ALLAH MU SE SMILOVAO, JE REKAO: "POVOD SILASKA OVOG AJETA JESU MUSLIMANI MEKKE KOJI NISU UČINILI HIDŽRU. ALLAH, DŽELLE ŠANUHU, IH JE NAZVAO VJERNICIMA. (4) DOKAZ IZ SUNNETA ZA HIDŽRU SU RIJEČI POSLANIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: "HIDŽRA NEĆE PRESTAJATI VAŽITI SVE DOK NE PRESTANE VAŽITI TEVBA, A ET-TEVBA NEĆE PRESTATI VAŽITI SVE DOK SUNCE NE IZAĐE SA ZAPADA." (5)

(1) Hidžra u jezičkom značenju je uzeta iz glagola "hedžere" što znači ostaviti. U šeriatskoj terminologiji ona ima značenje kako je to spomenuo Šejh: "Seoba iz mjesta u kome vlada mnogoboštvo u mjesto u kome vlada Islam (ili u kome se slobodno ispoljava Islam)". Mjesto mnogoboštva je ono gdje su na snazi neislamske ceremonije (obredi) a ne obavljaju se islamske, kao što su ezan, namaz u džematu, bajrami, džuma-namaz na državnom nivou. Rekli smo na državnom nivou da bismo iz toga izuzeli obrede koje organiziraju muslimanske manjine u neislamskim zemljama. Zemlje u kojima se islamski obredi ispoljavaju na državnom nivou su islamske.

(2) Hidžra je dužnost svakog muslimana koji se nalazi u kafirskoj zemlji i nije u mogućnosti ispovijedati svoju vjeru. A njegov islam nije potpun ako ga ne može ispovijedati osim samo sa preseljenjem iz tog mjesta. Fikhsko pravilo je da ono bez čega jedan vadžib nije potpun postaje vadžibom.

(3) U ovom ajetu je dokaz da i oni koji nisu učinili hidžru iako su to bili u mogućnosti, prilikom uzimanja duša meleki će ih koriti riječima: "...Zar nije Allahova zemlja bila prostrana i zar se niste mogli negdje iseliti?" Što se tiče onih koji nisu bili u stanju da učine hidžru, Allah, dželle šanuhu, će im to oprostiti jer Allah ne zadužuje nikoga preko njegovih mogućnosti.

(4) Vidljivo je da je Šejh, Allah mu se smilovao, tefsir ovog ajeta prenio prema značenju od El-Begavija. To je u slučaju ako je on uopće prenesen iz El-Begavijevog tefsira, jer u njegovom tefsiru tumačenje ovog ajeta nije spomenuto ovim riječima.

(5) To je onoga časa kad se dobra djela više ne primaju. Allah, dželle šanuhu, je o tome rekao:

"...Onoga dana kada neki predznaci od Gospodara tvoga dođu, nijednom čovjeku neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovao ili ako nije, kao vjernik, kakvo dobro uradio..." (El-En'am: 158) Pod riječima "neki predznaci" se misli na veliki predznak Sudnjeg dana i izlazak sunca sa zapada.

Dodatak - Ovdje ćemo spomenuti stav šeriata po pitanju putovanja u kafirske zemlje;

Putovanje u nevjerničke zemlje je dozvoljeno samo onda kad se ispune ova tri uvjeta:

prvi: Da čovjek koji putuje posjeduje znanje kojim će se sačuvati od sumnjivih stvari.

drugi: Da posjeduje vjeru koja će ga sačuvati od prohtjeva.

treći: Da mu je nužda putovati u takvo mjesto.

Ako nisu ispunjena ova tri uvjeta nije dozvoljeno muslimanu putovati u nevjerničke zemlje, zbog toga što je tu prisutna smutnja ili strah od nje i što čovjek rasipa imetak jer mu je za takav put potrebno mnogo novca. Ako se pojavi potreba za ovakvim putovanjem (kao npr: potraga za liječenjem ili naukom) a onaj ko putuje posjeduje znanje i vjeru, u tom slučaju nema smetnje za put.

Kada je u pitanju turizam u nevjerničke zemlje, onda je to sasvim nepotrebno jer to isto može učiniti i u islamskim zemljama u kojima se vodi briga o islamskim obredima.

Danas su, hvala Allahu, naše islamske zemlje postale nekim dijelom turističke i moguće je u njima provesti odmore.

Boravak u nevjerničkim zemljama u sebi krije veliku opasnost po vjeru muslimana, po njegov moral, vladanje, manire...Svjedoci smo lutanja mnogih kojih boraviše tamo i vratiše se bez onoga s čim odoše. Vratiše se kao nevaljalci, neki kao otpadnici od vjere i nevjernici, ili kao pripadnici drugih vjera - da nas Allah sačuva. Čak se beskrajno ismijavaju i napadaju vjeru i vjernike, i prethodnike i ove današnje. Radi ovoga je obaveza muslimana čuvanje i postavljanje uvjeta koji sprječavaju uticaje ovih uništavajućih okolnosti.

Za boravak u nevjerničkim zemljama se mora prethodno ispuniti dva osnovna uvjeta:

1 - sigurnost muslimana u svoju vjeru, tako što će posjedovati znanje, din i veliku snagu koja će mu garantovati postojanost u vjeri i opreznost od skretanja i sumnji. Da bude spreman na neprijateljstvo i mržnju nevjernika i da se udaljava od druženja i prijateljevanja sa njima. Ljubav i prijateljstvo prema nevjernicima neutrališu vjerovanje u Allaha. Allah, dželle šanuhu, kaže: "Ne treba da ljudi koji u Allaha i onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji se Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni bili očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi..." (Mudžadele: 22) "O vjernici, ne uzimajte za zaštitnike Jevreje ni kršćane!

Oni su sami sebi zaštitnici! A njihov je i onaj među vama koji ih za zaštitnike prihvati; Allah uistinu neće ukazati na pravi put ljudima koji sami sebi nepravdu čine. Zato ti vidiš one čija su srca bolesna kako se žure da sa njima prijateljstvo sklope, govoreći: "Bojimo se da nas kakva nevolja ne zadesi." A Allah će sigurno pobjedu ili nešto drugo od sebe dati, pa će se oni zbog onoga što su u dušama svojim krili kajati:" (El-Maide: 52, 53) U sahih hadisu je potvrđeno da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko voli jedan narod, on mu i pripada. Čovjek je sa onim koga voli."

Ljubav prema Allahovim, dželle šanuhu, neprijateljima je najveća opasnost za muslimane jer ljubav prema njima zahtijeva podržavanje njihovih stavova i njihovo slijeđenje ili u najmanju ruku neporicanje njihove zablude. Radi ovoga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko voli jedan narod, on mu i pripada. Čovjek je sa onim koga voli."

2 - Da je u mogućnosti javno obavljati islamske obrede bez ometanja. Da ga niko ne sprečava da obavlja namaz, džumu namaz, namaze u džematu (ako ima neko da sa njim klanja u džematu i ko će obaviti džumu), da ga niko ne ometa od dijeljenja zekata, od posta, hadždža i drugih islamskih obreda. Ako nije u mogućnosti izvršavati sve ovo onda boravak u takvoj zemlji nije dozvoljen jer je u takvom slučaju hidžra vadžib.

U djelu "El-Mugni" str. 457, tom VIII se govori o podjeli ljudi u odnosu na hidžru:

— Jedna od tih vrsta su ljudi kojima je hidžra vadžib, a to su one osobe koji su u mogućnosti da je obave i nisu u stanju da javno ispovijedaju svoju vjeru u dotičnoj zemlji. Onaj ko boraveći u nekoj nevjerničkoj zemlji, nije u mogućnosti vršiti obrede koje zahtijeva vjera, dužan je učiniti hidžru shodno riječima Uzvišenog Allaha: "Kada budu uzimali duše onima koji su se prema sebi ogriješili, meleki će upitati: "Šta je bilo s vama?" - "Bili smo potlačeni na zemlji" - odgovoriće. "Zar Allahova zemlja nije prostrana i zar se niste mogli nekud iseliti?" - reći će meleki, i zato će njihovo prebivalište biti džehennem, a užasno je on boravište." (En-Nisa': 97)

Ova prijetnja upućuje na to da je hidžra vadžib. Izvršavanje jednog od vjerskih vadžiba je vadžib onome ko je u mogućnosti. Hidžra je neophodna za upotpunjavanje vadžiba, a ono s čime se upotpunjuje jedan vadžib biva također vadžibom.

Nakon ispunjenja ova dva osnovna uvjeta, eventualni boravak u nevjerničkim zemljama može se svesti pod nekoliko vrsta:

Prva vrsta: Boravak radi pozivanja u Islam i privoljavanje ljudi Islamu. Ovo je jedna vrsta džihada i on je fardi-kifaje

onome ko je to u mogućnosti, pod uslovom da osoba poziva u vjeru i da ga niko u tome ne sprečava niti da sprečava odazivanje (prelazak u Islam).

Poziv u Islam je jedna od vjerskih dužnosti i put svih poslanika. A i sam Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio njegovo prenošenje kada je rekao: "Prenesite od mene, pa makar jedan ajet."

Druga vrsta: Boravak radi proučavanja stanja nevjernika i upoznavanje sa njihovim iskrivljenim vjerovanjem, obredima, zastranjivanjem u moralu, raskalašenim ponašanjem, da bi mogao upozoravati ljude na opasnost od njih, i da bi mogao uvjeriti one kojima se sviđa ovakav način života, u njihovo stvarno stanje. Ovakva vrsta boravka u nevjerničkim zemljama je također jedna vrsta džihada zbog posljedica koje nosi sa sobom upozoravanje od kufra stanovnika te zemlje i podsticanje na prihvatanje Islama i upute. Izopačenost nevjerstva je dokaz ispravnosti Islama kao što stoji u jednoj izreci: "Svojom suprotnošću se dokazuju stvari."

Nema sumnje da ispunjenje ovog uslova zahtijeva da šteta ovakvog boravka ne bude veća od njegove koristi. Ako se željeni cilj ne ostvari zbog zabrane od strane nevjernika da vjernik sprovede poziv, onda od njegova boravka tamo nema nikakve koristi. Ako, pak, ostvarenje željenog cilja izazove veliku štetu kao npr: da njegov poziv dočekuju psujući Islam, Poslanika Islama i vođe Islama, on je obavezan da prestane sa pozivom prema riječima Uzvišenog Allaha: "Ne grdite one kojima se oni, pored Allaha, klanjaju, da bi i oni nepravedno i ne misleći šta govore Allaha grdili. Kao i ovima, tako smo svakom narodu lijepim postupke njihove predstavljali. Oni će se, na kraju, Gospodaru svome vratiti, pa će ih On o onom to su radili obavijestiti." (El-En'am: 108)

Slično ovome je da boravi u nevjerničkim zemljama kao muslimanski špijun, da prati kakve spletke i zamke smjeraju muslimanima kako bi muslimani bili spremni da se suoče s njima. Ovako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Huzejfu ibnul-Jemama mnogobošcima u vrijeme Bitke na Hendeku da mu dojavi njihovo stanje.

3 - Boravak radi potreba islamske države zbog uređenja odnosa sa nevjerničkom zemljom, kao što su radnici ambasada. Propis za ovu vrstu je kao i propis onoga radi čega boravi. Na primjer: ataše za kulturu ima dužnost da prati studentska pitanja, da ih podstiče na pridržavanje islamskih propisa, morala i discipline. Njegovim boravkom se postiže velika dobrobit i izbjegava veliko zlo.

4 - Boravak zbog vlastite dozvoljene koristi kao što su trgovina, liječenje itd. Dozvoljenost boravka je povezana s njegovim razlogom i u granicama potrebe. Islamska ulema su, pozivajući se na praksu nekih ashaba, dozvolili ulazak u kafirske zemlje radi trgovine.

5 - Boravak radi nauke. On se može, kao i prije navedeno, ubrojati u boravke iz potrebe, samo što je boravak radi nauke opasniji i pogubniji po vjeru i moral.

To je radi toga što učenik uvijek osjeća da je na nižem stepenu od profesora iz čega proizilazi poštovanje i jedna vrsta uvjerenosti u ispravnost njihovih ideja, misli, morala, te ih u tome nastoji oponašati. U tome ne pokleknu samo oni kojima se Allah smiluje i sačuva ih, ali oni su malobrojni. Učenik osjeća potrebu za učiteljem što dovodi do simpatija prema njemu i prihvatanja njegovih zabluda i izvitoperenosti. Isto tako, prirodno je da učenik ima kolege s kojima se druži i prijateljuje, koje voli i s kojima se poistovjećuje. Zbog opasnosti ove vrste boravka, njoj se, pored osnovna dva, dodaju i ovi uslovi:

Prvi uslov: Učenik mora biti na vrlo visokom stepenu inteligencije i zrelog razmišljanja koje će mu pomoći da razlikuje štetno od korisnog i da ne misli samo na danas, već da gleda unaprijed u budućnost. Slanje mladih i nezrelih je velika opasnost po njihovu vjeru, moral, ponašanje itd. A nakon toga svega oni su opasni po svoj narod među koje će se vratiti i u njega ubrizgavati otrove koje su preuzeli od nevjernika. Sve ovo smo već vidjeli i možemo da vidimo u našoj stvarnosti. Veliki broj takvih se vratio bez onoga s čim su otišli. Vratiše se iskrivljene vjere, morala, ponašanja, i svojim zajednicama naniješe štetu koja nam je poznata i vidljiva. Slanje ovakvih ljudi u nevjerničke zemlje liči slanju ovaca krvožednim psima.

Drugi uslov: Da učenik posjeduje od šeriatskog znanja onoliko koliko će mu biti dovoljno da razlikuje istinu od neistine i da se bori istinom protiv neistine kako ne bi bio obmanut stanjem u kome se nalaze nevjernici pa da pomisli da je to ispravno ili da ne bude u stanju razlučiti između njih te se počne dvojiti ili čak slijediti stranputicu. U dovi naslijeđenoj od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, se kaže: "Gospodaru moj, pokaži mi istinu istinom i uputi me njoj, a prikaži mi stranputicu stranputicom i pomozi me da je ostavim, i nemoj mi je ostaviti nejasnom pa da zalutam."

Treći uslov: Da učenik posjeduje vjeru koja će ga čuvati i štititi od nevjerstva i nevaljalštine. Čovjeku slabe vjere je nemoguće da se očuva (osim onaj koga Allah sačuva), boraveći u nevjerničkoj zemlji iz razloga što je napadač jak a branilac slab. Uzroci nevjerstva i grijeha su onamo snažni i raznovrsni. Zato kada napadnu na slabog branioca postignu svoj cilj.

Četvrti uslov: Da potreba zahtijeva izučavanje nauke radi koje on boravi u nevjerničkoj zemlji, tako da u njenom izučavanju postoji korist za muslimane i pod uslovom da takva vrsta nauke nije zastupljena u njihovim zemljama. Ako se pak, radi o nauci u kojoj nema koristi za muslimane ili u islamskim zemljema postoji ista takva škola, nije dozvoljeno da se radi nje boravi u nevjerničkim zemljama zbog opasnosti po vjeru i moral i gubljenja velikih svota novca i imetka bez potrebe.

6 - Da se nastani radi stalnog boravka. Ovakva vrsta boravka u sebi nosi velike opasnosti zbog posljedica koje sa sobom donosi potpuno miješanje sa nevjernicima i zbog osjećaja da je on kao i oni, - stanovnik te zemlje. Počne je smatrati svojom domovinom, smatrati da je kao i svaki drugi stanovnik dužan voljeti tu zemlju.

On odgaja svoju djecu među nevjernicima i tako oni poprimaju njihove osobine, uzimaju njihove običaje, ponekad ih oponašaju i u vjerovanju i obožavanju. Zbog ovoga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko se druži i živi sa mnogobošcem, taj je kao i on."

Ovaj hadis, iako je slabog lanca prenosilaca, ima svoje osnove, jer život u istom mjestu vodi miješanju i oponašanju

stanovnika. Kajs ibnu Ebi Hazim prenosi od Džerir ibnu Abdullaha, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ja se odričem svakog muslimana koji boravi među mušricima: "Zašto Božiji Poslaniče? - upitali su prisutni. "Musliman ne treba da vidi vatru u kući kafira niti kafir u kući muslimana"[1] - odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem". Hadis prenose Ebu Davud i Tirmizi, a većina prenosilaca ga prenose kao "mursel" od Kajsa ibnu Ebi Hazima a on od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Tirmizi kaže: "Čuo sam Muhammeda (misli na Buhariju) kako kaže: "Hadis kojeg prenosi Kajs od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je sahih-mursel.

Zar vjerniku dolikuje da stanuje u nevjerničkim zemljama gdje se javno ističu kafirski obredi i gdje vlast ne pripada ni Allahu niti Njegovom Poslaniku, i da to još gleda svojim očima i sluša svojim ušima ili da je s tim zadovoljan ili čak, da sebe i svoju porodicu smatra njenim stanovnicima.Osjeća se ugodno u toj zemlji kao što se osjeća i među muslimanima. Ne obraća pažnju na sve strašne opasnosti po njega i njegovu porodicu, po njihovu vjeru i moral. Ovo bi bilo sve što smo sabrali u vezi sa propisom boravka u zemljama nevjernika. Molimo Allaha, dželle šanuhu, da bude ispravno i tačno.

— — —

A KADA SE NASTANIO U MEDINI, NAREĐENI SU OSTALI PROPISI KAO ŠTO SU ZEKAT, NAMAZ, HADŽDŽ, DŽIHAD, EZAN, NAREĐIVANJE DOBRA SPREČAVANJE ZLA I DRUGI ISLAMSKI PROPISI. (1)

(1) Pisac, Allah mu se smilovao, kaže: "Kad se nastanio - Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, - u Medini, naređeni su ostali propisi. U Mekki je deset godina pozivao u vjerovanje u samo jednog Boga (tevhid) a zatim je naređeno pet namaza,

1) Ovim riječima se aludira na dužnost iseljavanja iz kafirske zemlje.

također u Mekki. Kada je preselio u Medinu još uvijek nije bio naređen ni zekat ni post ni hadždž niti bilo koji drugi islamski propis. Iz riječi pisca, Allah mu se smilovao, i jasno vidi da je zekat naređen u Medini. Neki učenjaci su mišljenja da je zekat prvo propisan u Mekki, ali nije precizno određen njegov procenat niti je strogo naređen, da bi kasnije u Medini bio određen njegov procenat i strogo naređen. Ovi kao podlogu svome stavu uzimaju to što su ajeti u kojima je spomenut zekat dolazili u mekkanskim surama kao što su riječi Uzvišenog Allaha u suri El-En'am: "...i podajte na dan žetve i berbe ono na što drugi pravo imaju, i ne rasipajte, jer On ne voli rasipnike." (El-En'am: 141) Ili u suri El-Mearidž: "I oni u čijim imecima bude određen dio za onoga koji prosi i za onoga koji ne prosi." (El-Mearidž: 24, 25)

Bilo kako bilo, uspostavljanje institucije zekata, određivanje procenta i ko je dužan dati zekat, te obrazloženje sa uputama ko ga zaslužuje, se desilo u Medini.

Isti je slučaj i sa ezanom, džumom, a na osnovu jasnih dokaza izgleda ni namaz u džematu nije propisan prije dolaska u Medinu, jer je ezan taj kojim se poziva u džemat, a on je naređen druge godine po hidžri. Zekat i post su također naređeni druge godine po hidžri, dok je hadždž, prema najtačnijem mišljenju, naređen u devetoj godini. To se desilo onda kada je Mekka, nakon osvajanja, postala islamskim gradom osme godine po hidžri.

Tako isto je i sa institucijom naređivanja dobra a odvraćanja od zla i drugim islamskim propisima. Svi su propisani u Medini nakon što se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tu nastanio i osnovao islamsku državu.

— — —

U OVOME JE PROVEO DESET GODINA A ZATIM JE PRESELIO NA AHIRET (1)

(1) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je živio deset godina nakon hidžre i kada je s njime Uzvišeni Allah usavršio vjeru i upotpunio blagodat vjernicima, onda ga je uzeo sebi u najuz-

višenije društvo, društvo vjerovjesnika, iskrenih, šehida i dobrih ljudi. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se razbolio krajem mjeseca safera a početkom mjeseca rebiul-evvela. Izašao je pred svijet povezane glave, popeo se na minber i izgovorio šehadet. Prvo što je nakon toga progovorio je bilo traženje oprosta za šehide koji su pali na Uhudu, a zatim je nastavio: "Uzvišeni Allah je jednom robu dao da izabere između dunjaluka i onoga što je kod Njega, pa je taj rob izabrao ono što je kod Allaha." Ebu Bekr je razumio ove riječi pa je zaplakao i rekao: "Ti si mi kao otac i majka, za tebe ćemo žrtvovati naše očeve i majke i sinove i sebe same i naše imetke." Na to je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Polahko, Ebu Bekre, a zatim je dodao: "Ebu Bekr mi je u pogledu druženja i svog imetka najpovjerljiviji, i kad bih uzeo nekoga drugog za prijatelja osim Allaha, bio bi to Ebu Bekr, ali među nama ostaje samo islamsko bratstvo i ljubav." Potom je naredio Ebu Bekru do klanja kao imam. Kada je nastupio ponedjeljak, dvanaesti ili trinaesti dan mjeseca rebiul-evvela, jedanaeste godine po hidžri, Uzvišeni Allah ga je uzeo sebi. Kada mu se smrt bila sasvim prikučila, umakao je rukom u vodu i brisao svoje lice izgovarajući pri tome: "La ilahe illellah, zaista smrt ima svoje muke."

A potom je uputio pogled prema nebu i rekao: "Bože moj, uzmi me među najodabranije društvo." Tog dana je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i umro. Događaj smrti je uznemirio svijet, i imali su pravo da budu uznemireni. To je potrajalo dok nije došao Ebu Bekr, radijallahu anhu, i rekao: "Onaj ko je obožavao Muhammeda, neka zna da je Muhammed umro, a onaj ko je obožavao Allaha, Allah je živ i On ne umire." Zatim je proučio ajet: "Muhammed je samo poslanik, a i prije njega je bilo poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili?..." (Ali Imran: 144) I ajet: "Ti ćeš, zacijelo, umrijeti, a i oni će, takođe, pomrijeti." (Ez-Zumer: 30)

To je pojačalo plač svijeta jer im je tek tada postalo jasno da je on, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu umro. Poslanik, sal-

lallahu alejhi ve sellem, je iz poštovanja okupan u odjeći, zatim je umotan u tri kefina (bijela sehulska čaršafa) i nije mu obučena košulja niti amama. Dženaza mu je klanjana grupno bez imama. Ukopan je u četvrtak uveče nakon što je data prisega halifi koji je došao poslije njega. Neka je na njega najbolji salavat i spas od Njegova Gospodara.

— — —

A NJEGOVA VJERA JE VJEČNA. NEMA DOBRA NA KOJE OVA VJERA NE UPUĆUJE I NEMA ZLA NA KOJE NE UPOZORAVA. DOBRA NA KOJA UPUĆUJE SU: TEVHID I SVE ONO ŠTO VOLI ALLAH I S ČIM JE ZADOVOLJAN. ZLO NA KOJE UPOZORAVA JE: MNOGOBOŠTVO I SVE ONO ŠTO UZVIŠENI ALLAH MRZI I S ČIM NIJE ZADOVOLJAN. ALLAH, DŽELLE ŠANUHU, GA JE POSLAO CIJELOM ČOVJEČANSTVU I NAREDIO DA MU SE POKORAVAJU OBJE SKUPINE; I LJUDI I DŽINNI. DOKAZ ZA OVO SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "RECI: "O LJUDI, JA SAM SVIMA VAMA ALLAHOV POSLANIK..."(1)

(1) U ovom ajetu je dokaz da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Allahov Poslanik svim ljudima i da Onome ko ga je poslao pripada vlast na nebesima i na zemlji, u čijoj je ruci život i smrt. On je Onaj koji se obožava kao Jedini Gospodar i kao Jedini Bog. Na kraju ajeta nam Uzvišeni Allah naređuje da vjerujemo u ovog nepismenog Poslanika i da ga slijedimo i da je to razlog znanstvenoj i praktičnoj uputi, pravom putu i podršci. On je, sallallahu alejhi ve sellem, Poslanik objema skupinama i džinnima i ljudima. Ovako su nazvani zbog svoje mnogobrojnosti.

NJIME JE UZVIŠENI ALLAH UPOTPUNIO VJERU. DOKAZ ZA TO SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "SADA SAM VAM VJERU VAŠU USAVRŠIO I BLAGODAT SVOJU PREMA VAMA UPOTPUNIO I ZADOVOLJAN SAM DA VAM ISLAM BUDE VJERA..."(1)

(1) Znači da je Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, vjera vječna, sve do Sudnjeg dana. Prije nego što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro objasnio je ummetu sve što im je potrebno vezano za sva pitanja. Ebu Zerr, radijallahu anhu, je rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ostavio ni pticu koja leti na nebu, a da nam o njoj nije nešto korisno kazao."

Jedan mnogobožac je rekao Selmanu Farisiju: "Vaš Poslanik vas uči, čak, i kako ćete obaviti nuždu." "Da" - rekao je Selman, - zabranio nam je da prilikom vršenja nužde okrećemo prednju ili zadnju stranu prema kibli, da se brišemo nakon nužde sa manje od tri kamena, i zabranio da se brišemo desnom rukom i da se brišemo izmetom ili kostima." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je objasnio čitavu vjeru, bilo riječima, bilo djelom, odobravanjem ili odgovorom na pitanje. A najvažnije i najveličanstvenije od svega toga je to što je objasnio tevhid.

Sve što je naredio je za dunjalučku ili ahiretsku dobrobit ummeta, a sve što je zabranio je zlo po ummet i na dunjaluku i na ahiretu. Ono što neki ljudi ne znaju i prigovaraju tjesnoći (ograničenosti) između naredbe i zabrane je manjak razboritosti i strpljenja, te vid nepotpunosti vjere.

Naprotiv, opće je pravilo da nam Uzvišeni Allah nije dao nikakvih poteškoća u našoj vjeri i da je čitava vjera lahka i jednostavna. Uzvišeni Allah kaže: "Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate..." (El-Bekara: 185) A u drugom ajetu: "...i u vjeri vam nije ništa teško propisao..." (El-Hadždž: 78) "...Allah ne želi da vam pričini poteškoće..." (El-Maida: 6) Zbog toga hvala Allahu na upotpunjenoj blagodati i savršenoj vjeri.

DOKAZ ZA NJEGOVU SMRT SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "TI ĆEŠ, ZACIJELO, UMRIJETI, A I ONI ĆE, TAKOĐE, POMRIJETI." (1)

(1) U ovom ajetu se kaže da će Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i oni kojima je on poslan, umrijeti i da će se pred Allahom na Sudnjem danu prepirati, a Uzvišeni će pravedno presuditi i neće dati nevjernicima vlast nad vjernicima.

— — —

LJUDI ĆE NAKON SMRTI BITI PROŽIVLJENI (1) A DOKAZ ZA TO SU OVE ALLAHOVE RIJEČI: "OD ZEMLJE VAS STVARAMO (2) I U NJU VAS VRAĆAMO (3) I IZ NJE ĆEMO VAS PO DRUGI PUT IZVESTI (4)." (TAHA: 55) I DRUGI AJET: "ALLAH VAS OD ZEMLJE POPUT BILJA STVARA, ZATIM VAS U NJU VRAĆA I IZ NJE ĆE VAS SIGURNO IZVESTI."(5)

(1) U ovoj rečenici nam je autor objasnio da će ljudi nakon smrti biti proživljeni. Proživiće iz Uzvišeni Allah radi polaganja računa. Proživljenje je razlog slanja poslanika da bi se čovjek spremao za taj dan. Dan proživljenja i okupljanja te njihove teškoće i prilike je spomenuo Uzvišeni Allah. To navodi srce čovjeka da traži pribježište kod Allaha i da se boji toga dana. Uzvišeni je rekao: "Kako ćete se, ako ostanete nevjernici, sačuvati Dana koji će djecu sijedom učiniti?! Nebo će se toga dana rascijepiti, prijetnja Njegova će se ispuniti." (El-Muzemmil: 17,18)

U ovoj rečenici je znak za vjerovanje u proživljenje, a Šejh je kao dokaz uzeo ova dva ajeta.

(2) To jest, stvorili smo vas od zemlje onda kada je stvoren Adem od ilovače.

(3) Prilikom ukopavanja u kabur.

(4) To jest, na dan proživljenja (Sudnji dan).

(5) Ovaj ajet se u potpunosti slaže sa ajetom: "Od zemlje vas stvaramo i u nju vas vraćamo i iz nje ćemo vas po drugi put izvesti." (Taha: 55) Ajeta koji govore o ovoj temi je veoma mnogo.

Uzvišeni Allah je puno pažnje posvetio dokazivanju postojanja drugog života kako bi ljudi vjerovali u njega i kako bi pojačali svoje vjerovanje i da bi se pripremali za ovaj veličanstveni dan. Molimo Uzvišenog Allaha da nas učini sretnim toga dana.

— — —

A NAKON PROŽIVLJENJA ĆE BITI PITANI ZA SVOJA DJELA PREMA RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA: "...DA BI, PREMA ONOME KAKO SU RADILI, KAZNIO ONE KOJI RADE ZLO, A NAJLJEPŠOM NAGRADOM NAGRADIO ONE KOJI ČINE DOBRO."(1)

(1) Znači, nakon proživljenja ljudi će biti pitani za svoja djela; ako budu radili dobro biće nagrađeni, a ako budu radili zlo biće kažnjeni. Allah, dželle šanuhu, je rekao: "Onaj koji bude uradio koliko trun dobra - vidjeće ga, a onaj ko bude uradio koliko trun zla - vidjeće ga." (Ez-Zilzal: 7,8) "Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terezije postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti; ako nešto bude teško koliko zrno gorušice, Mi ćemo za to kazniti ili nagraditi. A dosta je to što ćemo Mi račune ispitivati." (El-Enbija': 47) "Ko uradi dobro djelo, biće deseterostruko nagrađen, a ko uradi hrđavo djelo, biće samo prema zasluzi kažnjen, i neće im se učiniti nepravda." (El-En'am: 160)

Dobro djelo se nagrađuje deset do sedam stotina puta ili čak i više, zahvaljujući Allahovoj, dželle šanuhu, blagodati i dobroti. On ukazuje čast time što daje dobro djelo, zatim to čini drugi put tako što za njeg mnogostruko nagrađuje. Za loše

djelo se kažnjava jednom - onoliko koliko je teško i ništa mu se ne dodaje. Uzvišeni Allah je rekao: "...a ko uradi hrđavo djelo, biće samo prema zasluzi kažnjen, i neće im se učiniti nepravda." Ovo je znak Allahove savršene dobrote.

Potom je Šejh to potvrdio Allahovim riječima: "...da bi, prema onome kako su radili, kaznio one koji rade zlo..." Nije rekao najgorom kaznom kao što je to rekao u nastavku ajeta za one koji čine dobro: "...a najljepšom nagradom nagradio one koji čine dobro." (En-Nedžm: 31)

— — —

KO NE PRIZNAJE PROŽIVLJENJE ON JE KAFIR PREMA RIJEČIMA ALLAHOVIM: "NEVJERNICI TVRDE DA NEĆE BITI PROŽIVLJENI. RECI: "HOĆETE, GOSPODARA MI MOGA, SIGURNO ĆETE BITI OŽIVLJENI, PA O ONOM ŠTO STE RADILI, DOISTA, BITI OBAVIJEŠTENI!" - A TO JE ALLAHU LAHKO."(1)

(1) Ko lažnim smatra proživljenje taj je kafir prema Allahovim riječima: "I rekli bi: "Nema života osim na ovom svijetu i mi nećemo biti oživljeni!" A da ti je vidjeti kako će, kad pred Gospodarom svojim budu zaustavljeni i kad ih On upita: "Zar ovo nije istina?" - odgovoriti: "Jeste, tako nam Gospodara našeg" - a i kako će On reći: "E pa iskusite onda patnju zbog toga što niste vjerovali" (El-En'am: 29, 30) U drugom ajetu Allah, dželle šanuhu, kaže: "Teško tog dana onima koji su poricali, koji su onaj svijet poricali - a njeg može poricati samo prestupnik, griješnik, koji je, kada su mu ajeti Naši kazivani, govorio: "Izmišljotine naroda drevnih!" A nije tako! Ono što su radili prekrilo je srca njihova, uistinu, oni će tog dana od milosti Gospodara svoga zaklonjeni biti, zatim će sigurno u uganj ući, pa će im se reći: "Eto, to je ono što ste poricalli!." (El-Mutaffifun: 10-17) Ili u ovom ajetu: "Oni, čak, i Čas oživljenja poriču, a Mi smo za one koji Čas oživljenja poriču pripremili

vatru razbuktalu." (El-Furkan: 11) "A onima koji neće da vjeruju u Allahove dokaze i u susret s Njime, nije stalo do Moje milosti - njih čeka patnja nesnosna..." (El-Ankebut: 24)

A Šejh, Allah mu se smilovao, je za dokaz uzeo kur'anski ajet: "Nevjernici tvrde da neće biti proživljeni: Reci: "hoćete, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti oživljeni, pa o onom što ste radili, doista, biti obaviješteni!" - a to je Allahu lahko." (Et-Tegabun: 7)

Načini uvjeravanja poricatelja proživljenja mogu se svesti pod slijedeće:

1) Proživljenje je potvrđeno od strane poslanika i vjerovjesnika, u Allahovim, dželle šanuhu, knjigama, u nebeskim zakonima. Njihovi narodi su ga prihvatili. Kako možete poricati ono što su prenijeli poslanici, a vjerovati u ono što je preneseno od filozofa i mislilaca, iako se ono što oni prenose ne može mjeriti sa proživljenjem ni po pitanju načina prenošenja niti po pitanju svjedočenja realnosti (stvarnosti)?!

2) Racionalni dokazi za proživljenje su:

— Niko ne poriče činjenicu da može biti stvoren iz ničega i da je nastao nakon što ga nije bilo. Tako Onaj koji ga je stvorio nakon što ga nije bilo, sposoban je da to ponovo učini. U vezi s tim Allah, dželle šanuhu, je rekao: "On je Taj koji iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti, to je Njemu lahko..." (Er-Rum: 27) "...Onako kako smo prvi put iz ništa stvorili, tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti, - to je obećanje Naše, Mi smo doista kadri to učiniti." (El-Enbija': 104)

— Niko ne poriče Veličanstvenost Stvoritelja nebesa i zemlje sa svom njihovom veličinom i savršenom preciznošću. Onaj koji je to mogao stvoriti, u stanju je stvoriti i ljude i vratiti ih u prvobitno stanje. Allah, dželle šanuhu, je rekao: "Stvaranje nebesa i Zemlje je sigurno veće nego stvaranje roda ljudskog, ali većina ljudi ne zna." (El-Mu'min: 57) "Zar ne znaju da je Allah - koji je nebesa i Zemlju stvorio i koji nije, stvarajući ih, iznemo-

gao - kadar da oživi mrtve? Jeste, On sve može." (El-Ahkaf: 33) "Zar Onaj koji je stvorio nebesa i Zemlju nije kadar da stvori njime slične? Jeste, On sve stvara i On je sveznajući; i zaista On može, kada nešto hoće, samo za to rekne: "Budi!" - i ono bude." (Jasin: 81, 82)

— Samo ko ima oči vidi zemlju mrtvu i suhog rastinja, a kad na nju padne kiša oživi i rastinje se vrati u život nakon smrti. Onaj ko je Moćan da povrati u život zemlju nakon njene smrti, u stanju je da proživi mrtve. Uzvišeni Allah je rekao: "...I ti vidiš zemlju kako je zamrla, ali kad na nju kišu spustimo, ona ustrepće i uzbuja, i iz nje iznikne svakovrsno bilje prekrasno, zato što Allah postoji, i što je On kadar da mrtve oživi, i što On sve može." (El-Hadždž: 5,6)

3) Čula i realnost su se osvjedočili u mogućnost proživljenja kroz događaje o kojima nas je Allah, dželle šanuhu, obavijestio. On je samo u suri El-Bekara spomenuo pet slučajeva proživljenja, a jedan od njih je: "Ili za onoga koji je, prolazeći pored jednog do temelja porušenog grada, povikao: "Kako će Allah oživjeti ove što su pomrli?"

I Allah učini te on umre i tako ostade stotinu godina, a onda ga oživje i zapita: "Koliko si ostao?" - "Dan ili dio dana." - odgovori. "Ne", - reče On -, ostao si stotinu godina. Pogledaj jelo svoje i piće svoje, - nije se pokvarilo; a pogledaj i magarca svoga - da te učinim dokazom ljudima, - a pogledaj i kosti, - vidi kako ih sastavljamo, onda ih mesom oblažemo." I kad njemu bi jasno, on povika: "Ja znam da Allah sve može." (El-Bekara: 259)

4) Razum potvrđuje nužnost proživljenja, da bi duša bila nagrađena za ono što je zaslužila. Da nema proživljenja stvaranje ljudi bi bilo uzaludno i ne bi imalo nikakve vrijednosti niti mudrosti, i ne bi bilo razlike između ljudi i životinja po pitanju života na zemlji. Uzvišeni Allah je rekao: "Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti?" (El-Mu'minun: 115) "Čas oživljenja će sigurno doći - od svakog ga tajim, kad će svaki čovjek prema trudu svome nagrađen

ili kažnjen biti." (Taha: 15) "Oni se zaklinju Allahom, najtežom zakletvom: "Allah neće oživjeti onoga koji umre!" A hoće, to je Njegovo obećanje koje će se, doista, ispuniti,- samo što većina ljudi ne zna -, da bi im objasnio ono oko čega su se razilazili i da bi saznali oni koji nisu vjerovali da su lašci bili. Ako nešto hoćemo, Mi samo zato reknemo: "Budi!" - i ono bude." (En-Nahl: 38, 39) "Nevjernici tvrde da neće biti proživljeni."

Reci: "Hoćete, Gospodara mi moga, sigurno ćete biti oživljeni, pa o onom što ste radili, doista, biti obaviješteni!" - a to je Allahu lahko." (Et-Tegabun: 7)

Ako izneseš ove dokaze onima koji niječu proživljenje, i oni poslije toga ostanu pri svome, znaj da su oni tvrdoglavi i oholi, "...a mnogobošci će sigurno saznati u kakvu će se muku uvaliti." (Eš-Šuara': 227)

— — —

UZVIŠENI ALLAH JE SLAO POSLANIKE KAO DONOSIOCE RADOSNIH VIJESTI I OPOMINJAČE A DOKAZ ZA TO SU RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "O POSLANICIMA KOJI SU RADOSNE VIJESTI I OPOMENE DONOSILI, DA LJUDI POSLIJE POSLANIKA NE BI NIKAKVA OPRAVDANJA PRED ALLAHOM IMALI..."(1)

(1) Autor, neka mu se Allah smiluje, je objasnio da je Uzvišeni Allah sve poslanike slao da budu opominjači i donosioci radosnih vijesti, kako to On kaže: (poslanicima, koji su radosne vijesti i opomene donosili). One koji ih slijede obraduju džennetom, a one koji im se suprotstavljaju opominju vatrom.

Slanje poslanika u sebi sadrži velike mudrosti, a među najznačajnijim je ta što ljudi poslije poslanika ne bi nikakva opravdanja pred Allahom imali, kako to i kaže Allah, dželle šanuhu, u gore spomenutom ajetu: (da ljudi poslije poslanika ne bi nikakva opravdanja pred Allahom imali).

Jedna od mudrosti je i ta što slanje poslanika znači upotpunjavanje Allahove, dželle šanuhu, blagodati prema ljudima.

Zato što čovjek nije u stanju da svojim razumom, kakav god on bio, spozna u tančine sve obaveze prema Allahu, niti Allahova svojstva i Njegova lijepa imena. Zbog toga je Uzvišeni slao poslanike da opominju i donose radosne vijesti, i po njima je slao Knjigu, samu istinu, da se po njoj sudi ljudima o onome u čemu se oni ne bi slagali.

Veličanstvenije čemu su pozivali svi poslanici, počev od prvog- Nuha, alejhisselam, pa do posljednjeg - Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, jeste tevhid. U vezi s tim Allah, dželle šanuhu, je rekao: "Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!"..." (En-Nahl: 36) A u drugom ajetu stoji: "Prije tebe nijednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: "Nema boga osim Mene, zato se Meni klanjajte!" (El-Enbija': 25)

— — —

PRVI POSLANIK (RESUL) JE BIO NUH, ALEJHISSELAM, A POSLJEDNJI MUHAMMED, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, PREMA RIJEČIMA ALLAHOVIM: "MI OBJAVLJUJEMO TEBI KAO ŠTO SMO OBJAVLJIVALI NUHU I VJEROVJESNICIMA POSLIJE NJEGA..."(1)

(1) U sahih hadisu u poglavlju o šefaatu se kaže: "Ljudi će doći Nuhu, alejhisselam, pa će mu reći: "Ti si prvi poslanik kojeg je Uzvišeni poslao stanovništvu zemlje". Nema poslanika prije Nuha kao što su to istoričari pogrešno prenijeli, tvrdeći da je Idris, alejhisselam, prije Nuha, alejhisselam. Dokazalo se da je Idris bio poslanik Izraelićanima.

Posljednji i pečat svih poslanika je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kao što to kaže naš Gospodar Allah, dželle šanuhu: "Muhammed nije roditelj nijednom od vaših ljudi, nego je Allahov poslanik i posljednji vjerovjesnik, a Allah sve dobro zna." (El-Ahzab: 40) Prema tome, nema poslanika poslije njega i ko za sebe kaže da je poslanik poslije njega taj je lažac i nevjernik i otpadnik od Islama.

SVAKOM NARODU KOJEM JE ALLAH POSLAO POSLANIKA (1), POČEV OD NUHA PA DO MUHAMMEDA, JE NJEGOV POSLANIK NAREĐIVAO DA OBOŽAVAJU ALLAHA JEDINOG, A ZABRANJIVAO IM DA OBOŽAVAJU TAGUTA. DOKAZ ZA TO JE OVAJ AJET: "MI SMO SVAKOM NARODU POSLANIKA POSLALI: "ALLAHU SE KLANJAJTE, A KUMIRA SE KLONITE!"..."(2)

(1) To jest, Allah, dželle šanuhu, je svakom narodu poslao poslanika koji će ih pozivati u obožavanje Jedinog Allaha, a zabranjivati im da Mu druga pripisuju. Potvrda ovakvoj tezi je ovaj kur'anski ajet: "...a nije bilo naroda kome nije došao onaj koji ga je opominjao." (Fatir: 24) "Mi smo svakom narodu poslanika poslali: "Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!".." (En-Nahl: 36)

(2) Ovo je značenje "la ilahe illellah".

— — —

ALLAH JE PROPISAO SVIM ROBOVIMA NEVJEROVANJE U KUMIRE I VJEROVANJE U ALLAHA. IBNUL-KAJJIM, ALLAH MU SE SMILOVAO, KAŽE: "TAGUT JE SVE ONO U ČEMU LJUDI PREĐU GRANICU PRILIKOM OBOŽAVANJA, SLIJEĐENJA I POKORNOSTI." (1)

(1) Šejhul-islam, Allah mu se smilovao, je ovim namjeravao pojasniti da se tevhid ne može iskazati drugačije nego vjerom u Allaha i napuštanjem taguta. Uzvišeni Allah je naredio robovima da napuste taguta. Tagut je izvedenica iz riječi "tugjan" što znači pretjerivanje ili prelaženje granice. To značenje je zabilježeno u ovom ajetu: "Mi smo vas, kad je voda prešla granicu, u lađi nosili." (El-Hakka: 11) Znači, kada je voda prešla uobičajeni nivo, Mi smo vas u lađi prenijeli.

Što se tiče njegovog terminološkog značenja njega je najbolje objasnio Ibnul-Kajjim u svojoj definiciji kada je rekao: "Tagut je sve ono u čemu ljudi pređu granicu prilikom obožavanja, slijeđenja i pokornosti." Ibnul-Kajjim smatra da se obožavanje, slijeđenje i pokornost, na ovom mjestu odnose na loše ljude, dok dobri ljudi ne mogu biti taguti, iako su slijeđeni i iako im se pokorava. Kipovi koji se obožavaju pored Allaha su taguti. Loši učenjaci koji pozivaju u nevjerovanje i zabludu, novotarije, koji dozvoljavaju ono što je Allah zabranio ili zabranjuju ono što je Allah dozvolio, su također taguti. I oni koji se dodvoravaju glavešinama uljepšavajući im odstupanje od islamskih zakona i prihvatanje drugih uvezenih koji se potpuno suprotstavljaju islamskom sistemu, su taguti. Zašto?

Zato što su oni prešli svoje granice. Granica alima je da slijedi ono s čime je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zato što su učenjaci nasljednici poslanika. Naslijedili su ih u znanju, radu, moralu, da'wi i podučavanju. Kada pređu ovu naslijeđenu granicu i počnu vladarima uljepšavati odstupanje od islamskog sistema u zamjenu za ljudske zakone, onda su oni u tome slučaju taguti, jer su prešli granicu onoga što spada u njihove domene kojima su bili dužni slijediti šeriat.

A što se tiče Ibnul-Kajjimove riječi "kojem se pokorava" - on pod njima misli na lidere i vođe kojima se pokorava legalno ili iz strahopoštovanja. Vođama se legalno pokorava onda kada oni ne naređuju ono što se suprotstavlja Allahovoj ili Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, naredbi. U ovom slučaju se ne može za njih reći da su taguti. Naprotiv, narodu je vadžib da ih slušaju i pokoravaju im se. Ovako ograničena pokornost u ovom slučaju je i pokornost Allahu, dželle šanuhu. Radi ovoga kada izvršavamo naredbe nadređenih u stvarima u kojima smo dužni da ih slušamo, treba da imamo na umu da mi time činimo ibadet Allahu, dželle šanuhu, i da Mu se na taj način približavamo. Uzvišeni Allah je rekao: "O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim..." (En-Nisa': 59)

A što se tiče pokoravanja vođama zbog njihove veličine, ako su oni jaki i sposobni u svojoj vladavini svijet će im se po-

koravati zbog snage vladara čak i ako nije prisutna vjerska svijest.

Jer na pokornost pretpostavljenom podstiče vjerska svijest, a to je pokornost koja koristi. Ona je korisna vladaru isto kao što je korisna i podanicima.

Nekada pokornost može biti izazvana i samim vladarom tako što će biti jak i ljudi ga se boje i plaše zato što on zlostavlja onoga koji mu se suprotstavlja.

Zbog toga možemo reči da ljudi u pogledu na svoje vladare mogu biti u slijedećim stanjima:

Prvo stanje: Da ojača vjerska svijest i vladarska kontrola. Ovo je najpotpunije i najuzvišenije stanje.

Drugo stanje: Da oslabi vjerska svijest i vladarska kontrola. Ovo je najniži vid stanja i pri tom najopasniji po društvo; i vladara i podanike. Jer kada oslabi vjerska svijest i vladarska kontrola doći će do misaone, moralne i radne anarhije.

Treće stanje: Da oslabi vjerska svijest a ojača vladarska kontrola. Ovo je srednji stepen, jer ako se desi da ojača vladarska kontrola, to je bolje za očuvanje dobre zajednice. U suprotnom, da zataji vladareva moć, ne može se ni zamisliti kakva bi bila zajednica i koja bi sve zla činila.

Četvrto stanje: Da ojača vjerska svijest a oslabi vladarska kontrola. U ovom slučaju je ovakvo prividno stanje na nižem stepenu od onog trećeg, ali je ono između roba i Gospodara potpunije i uzvišenije.

— — —

TAGUTA IMA VEOMA MNOGO, A NJIHOVIH PREDVODNIKA ILI POGLAVICA JE PET (1): IBLIS (2), ALLAH GA PROKLEO, ZATIM ONAJ KOJEG LJUDI OBOŽAVAJU A ON JE TIME ZADOVOLJAN (3), POTOM ONAJ KOJI DRUGE POZIVA DA GA OBOŽAVAJU (4), ONAJ KOJI TVRDI DA ZNA NEŠTO IZ PODRUČJA GAJBA (5), I ONAJ KOJI SUDI PO ZAKONU KOJEG NIJE OBJAVIO ALLAH, DŽELLE ŠANUHU (6).

(1) To jeste, postoji pet vođa ili predvodnika svih taguta.

(2) Iblis je prokleti šejtan za kojeg Allah, dželle šanuhu, kaže: "Moje prokletstvo će te do Sudnjeg dana pratiti!" (Sad: 78) Iblis je bio zajedno sa melekima; radio je ono što su i oni radili. Družio se s njima, dok nije naređeno da se Ademu učini sedžda. Tad se pokazala sva njegova nevaljalština i oholost. Odbio je učiniti sedždu, uzoholio se i postao kafirom. Otjeran je iz Allahove milosti. Allah, dželle šanuhu, za njega kaže: "A kada rekosmo melekima: "Poklonite se Ademu!" - oni se pokloniše, ali Iblis ne htjede, on se uzoholi i postade nevjernik." (El-Bekara: 34)

(3) To jeste, da je obožavan mimo Allaha i da bude zadovoljan što ga neko obožava mimo Allaha. Takva osoba je jedna od predvodnika i poglavica svih taguta - da nas Allah toga sačuva. Pri tome je svejedno da li ga obožavaju prije smrti ili poslije.

(4) To jeste, onaj koji poziva ljude da ga obožavaju, pa ako ga i ne bi obožavali - on je jedan od tagutskih poglavica. Svejedno je da li se svijet odazvao njegovu pozivu ili ne.

(5) Gajb je sve ono što je odsutno u odnosu na čovjeka. Postoje dvije vrste gajba: Aktuelni-sadašnji i gajb vezan za budućnost. Aktuelni-sadašnji gajb je relativan, što znači da jednoj osobi nešto može biti poznato dok je to isto drugoj osobi nepoznato.

Gajb vezan za budućnost je stvarni gajb i on nikome drugom nije poznat osim Allahu, ili onome koje je Allah dopustio od svojih poslanika da zna nešto od gajba. Ko tvrdi da poznaje gajb stvari, taj je kafir zato što on na taj način ugoni u laž i Allaha i Njegova Poslanika. Allah, dželle šanuhu, kaže: "Reci: "Niko, osim Allaha, ni na nebu ni na Zemlji, ne zna što će se dogoditi; i oni ne znaju kada će oživljeni biti." (En-Neml: 65) Ako je Allah, dželle šanuhu, naredio Muhammedu, sallalahu alejhi ve sellem, da obznani glavešinama Mekke da niko osim Allaha, ni na nebu ni na Zemlji ne zna šta će se dogoditi, onda

onaj koji priziva da poznaje gajb u laž ugoni Allaha, dželle šanuhu, i Njegova Poslanika.

Ovima ćemo reći: "Kako je moguće da vi poznajete gajb, a Poslanik ga nije poznavao?! Jeste li vi odlikovaniji od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?! Ako kažu da su oni odlikovaniji, onda su time riječima postali kafiri. A ako kažu da je Poslanik odlikovaniji, upitaćemo ih: "Zašto je onda gajb skriven od Poslanika, a od vas nije i vi ga poznajete?!" A svima nam je dobro poznato da je Allah, dželle šanuhu, rekao: "On tajne zna i On tajne svoje ne otkriva nikome, osim onome koga On za poslanika odabere; zato On i ispred njega i iza njega postavlja one koji će ga čuvati." (El-Džinn: 26, 27)

Ovo je drugi ajet koji upućuje na nevjerstvo onoga koji za sebe tvrdi da poznaje tajne-gajb. Allah, dželle šanuhu, je naredio svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže glavešinama: "Reci: "Ja vam ne kažem: 'U mene su Allahove riznice', niti: 'Meni je poznat nevidljiv svijet', niti vam kažem: 'Ja sam melek' - ja slijedim samo ono što mi se objavljuje."..."(El-En'am: 50)

(6) Suđenje po Allahovim zakonima spada u tevhidur-rububijjeh zbog toga što je to sprovođenje Allahova, dželle šanuhu, zakona koji je srž Njegova božanstva, savršenstva, Njegove vlasti i djelovanja. Zbog toga je Allah, dželle šanuhu, nazvao one koji druge slijede u stvarima koje se suprotstavljaju onome što je Allah, dželle šanuhu, objavio "bogovima". Allah, dželle šanuhu, kaže: "Oni pored Allaha, bogovima smatraju svećenike svoje i monahe svoje i Mesiha, sina Merjemina, a naređeno im je da se samo jednom Bogu klanjaju, - nema boga osim Njega. On je vrlo visoko iznad onih koje oni Njemu ravnim smatraju." (Et-Tevba: 31)

Allah, dželle šanuhu,je one koje drugi slijede prozvao "bogovima" jer su uzeli položaj zakonodavca zajedno sa Allahom, dželle šanuhu. A oni koji ih slijede, "robovima", jer su im se ponizili i pokorili u suprotstavljanju Allahovoj, dželle šanuhu, vlasti.

Adijj ibnu Hatem je rekao Božijem Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "...ali oni ih nisu obožavali Allahov Poslaniče." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu na to reče: "Naprotiv, oni su im zabranjivali ono što je dozvoljeno, a dozvoljavali ono što je zabranjeno, a ovi su ih slijedili u tome. Na taj način su oni njih obožavali."

Ako si shvatio gore navedeno, onda znaj, da onaj koji ne sudi po Allahovim, dželle šanuhu, zakonima i koji želi da sudstvo pripada nekom drugom mimo Allaha i Njegova Poslanika, da neki kur'anski ajeti negiraju njegov iman, neki ga nazivaju kafirom, silnikom i griješnikom.

Što se tiče prve grupe, o njima su navedeni ovi kur'anski ajeti: "Zar ne vidiš one koji tvrde da vjeruju u ono što se objavljuje tebi i ono što je objavljeno prije tebe pa ipak žele da im se pred šejtanom sudi, a naređeno im je da ne vjeruju u njega. A šejtan želi da ih u veliku zabludu navede.Kad im se kaže: "Prihvatite ono što Allah objavljuje, i Poslanika!" - vidiš licemjere kako se od tebe sasvim okreću. A šta će tek biti kad ih, zbog djela ruku njihovih, pogodi kakva nesreća, pa ti dođu kunući se Allahom: "Mi smo samo htjeli da učinimo dobro i da bude sloge." Allah dobro zna šta je u srcima njihovim, zato se ti ne obaziri na riječi njihove i posavjetuj ih, i reci im o njima ono što će ih dirnuti. A Mi smo poslali svakog poslanika zato da bi mu se, prema Allahovom naređenju, pokoravali. A da oni koji su se sami prema sebi ogriješili dođu tebi i zamole Allaha da im oprosti, i da Poslanik zamoli za njih, vidjeli bi da Allah zaista prima pokajanje i da je milostiv. I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore." (En-Nisa': 60-65)

Allah, dželle šanuhu, je ove koji tvrde da su vjernici, a u stvari su munafici, opisao slijedećim svojstvima:

1 - Oni žele da im se pred tagutom sudi. A u to spada sve ono što se suprotstavlja sudstvu Allaha, dželle šanuhu, i Njegova Poslanika. Sve što je u kontradikciji sa sudstvom Allaha i Njegova Poslanika, je prelaženje granice (tugjan) i napad na

Onoga koji ima vlast, a to je Allah, Njemu se sve vraća. On kaže: "...Samo On stvara i upravlja! Uzvišen neka je Allah, Gospodar svjetova!" (El-E'araf: 54)

2 - A kada budu pozvani Allahu i Poslaniku Njegovu da im On presudi, oni se okreću i ne obaziru se.

3 - Kada ih pogodi kakva nesreća zbog djela ruku njihovih, dolaze i kunu se da su samo htjeli da učine dobro i da vlada sloga.

Takvi su oni koji danas odbijaju islamske propise i sude po zakonima koji su suprotstavljeni Islamu, tvrdeći pri tome da je to dobro i odgovarajuće za prilike i vrijeme u kojima se oni nalaze.

Zatim je Allah, dželle šanuhu, upozorio one koji su opisani ovim svojstvima da On dobro zna šta je u srcima njihovim i druge stvari koje kriju, a koje su suprotne onome što govore. Naredio je svome Poslaniku da ih posavjetuje i da im kaže ono što će ih dirnuti. Potom je pojasnio da mudrost slanja poslanja jeste da mu se pokorava i da se slijedi. I u to ne spada niko drugi od ljudi, koliko god im bile jake misli i ideje, i koliko god bila široka njihova moć spoznaje. Nakon toga se Allah, dželle šanuhu, kune Poslaniku Svojim božanstvom da nije ispravan ničiji iman ako ne sadrži slijedeće tri stvari:

1) Da suđenje u svim sporovima pripada Poslaniku sallallahu alejhi ve sellem.

2) Zatim da budu zadovoljni njegovom presudom i da u dušama svojim zbog toga nikakve tegobe ne osjete.

3) I da se pokore prihvatanjem suda i njegovim sprovođenjem bez prigovora ili iskrivljavanja.

A što se tiče druge skupine, primjer za njih su ovi ajeti: "...A oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici." "...A oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, pravi su nasilnici." "...A oni koji ne sude prema onome što je Allah objavio, pravi su griješnici." (El-Maida: 44 - 46)

Da li se ova tri svojstva odnose na jednu osobu? Što znači da svaki onaj koji ne sudi prema onome što je Allah objavio je kafir, silnik i griješnik. I Sam Allah, dželle šanuhu, je opisao kafire kao nasilnike i griješnike kada je rekao: "...Kafiri su na-

silnici." (El-Bekara: 254) A u drugom ajetu: "...jer oni u Allaha i Njegova Poslanika ne vjeruju i kao griješnici oni umiru." (Et-Tevba: 84)

Prema ovome svaki je kafir i silnik i griješnik.

Ili se ova tri svojstva mjere prema tome koliko njihov nosilac ne sudi prema onome što je Allah, dželle šanuhu, objavio? Ovo je prema mom mišljenju najbliže ispravnom.

Nakon svega ovoga možemo reći ovako: Ko ne sudi prema onome što je objavio Allah, dželle šanuhu, i pri tome to potcjenjuje, ili omalovažava ili vjeruje da drugi zakoni više odgovaraju i više koriste ljudima, - taj je nevjernik i to nevjernik čije ga nevjerstvo izvodi iz vjere. Ovima pripadaju i oni koji uspostavljaju zakonodavstva koja se kose sa islamskim zakonodavstvima, želeći pri tome da oni budu jasan put kojim će ljudi ići. Činjenica je da oni nisu ustanovili ta zakonodavstva s nekom drugom namjerom osim iz uvjerenja da su ona bolja i korisnija svijetu.

Po razumskom rezonovanju i urođenoj ljudskoj prirodi je poznato da čovjek neće odustati od jednog pravca a prihvatiti drugi koji je suprotan ovom prvom, osim iz uvjerenja da je to što je prihvatio bolje, a da je ono što je ostavio manjkavo.

Onaj koji ne sudi po Allahovim zakonima, ali ga i ne potcjenjuje niti omalovažava, niti je uvjerenja da su mu drugi zakoni pogodniji - je nasilnik ali ne i kafir. Stepeni njegova nasilnika se razlikuju ovisno o sredstvima i predmetu vladanja.

Onaj koji ne vlada prema onome što je Allah objavio, ali to ne ponižava niti omalovažava, i nije uvjerenja da je drugi zakon bolji, ispravniji i korisniji ljudima, već to čini iz ljubavi prema vlasti, ili zbog mita i sličnih dunjalučkih blagodati, taj je samo griješnik. Stepeni njegova griješništva se razlikuju ovisno o predmetu i sredstvima vladanja u toku njegove vlasti.

Ibnu Tejmije, Allah mu se smilovao, kaže za one koji su svoje monahe i svećenike uzeli za bogove, da se to kod njih odvija na dva načina:

Prvi: Da znaju da su oni izmijenili Allahovu vjeru i pored toga ih slijede, i vjeruju u dozvoljenost onoga što je zabranjeno i zabranjenost onoga što je Allah dozvolio. Ako slijede svo-

je vođe u tome znajući da su oni prekršili vjeru svih poslanika, onda je to nevjerstvo. Allah i Njegov Poslanik su ovo imenovali širkom.

Drugi: Da njihovo uvjerenje po pitanju dozvoljenosti zabranjenog i zabranjenosti dozvoljenog bude nepokolebljivo, ali da su oni tim monasima i svećenicima bili pokorni u griješenju prema Allahu na način kao što i musliman griješi. U tom slučaju njihov status je kao i ostalih griješnika.

Postoji razlika između pitanja koja se smatraju suštinskim iz oblasti općeg zakonodavstva i nekog određenog pitanja u kome sudija sudi po bilo kom zakonu. Pitanja iz područja općeg zakonodavstva ne ulaze u prethodnu podjelu. Ona spadaju samo u prvu skupinu, jer ovaj zakonodavac iz prve skupine se suprotstavlja islamskom a uspostavio je svoje zakonodavstvo iz ubjeđenja da je ono bolje od Islama, da je korisnije svijetu - kao što smo već na to ukazali.

Ovaj problem - problem vladanja po zakonima suprotnim Allahovim je jedan od velikih problema kojim su na kušnju stavljeni današnji vladari. Zbog toga je na svakom čovjeku da ne žuri prilikom donošenja suda o njima - pogotovu ne onoga što ne zaslužuju - dok mu se ne ukaže istina. To je zbog toga što je ovo veoma opasan i osjetljiv problem. Molimo Allaha, da popravi muslimanske vladare i sve one koji u svojim rukama na bilo koji način drže vlast nad muslimanima. Tako isto je na čovjeku, kome je Allah dao znanje, da ukaže na istinu ovim vladarima, kako bi to bio jasan dokaz protiv njih i svu krivicu bi snosili oni ukoliko ne poslušaju savjet alima i da bi se pokazao pravi put, da nevjernik ostane nevjernik poslije očigledna dokaza, i da vjernik ostane vjernik poslije očigledna dokaza. Neka se ovaj učenjak ne ustručava da objasni istinu vladaru, neka ne potcjenjuje samog sebe i neka se u tome nikog ne boji, ta' snaga pripada Allahu, Njegovu Poslaniku i vjernicima.

— — —

DOKAZ (1) ZA TO SU OVE ALLAHOVE RIJEČI: "U VJERU (2) NIJE DOZVOLJENO SILOM NAGONITI - PRAVI PUT SE JASNO RAZLIKUJE OD ZABLUDE!

ONAJ KOJI NE VJERUJE U ŠEJTANA, A VJERUJE U ALLAHA (3) - DRŽI SE ZA NAJČVRŠĆU VEZU, KOJA SE NEĆE PREKINUTI (4)..."

(1) To jeste, dokaz koji govori o dužnosti vladanja po Allahovom zakonu i nevjerovanju u taguta.

(2) Nije dozvoljeno silom u vjeru nagoniti zbog postojanja jasnih dokaza o ispravnosti ove vjere. Zbog toga se u ajetu i kaže: "...pravi put se jasno razlikuje od zablude..." Pa ako se pravi put jasno razlikuje od krivog, svaka će zdrava osoba izabrati pravi put nad zabludom.

(3) Allah, dželle šanuhu, je počeo sa nevjerovanjem u šejtana prije vjerovanja u Sebe, zbog toga što je pravilo da bi nešto bilo savršeno potrebno je ukloniti sve smetnje i prepreke prije onoga što će ga učvrstiti i učiniti savršenim. Zbog toga se kaže: "Čišćenje prije kićenja."

(4) To jest, drži se čvrsto i postojano. Najčvršća veza je Islam. Pogledaj dobro kako Allah kaže - "drži se" - a nije rekao "hvata se", jer je "držanje" jače od "hvatanja". Čovjek se nekad uhvati ali ne i održi.

— — —

U HADISU SE KAŽE: "KRUNA VJERE JE ISLAM (1), A NJEGOV STUB JE NAMAZ (2), A VRHUNAC ISLAMA JE DŽIHAD NA ALLAHOVOM PUTU (3). A ALLAH NAJBOLJE ZNA. NEKA JE SALAVAT I SELAM NA MUHAMMEDA, NJEGOVU PORODICU I ASHABE (4).

(1) Autor, Allah mu se smilovao, je naveo ovaj hadis kao dokaz da svaka stvar ima svoj vrh i krunu. Kruna onoga čime je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je Islam.

(2) Zbog toga što Islam ne može postojati bez namaza. Ili nema Islama bez namaza. Zato je općeprihvaćeno mišljenje kod velikog broja uleme da onaj koji ne klanja jeste kafir i da nije musliman.

(3) To jest, najviši i najpotpuniji stepen vjere je džihad. Zbog toga što čovjek, kada popravi sebe, nastoji popraviti i druge putem džihada gdje se bori za zaživljavanje Islama i za to da Allahova riječ bude gornja. Ko se bori da Allahova riječ bude gornja taj je na Allahovom putu i postaje vrhuncem vjere jer se putem njega Islam uzvisio nad drugim.

(4) Šejhul-islam, Muhammed ibnu Abdul-Vehhab, Allah mu se smilovao, je završio svoju studiju pripisujući Allahu potpuno znanje. Također ju je završio salavatom na Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

Ovim je završen govor o tri temelja i onom što je vezano za njih. Molimo Allaha, da nagradi pisca najboljom nagradom, i da i nama dozvoli udjela u nagradi od ove knjige. Molimo Ga da i nas i pisca uvede u Kuću Svoje plemenitosti. On je darežljiv i plemenit.

Hvala Allahu Gospodaru svjetova i neka je salavat i selam na našeg Poslanika Muhammeda.

SKRAĆENA BIOGRAFIJA O ŠEJH MUHAMMED IBNU SALIH EL-USEJMINU, ALLAH GA SAČUVAO

Porijeklo:

Ebu Abdullah Muhammed ibnu Salih ibnu Muhammed ibnu Usejmin El-Vuhejbi Et-Temimi.

Rođenje:

Rođen je u gradu Unejzi, 27. ramazana 1347. godine po hidrži.

Obrazovanje:

Kur'an je učio pred svojim djedom s majčine strane, Abdurrahmanom ibnu Sulejman Ali Damig.

Nakon što je naučio Kur'an napamet zaputio se na put traženja znanja. Naučio je pisanje, matematiku i neke književne umjetnosti. U to vrijeme Šejh Abdurrahman Es-Sa'di, Allah mu se smilovao, je kod sebe nastanio dvojicu učenika da podučavaju mlade učenike. Jedan od njih je bio Šejh Ali Es-Salihi, a drugi Šejh Muhammed ibnu Abdul-Aziz El-Muttavii.

Kod njih je Ibnu Usejmin proučavao djelo "El-akide el-vasitijje" od Abdurrahman Es-Sa'dija i "Minhadžus-salikin" iz područja fikha, također od Šejha Abdurrahmana, zatim dva djela iz gramatike.

Pred Šejh Abdurrahman ibnu Ali ibnu Avdanom je učio nasljedno pravo i fikh. Pred Šejh Ali Abdurrahman ibnu Nasirom Es-Sa'dijem, koji se smatra njegovim prvim Šejhom, je učio tevhid, tefsir, hadis, fikh, usulul-fikh, miraske nauke, hadisku terminologiju, gramatiku i sintagmu.

Šejh Ibnu Usejmin je imao visok ugled kod svoga Šejha, Allah mu se smilovao. Kada je njegov otac prilikom prvog razvoja Rijada preselio u njega, poželio je da sa njim ode i njegov sin Ibnu Usejmin. Abdurrahman Es-Sa'di mu je napisao pismo u kome je rekao: "To tako ne može, mi želimo da Muhammed ostane ovdje kako bi se okoristio."

Šejh Usejmin priča: "Dosta uticaja na mene je ostavio njegov način predavanja, izlaganja znanja i približavanje istog učenicima putem primjera. Takođe je na mene ostavio utjecaja njegov moral. Šejh Abdurrahman je posjedovao velike moralne vrijednosti, veliko znanje i bio je jako pobožan. Šalio se sa mladima i smijao sa starima. Jednom riječju, bio je čovjek najboljeg morala kojeg sam ja do sada vidio."

Učio je i pred Šejh Abdul-Aziz ibnu Bazom koji se smatra njegovim drugim učiteljem. Pred njim je učio "Sahihul-Buhari" i neke studije od Šejhul-islamu Ibnu Tejmijje, te neka fikhska djela.

On kaže: "Što se tiče Šejh Ibnu Baza, na mene je ostavila uticaja njegova pažnja i briga prema hadisu. Tako isto i njegov moral i bliskost sa svijetom.

1371. godine je počeo učiti po džamijama, a kada su širom Rijada otvoreni naučni instituti i on se 1372. priključio tim institutima. On kaže: "Ušao sam u institut druge godine po njegovom otvaranju. Počeo sam studirati po savjetu Šejh Ali Es-Salihija i nakon što sam zatražio dozvolu od Šejh Abdurrahman Es-Sa'dija. Naučni institut se u to vrijeme sastojao od općeg i posebnog dijela. Ja sam bio na posebnom. U to vrijeme je postojalo pravilo da onaj koji uči narednu godinu za vrijeme raspusta, na početku druge godine bi mu omogućili da radi ispite. Ako bi uspio, prešao bi u slijedeću godinu, i na taj način bismo skraćivali vrijeme."

Nakon dvije godine je maturirao i postavljen za muderrisa u naučnom institutu u Unejzi, a u isto vrijeme je učio na šeriatskom fakultetu i pred Šejh Abdurrahman Es-Sa'dijem.

Kada je umro Šejh Abdurrahman Es-Sa'di, imenovan je za imama u velikoj džamiji u Unejzi. Tako isto je imenovan i muderrisom u narodnoj biblioteci Unejze, dodajući svemu tome i predavanja na institutu. Poslije toga je prešao za predavača na šeriatskom fakultetu i usuluddinu, na isturenom odjeljenju "Islamskog Univerziteta Imam Muhammed ibnu Saud" u Kasimu, gdje je ostao sve do danas. Član je i društva velikih učenjaka Saudijske Arabije. Šejh Usejmin je veoma aktivan u da'wi, kao i na prosvjećivanju daija u svim krajevima svijeta.

Vrijedno je spomenuti i to da je Šejh Muhammed ibnu Ibrahim, Allah mu se smilovao, predložio i nagovarao Šejha da prihvati sudstvo. Otišao je još dalje pa je donio odluku o njegovu imenovanju na mjesto predsjednika šeriatske sudnice u Ihsai. Šejh je tražio da se povuče sa tog mjesta. Nakon dugih pregovora i ličnih sastanaka Šejha Usejmina sa Muhammed ibnu Ibrahimom dozvolio mu je da se povuče sa mjesta sudije.

Djela:
Šejh Usejmin, Allah ga sačuvao, je napisao mnoga djela. Njihov broj doseže do 40 u što spadaju i knjige i studije. One će biti sakupljene u zbirku fetvi i studija i tako će se štampati.

SELAM
OD
TAIBAH INTERNATIONAL

إهداء مع تحيات
طيبة الخيرية

TAIBAH INTERNATIONAL OFFICES

U.S.A.
Taibah International
360 S. Washingon St. Suite 104
Palls Church, VA 22046
United States
Tel: 703 534 9779
Fax: 703 534 9778

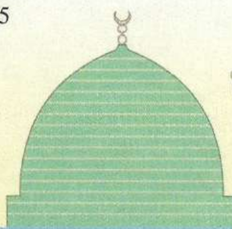
Russia
Moscow 127486
Karavinsko Shassee 11
Sector 1-Flat 249 Russia
TelFax: 7 095 489 0225

Bulgaria
82-A Tsar Semyon St.
Fourth Floor Apt. 15
Sofia, Bulgaria
TelFax: 359 2 831404

Bosnia
Mulamustafe Bašeskije 8/2
Sarajevo, BiH
TelFax: 387 71 653 689
Telefon: 071 444 080

Albania
Shoqata Boterore Taibeh
Rruga shyqri Ishmi P.30,
SH. 2. AP.9
Tirana Albania
Tel. 355 42 42412
Fax: 355 42 34261

NOT FOR SALE

طبع على نفقة تبرعات أهل الخير لمؤسسة طيبة الخيرية العالمية لمسلمي البوسنة والهرسك

ŠTAMPANO NA RAČUN DOBROVOLJNIH
PRILOGA SVJETSKE DOBROTVORNE
ORGANIZACIJE "TAIBAH" ZA MUSLIMANE BiH